

II

(Nezakonodavni akti)

UREDBE

UREDBA KOMISIJE (EU) 2022/2472

od 14. prosinca 2022.

o proglašenju određenih kategorija potpora u sektorima poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 108. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EU) 2015/1588 od 13. srpnja 2015. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na određene kategorije horizontalnih državnih potpora ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 1. stavak 1. točke (a) i (b),

nakon objave nacрта ove Uredbe u skladu s člankom 6. i člankom 8. stavkom 2. Uredbe (EU) 2015/1588,

nakon savjetovanja sa Savjetodavnim odborom za državne potpore,

budući da:

- (1) Državno financiranje koje ispunjava kriterije utvrđene u članku 107. stavku 1. Ugovora predstavlja državnu potporu i podliježe obvezi prijave Komisiji na temelju članka 108. stavka 3. Ugovora. Međutim, u skladu s člankom 109. Ugovora Vijeće može odrediti kategorije potpora koje su izuzete od te obveze prijave. U skladu s člankom 108. stavkom 4. Ugovora Komisija može donijeti uredbe koje se odnose na te kategorije potpora. Uredbom (EU) 2015/1588 Komisija je ovlaštena da, u skladu s člankom 109. Ugovora, odredi da se određene kategorije potpora mogu izuzeti od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora. Na temelju te uredbe Komisija je donijela Uredbu Komisije (EU) br. 702/2014 ⁽²⁾ o proglašenju određenih kategorija potpora u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, koja se primjenjuje do 31. prosinca 2022.
- (2) Člankom 42. Ugovora predviđeno je da se pravila o tržišnom natjecanju primjenjuju na proizvodnju i trgovinu poljoprivrednim proizvodima samo u onoj mjeri koju utvrde Europski parlament i Vijeće. Člankom 211. Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁾ predviđeno je da se pravila o državnim potporama primjenjuju na potpore za proizvodnju poljoprivrednih proizvoda i trgovinu njima, uz određena odstupanja. Člankom 211. stavkom 2. Uredbe (EU) br. 1308/2013 predviđeno je da se pravila o državnim potporama ne

⁽¹⁾ SL L 248, 24.9.2015., str. 1.

⁽²⁾ Uredba Komisije (EU) br. 702/2014 od 25. lipnja 2014. o proglašenju određenih kategorija potpora u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 193, 1.7.2014., str. 1.).

⁽³⁾ Uredba (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 (SL L 347, 20.12.2013., str. 671.).

primjenjuju na plaćanja država članica za mjere predviđene tom uredbom koje djelomično ili u potpunosti financira Unija te za mjere obuhvaćene člancima od 213. do 218. te uredbe. Osim toga, u skladu s člankom 145. Uredbe (EU) 2021/2115 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾, pravila o državnim potporama ne primjenjuju se na plaćanja država članica u skladu s tom uredbom ni na dodatno nacionalno financiranje koje je obuhvaćeno područjem primjene članka 42. UFEU-a. Takva plaćanja namijenjena pružanju dodatnog nacionalnog financiranja koje je obuhvaćeno područjem primjene članka 42. Ugovora moraju biti u skladu s kriterijima iz Uredbe (EU) 2021/2115 da bi ih Komisija odobrila kao dio strateškog plana u okviru ZPP-a određene države članice. Međutim, pravila o državnim potporama primjenjuju se na dio sufinanciran iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i na dodatno nacionalno financiranje za mjere koje nisu obuhvaćene područjem primjene članka 42. Ugovora.

- (3) Budući da se gospodarski učinci potpora ne mijenjaju ovisno o tome financira li ih djelomično Unija ili ih financira samo država članica, politika Komisije u vezi s kontrolom državnih potpora i potpora koje se dodjeljuju u okviru zajedničke poljoprivredne politike i politike ruralnog razvoja Unije trebala bi biti dosljedna i usklađena.
- (4) Područje primjene ove Uredbe stoga bi trebalo biti usklađeno s područjem primjene Uredbe (EU) 2021/2115 kad je riječ o mjerama koje se sufinanciraju iz EPFRR-a.
- (5) Ovom bi se Uredbom trebalo omogućiti znatnije pojednostavnjenje te bi se trebale poboljšati transparentnost, učinkovita evaluacija i kontrola sukladnosti s pravilima o državnim potporama na nacionalnoj razini i na razini Unije, a pritom bi se trebale očuvati institucijske nadležnosti Komisije i država članica.
- (6) Komisija je u mnogo navrata primijenila članke 107. i 108. Ugovora na sektore poljoprivrede i šumarstva, u skladu s uvjetima utvrđenima u Smjernicama iz 2014. ⁽⁵⁾. Time je stekla znatno iskustvo u tim područjima kad je riječ o mjerama potpore koje su države članice još obvezne prijaviti Komisiji. Stečeno iskustvo Komisiji je omogućilo da bolje odredi uvjete pod kojima se određene kategorije potpora mogu smatrati spojivima s unutarnjim tržištem te da proširi područje primjene skupnih izuzeća, a da se pritom očuva transparentnost i razmjernost potpora.
- (7) Opći uvjeti za primjenu ove Uredbe trebali bi se temeljiti na skupu zajedničkih načela kojima se osigurava da potpore imaju jasan učinak poticaja, da su primjerene i razmjerne, da se dodjeljuju potpuno transparentno, da su podložne mehanizmu nadzora i redovnim evaluacijama te da ne utječu negativno na tržišno natjecanje i trgovinske uvjete.
- (8) Potpore koje ispunjavaju sve uvjete utvrđene u ovoj Uredbi, to jest i opće uvjete i posebne uvjete za relevantne kategorije potpora, trebalo bi izuzeti od obveze prijave utvrđene u članku 108. stavku 3. Ugovora. Radi osiguravanja učinkovitog nadzora i pojednostavnjenja administracije, ali bez umanjivanja mogućnosti Komisije da provodi praćenje, izuzete potpore (programi potpora i pojedinačne potpore) trebale bi sadržavati izričito upućivanje na ovu Uredbu.
- (9) Državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora koje nisu obuhvaćene ovom Uredbom i dalje podliježu obvezi prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora. Ovom se Uredbom ne dovodi u pitanje mogućnost država članica da prijave potpore čiji ciljevi odgovaraju ciljevima obuhvaćenima ovom Uredbom.

⁽⁴⁾ Uredba (EU) 2021/2115 Europskog parlamenta i Vijeća od 2. prosinca 2021. o utvrđivanju pravila o potpori za strateške planove koje izrađuju države članice u okviru zajedničke poljoprivredne politike (strateški planovi u okviru ZPP-a) i koji se financiraju iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1305/2013 i (EU) br. 1307/2013 (SL L 435, 6.12.2021., str. 1.).

⁽⁵⁾ Smjernice Europske unije o državnim potporama u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima iz 2014. (SL C 204, 1.7.2014., str. 1.) Izmijenjene obavijestima objavljenima u SL C 390, 24.11.2015., str. 4., SL C 139, 20.4.2018., str. 3. i SL C 403, 9.11.2018., str. 10. te ispravkom objavljenim u SL C 265, 21.7.2016., str. 5.

- (10) Budući da veliki programi imaju veći potencijalni utjecaj na trgovinu i tržišno natjecanje, programi potpora čiji proračun u bilo kojoj godini ili u ukupnom trajanju premašuje određeni prag utemeljen na apsolutnoj vrijednosti trebali bi, u načelu, biti podložni evaluaciji državnih potpora. Cilj te evaluacije trebao bi biti provjera jesu li zadovoljene pretpostavke i uvjeti na temelju kojih se utvrđuje spojivost programa i provjera učinkovitosti mjere potpore s obzirom na njezine opće i specifične ciljeve te bi se evaluacijom trebale prikupiti informacije o utjecaju programa na tržišno natjecanje i trgovinu. Da bi se zajamčilo jednako postupanje, evaluacija državnih potpora trebala bi se provoditi na temelju plana evaluacije koji je odobrila Komisija. Ti bi planovi obično trebali biti izrađeni u trenutku osmišljavanja programa i odobreni na vrijeme za stupanje programa na snagu, no to možda neće biti moguće u svim slučajevima.
- (11) Stoga bi se ova Uredba na takve programe trebala primjenjivati na početno razdoblje od najviše šest mjeseci kako bi se izbjeglo odgađanje njihova stupanja na snagu. Komisija nakon odobrenja plana evaluacije može odlučiti produljiti to razdoblje.
- (12) Stoga bi plan evaluacije trebalo dostaviti Komisiji u roku od 20 radnih dana od stupanja programa na snagu. Osim toga, Komisija iznimno može odlučiti da, s obzirom na specifičnosti određenog slučaja, evaluacija nije potrebna. Komisija bi od države članice trebala primiti potrebne informacije kako bi mogla izvršiti procjenu plana evaluacije te bi trebala bez nepotrebnog odgađanja zatražiti dodatne informacije kako bi državi članici omogućila da dostavi elemente koji Komisiji nedostaju za donošenje odluke.
- (13) Osim izmjena koje ne utječu na spojivost programa potpora na temelju ove Uredbe ili koje ne utječu znatno na sadržaj odobrenog plana evaluacije, izmjene programa na koje se primjenjuje evaluacija trebalo bi ocijeniti uzimajući u obzir ishod te evaluacije i trebalo bi ih isključiti iz područja primjene ove Uredbe. Za formalne i administrativne izmjene ili izmjene izvršene u okviru mjera koje sufinancira Unija ne bi se u načelu trebalo smatrati da znatno utječu na sadržaj odobrenog plana evaluacije.
- (14) Ova Uredba ne bi se smjela primjenjivati na potpore uvjetovane time da se upotrebi domaćih proizvoda daje prednost u odnosu na uvezene proizvode ili na potpore za djelatnosti povezane s izvozom. Konkretno, ne bi se smjela primjenjivati na potpore kojima se financira uspostavljanje i rad distribucijske mreže u drugoj državi članici ili trećoj zemlji. Potpore za troškove sudjelovanja na sajmovima ili za troškove studija ili savjetodavnih usluga potrebnih za uvođenje novog ili postojećeg proizvoda na novo tržište u drugoj državi članici ili trećoj zemlji ne bi smjele činiti potpore za djelatnosti povezane s izvozom.
- (15) Komisija bi trebala osigurati da odobrene potpore ne utječu negativno na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu. Stoga bi potpore u korist korisnika koji podliježe neizvršenom nalogu za povrat na temelju prethodne odluke Komisije kojom je određena potpora proglašena nezakonitom i nespojivom s unutarnjim tržištem trebalo isključiti iz područja primjene ove Uredbe. Međutim, kad je riječ o potporama za nadoknadu u rizičnim i kriznim situacijama, kao što su potpore za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda ili organizama štetnih za bilje i potpore za troškove sprečavanja, kontrole i iskorjenjivanja bolesti životinja, važno je brzo djelovati. Stoga se isključenje potpora ne bi smjelo primjenjivati u takvim situacijama. Nadalje, s obzirom na prirodu programa u kojima nije moguće utvrditi pojedinačne korisnike, isključenje se ne bi smjelo primjenjivati ni na potpore ograničena iznosa za mala i srednja poduzeća („MSP-ovi“) koja sudjeluju u lokalnom razvoju pod vodstvom zajednice („CLLD“) ili projektima operativne skupine Europskog partnerstva za inovacije („EIP“) za produktivnost i održivost u poljoprivredi.
- (16) Potpore dodijeljene poduzetnicima u teškoćama u pravilu bi trebale biti isključene iz područja primjene ove Uredbe jer bi se takve potpore trebale ocjenjivati u skladu sa Smjernicama o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje poduzeća u teškoćama ⁽⁶⁾. Međutim, potrebno je utvrditi određene iznimke od tog pravila. Kao prvo, ova bi se Uredba trebala primjenjivati na poduzetnike u teškoćama u slučajevima potpora MSP-ovima koji sudjeluju u projektima CLLD-a ili projektima operativne skupine EIP-a ili imaju korist od njih, u kojima je teško utvrditi pojedinačne korisnike takvih programa. Kao drugo, trebala bi se primjenjivati na takve poduzetnike kada je u pitanju zaštita javnog zdravlja, tj. u slučajevima potpora za troškove iskorjenjivanja bolesti životinja i potpora za uništavanje i uklanjanje uginule stoke. Kao treće, s obzirom na članak 107. stavak 2. točku (b) Ugovora, ova bi

⁽⁶⁾ SL C 249, 31.7.2014., str. 1.

se Uredba na poduzetnike u teškoćama trebala primjenjivati i u slučajevima kada se potpora isplaćuje za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda. Isto bi trebalo vrijediti i ako je razlog za teškoće određenog poduzetnika šteta nastala zbog događaja koji su izvan kontrole dotičnog poduzetnika, to jest zbog nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom, bolesti životinja ili organizama štetnih za bilje, zaštićenih životinja, šumskih požara, katastrofalnih događaja u šumama te događaja povezanih s klimatskim promjenama u šumama.

- (17) Ako određena državna potpora ili uvjeti povezani s njom, uključujući način njezina financiranja ako je on neizostavan dio te mjere, podrazumijevaju neizbježnu povredu zakonodavstva Unije, potpora se ne može proglašiti spojivom s unutarnjim tržištem. Stoga se ova Uredba ne bi smjela primjenjivati na potpore koje podrazumijevaju neizbježnu povredu zakonodavstva Unije.
- (18) Provedba pravila o državnim potporama uvelike ovisi o suradnji država članica. Stoga bi države članice trebale poduzeti sve potrebne mjere kako bi se osiguralo poštovanje ove Uredbe, uključujući spojivost pojedinačnih potpora dodijeljenih na temelju programa koji ispunjavaju uvjete za skupno izuzeće.
- (19) Zbog velikog rizika od negativnog utjecaja na trgovinske uvjete, Komisija bi nakon prijave trebala ocijeniti velike iznose potpora dodijeljene pojedinačno ili kumulativno. Stoga bi za određene kategorije potpora za ulaganja obuhvaćene područjem primjene ove Uredbe trebalo odrediti pragove za maksimalne iznose potpore uzimajući u obzir dotičnu kategoriju potpora i njezin vjerojatni utjecaj na trgovinske uvjete. Potpore dodijeljene u iznosu iznad tih pragova trebale bi i dalje biti podložne obvezi prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora. Pragovi utvrđeni u ovoj Uredbi ne bi se smjeli izbjegavati umjetnim razdvajanjem programa ili projekata potpora, na primjer na nekoliko programa ili projekata potpora sa sličnim karakteristikama, ciljevima ili korisnicima. Za ostale kategorije potpora, ako su ispunjeni uvjeti spojivosti i maksimalni intenziteti potpora ili maksimalni iznosi potpora utvrđeni u ovoj Uredbi, ne bi se smjelo smatrati da nose velik rizik od negativnog utjecaja na trgovinske uvjete.
- (20) Za potrebe transparentnosti, jednakog postupanja i učinkovitog praćenja ova bi se Uredba trebala primjenjivati samo na potpore za koje je moguće točno izračunati bruto ekvivalent bespovratnog sredstva *ex ante* bez potrebe za provedbom procjene rizika („transparentne potpore“).
- (21) Za određene specifične instrumente potpore, kao što su zajmovi, jamstva, porezne mjere te, posebno, povratni predujmovi, ovom bi se Uredbom trebali utvrditi uvjeti na temelju kojih se oni mogu smatrati transparentnima. Potpore u obliku jamstava trebale bi smatrati transparentnima ako je bruto ekvivalent bespovratnog sredstva izračunan na temelju premija sigurne luke utvrđenih za dotičnu vrstu poduzetnika. Trebalo bi ih smatrati transparentnima i ako je metodologija upotrijebljena za izračun intenziteta potpore državnog jamstva prije provedbe mjere prijavljena Komisiji i Komisija ju je odobrila u skladu s Obavijesti o jamstvima ⁽⁷⁾. Za potrebe ove Uredbe potpore u obliku mjera rizičnog financiranja i dokapitalizacije ne bi se smjele smatrati transparentnim potporama.
- (22) Potpore koje bi inače bile obuhvaćene područjem primjene ove Uredbe, ali nisu transparentne trebale bi uvijek prijaviti Komisiji. Komisija bi prijavljene netransparentne potpore trebala ocjenjivati posebno na temelju kriterija utvrđenih u Smjernicama iz 2023. ⁽⁸⁾ ili drugim relevantnim okvirima, smjernicama, komunikacijama i obavijestima.
- (23) Kako bi se osiguralo da su potpore potrebne i da se njima potiče daljnji razvoj djelatnosti ili projekata, ova Uredba ne bi se smjela primjenjivati na potpore za djelatnosti ili projekte kojima bi se korisnik svakako bavio i bez potpore. Potpore se ne bi smjele dodijeliti retroaktivno za djelatnosti ili projekte koje je korisnik već proveo. Potpore bi trebale biti izuzete od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora u skladu s ovom Uredbom samo ako djelatnost ili rad na projektu kojem je dodijeljena potpora započne tek nakon što je korisnik podnio pisani zahtjev za potporu.

⁽⁷⁾ Obavijest o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora o EZ-u na državne potpore u obliku jamstava (SL C 155, 20.6.2008., str. 10.).

⁽⁸⁾ Komunikacija Komisije – Smjernice za državne potpore u sektorima poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima od 2023. (SL C 485, 21.12.2022., str. 1.).

- (24) Za jednokratne potpore koje su obuhvaćene ovom Uredbom i dodjeljuju se korisniku koji je veliko poduzeće, država članica trebala bi ispuniti uvjete za učinak poticaja primjenjive na MSP-ove te osigurati da korisnik u internom dokumentu sastavi analizu održivosti projekta ili djelatnosti kojima je dodijeljena potpora s potporom i bez nje. Država članica trebala bi provjeriti potvrđuje li se tim internim dokumentom znatno povećanje opsega projekta ili djelatnosti, znatno povećanje ukupnog iznosa koji će korisnik potrošiti za projekt ili djelatnost kojima je dodijeljena potpora ili znatno povećanje brzine dovršetka dotičnog projekta ili djelatnosti. Osim toga, učinak poticaja trebalo bi biti moguće utvrditi na temelju činjenice da se bez potpore projekt ulaganja ili djelatnost ne bi proveli na isti način na dotičnom ruralnom području.
- (25) Na automatske programe potpora u obliku poreznih pogodnosti i dalje bi se trebao primjenjivati poseban uvjet povezan s učinkom poticaja jer se potpore koje proizlaze iz takvih programa potpora dodjeljuju automatski. Taj posebni uvjet znači da bi ti programi potpora trebali biti doneseni prije početka djelatnosti ili rada na projektu/djelatnosti kojima je dodijeljena potpora. Međutim taj uvjet ne bi se smio primjenjivati na programe koji su nasljednici poreznih programa, pod uvjetom da je dotična djelatnost već bila obuhvaćena prethodnim poreznim programima u obliku poreznih pogodnosti. Za ocjenu učinka poticaja programa potpora koji su nasljednici drugih programa ključan je trenutak kada je porezna mjera prvi put uvedena u izvornom programu.
- (26) Kad je riječ o područjima mreže Natura 2000⁽⁹⁾ za poljoprivredu, cilj je osigurati okolišnu učinkovitost i učinkovitost poduzetnika koji posluju u sektoru poljoprivrede. Potpore po hektaru trebale bi biti u skladu sa zakonodavstvom Unije i nacionalnim zakonima dotičnih država članica o zaštiti okoliša, postizanju poljoprivredno-okolišno-klimatskih ciljeva, uključujući stanje očuvanosti bioraznolikosti vrsta i staništa, te povećanju vrijednosti javnog prostora područja mreže Natura 2000.
- (27) Za potpore za okrupnjavanje zemljišta, potpore za informativne aktivnosti za pružanje informacija neodređenom broju korisnika u sektorima poljoprivrede i šumarstva, promidžbene mjere u obliku publikacija s ciljem jačanja svijesti šire javnosti o poljoprivrednim proizvodima, potpore za otklanjanje štete nastale zbog nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom i drugih nepovoljnih klimatskih prilika, potpore za nadoknadu troškova sprečavanja, kontrole i iskorjenjivanja bolesti životinja i organizama štetnih za bilje te gubitaka nastalih zbog tih bolesti životinja ili organizama štetnih za bilje, potpore za pokrivanje troškova uklanjanja i uništavanja uginule stoke, potpore za otklanjanje štete koju su prouzročile zaštićene životinje, potpore za nedostatke povezane s mrežom Natura 2000, potpore za istraživanje, razvoj i inovacije, potpore za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda, potpore za ulaganja u korist očuvanja kulturne i prirodne baštine na poljoprivrednom gospodarstvu i u šumama, potpore za obnovu štete u šumama, potpore za sudjelovanje poljoprivrednika u sustavima kvalitete za pamuk i prehrambene proizvode te potpore za poduzetnike koji sudjeluju u projektima CLLD-a i projektima operativne skupine EIP-a ili imaju korist od tih projekata ne bi se smio zahtijevati učinak poticaja ili bi se trebalo smatrati da on postoji ako su ispunjeni posebni uvjeti utvrđeni u ovoj Uredbi za te kategorije potpora.
- (28) Kako bi se osiguralo da su potpore razmjerne i ograničene na potrebni iznos, maksimalne iznose potpora trebalo bi, kad god je to moguće, izraziti kao intenzitet potpora u odnosu na prihvatljive troškove. Ako se maksimalni intenzitet potpore ne može odrediti jer se ne mogu utvrditi prihvatljivi troškovi ili kako bi se predvidjeli jednostavniji instrumenti za manje iznose, trebalo bi odrediti maksimalne iznose potpora u nominalnim iznosima kako bi se osigurala razmjernost potpora. Intenzitet potpore i maksimalne iznose potpora trebalo bi utvrditi na razini kojom se narušavanje tržišnog natjecanja u sektoru kojem se dodjeljuje potpora ograničava na najmanju moguću mjeru, a istodobno se na primjeren način nastoji ostvariti cilj olakšavanja razvoja gospodarskih djelatnosti korisnika u sektoru poljoprivrede, ruralnim područjima ili sektoru šumarstva. Radi usklađenosti s intervencijama u području ruralnog razvoja koje financira Unija, gornje granice trebale bi biti usklađene s gornjim granicama utvrđenima u Uredbi (EU) 2021/2115 u mjeri u kojoj je to u skladu s načelima o državnim potporama koja proizlaze iz primjene članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora.
- (29) U izračun intenziteta potpore trebalo bi uključiti samo prihvatljive troškove. Ovom Uredbom ne bi se smjele izuzeti potpore koje zbog uključivanja neprihvatljivih troškova premašuju relevantni intenzitet potpore. Utvrđivanje prihvatljivih troškova trebalo bi biti popraćeno jasnim, konkretnim i ažuriranim pisanim dokazima.

⁽⁹⁾ Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL L 206, 22.7.1992., str. 7.).

Izračun bi se trebao temeljiti na iznosima prije odbitka poreza ili drugih naknada. Potpore koje se isplaćuju u više obroka trebalo bi diskontirati na njihovu vrijednost na datum dodjele potpore. I prihvatljive troškove trebalo bi diskontirati na njihovu vrijednost na datum dodjele potpore. Kamatna stopa koja se primjenjuje za diskontiranje i kamatna stopa za izračun iznosa potpore za potpore u slučaju potpora koje nemaju oblik bespovratnog sredstva trebale bi biti diskontna odnosno referentna stopa koje se primjenjuju na datum dodjele potpore, kako je utvrđeno u Komunikaciji Komisije o reviziji metode utvrđivanja referentnih i diskontnih stopa⁽¹⁰⁾. Ako se potpore ne dodjeljuju u obliku bespovratnih sredstava, iznos potpore trebalo bi izraziti u bruto ekvivalentu bespovratnog sredstva. Ako se potpore dodjeljuju u obliku poreznih pogodnosti, obroke potpore trebalo bi diskontirati na temelju diskontnih stopa koje su primjenjive na datume na koje porezne pogodnosti stupe na snagu. Trebalo bi promicati upotrebu potpora u obliku povratnih predujmova jer takvi instrumenti za dijeljenje rizika pogoduju jačanju učinka poticaja potpora. Stoga je primjereno utvrditi da se, ako se potpore dodjeljuju u obliku povratnih predujmova, primjenjivi intenziteti potpore utvrđeni u ovoj Uredbi mogu povećati.

- (30) U slučaju poreznih pogodnosti za buduće poreze primjenjiva diskontna stopa i točan iznos obroka potpore možda neće biti poznati unaprijed. U tom slučaju države članice trebale bi unaprijed odrediti gornju granicu diskontirane vrijednosti potpore u skladu s primjenjivim intenzitetom potpore. Nakon toga, kada se sazna iznos obroka potpore za određeni datum, može se provesti diskontiranje na temelju diskontne stope koja je primjenjiva u tom trenutku. Diskontirana vrijednost svakog obroka potpore trebala bi se oduzeti od ukupnog iznosa gornje granice („iznos gornje granice”).
- (31) Da bi se utvrdilo poštuju li se pojedinačni pragovi za prijavu i maksimalni intenziteti potpora ili maksimalni iznosi potpora utvrđeni u ovoj Uredbi, trebalo bi uzeti u obzir ukupni iznos državnih potpora za djelatnost ili projekt kojima je dodijeljena potpora. Nadalje, u ovoj bi Uredbi trebalo utvrditi okolnosti u kojima se različite kategorije potpora mogu zbrajati. Potpore izuzete od obveze prijave na temelju ove Uredbe i sve ostale spojive potpore koje su izuzete na temelju neke druge uredbe ili koje je Komisija odobrila mogu se zbrajati pod uvjetom da se te mjere odnose na različite prihvatljive troškove koje je moguće utvrditi. Ako se različiti izvori potpore odnose na iste prihvatljive troškove koje je moguće utvrditi, bilo da se oni djelomično ili potpuno preklapaju, zbrajanje potpora trebalo bi biti dopušteno do najvišeg intenziteta potpore ili iznosa potpore primjenjivog na tu potporu na temelju ove Uredbe. U ovoj Uredbi trebalo bi utvrditi i posebna pravila za zbrajanje potpora s prihvatljivim troškovima koje je moguće utvrditi i potpora bez prihvatljivih troškova koje je moguće utvrditi te za zbrajanje s potporama *de minimis*. Potpore *de minimis* često se ne dodjeljuju za konkretne prihvatljive troškove koje je moguće utvrditi niti ih se često može pripisati takvim troškovima. U tom slučaju trebalo bi biti moguće neometano zbrajanje potpora *de minimis* s državnim potporama izuzetima na temelju ove Uredbe. Međutim, ako se potpore *de minimis* dodjeljuju za iste prihvatljive troškove koje je moguće utvrditi kao i državne potpore izuzete na temelju ove Uredbe, zbrajanje bi trebalo biti dopušteno samo do maksimalnog intenziteta potpore utvrđenog u Poglavlju III. ove Uredbe.
- (32) Financiranje Unije kojim centralno upravljaju institucije, agencije, zajednička poduzeća ili druga tijela Unije te koje nije pod izravnom ili neizravnom kontrolom država članica ne predstavlja državne potpore. Ako se takvo financiranje Unije kombinira s državnim potporama, za potrebe određivanja poštuju li se pragovi za prijavu te maksimalni intenziteti potpore ili maksimalni iznosi potpore u obzir bi se trebale uzimati samo državne potpore, pod uvjetom da ukupni iznos javnog financiranja dodijeljen za iste prihvatljive troškove ne premašuje najpovoljniju stopu financiranja utvrđenu u primjenjivim propisima zakonodavstva Unije.
- (33) Državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora u načelu su zabranjene. Međutim, u skladu s člankom 107. stavcima 2. i 3. Ugovora Komisija je dužna odnosno može pod određenim uvjetima dopustiti državama članicama dodjelu državnih potpora. Stoga je važno da sve stranke mogu provjeriti je li određena potpora dodijeljena u skladu s primjenjivim pravilima. Stoga je transparentnost državnih potpora ključna za ispravnu primjenu pravila iz Ugovora i omogućuje bolju usklađenost, veću odgovornost, stručni pregled te, u konačnici, učinkovitiju javnu potrošnju. Kako bi se osigurala transparentnost, države članice trebale bi biti obvezne izraditi sveobuhvatne internetske stranice o državnim potporama na regionalnoj ili nacionalnoj razini na kojima će se objavljivati sažeci informacija o svakoj mjeri potpore izuzetnoj na temelju ove Uredbe. Ta obveza trebala bi biti preduvjet za spojivost pojedinačne potpore s unutarnjim tržištem. U skladu s uobičajenom praksom objavljivanja informacija iz Direktive (EU) 2019/1024 Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹¹⁾, trebalo bi upotrebljavati standardiziran format radi omogućivanja pretraživanja i preuzimanja informacija te njihove jednostavne objave na

⁽¹⁰⁾ SL C 14, 19.1.2008., str. 6.

⁽¹¹⁾ Direktiva (EU) 2019/1024 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o otvorenim podatcima i ponovnoj uporabi informacija javnog sektora (SL L 172, 26.6.2019., str. 56.).

internetu. Na internetskim stranicama Komisije trebale bi se objaviti poveznice na internetske stranice o državnim potporama svake države članice. U skladu s člankom 3. stavkom 2. Uredbe (EU) 2015/1588, na internetskim stranicama Komisije trebao bi se objaviti sažetak informacija o svakoj mjeri potpore izuzetoj na temelju ove Uredbe.

- (34) Kad je riječ o objavi informacija o dodjelama pojedinačnih potpora, primjereno je utvrditi pragove iznad kojih se objava može smatrati razmjernom uzimajući u obzir važnost potpore. Iskustvo Komisije pokazalo je da se u razdoblju od 2014. do 2019., uz prag za objavu utvrđen na 60 000 EUR za primarnu poljoprivrednu proizvodnju, oko 30 % dodijeljenih potpora moralo objaviti. Stoga, kako bi se povećala učinkovitost zahtjeva u pogledu transparentnosti i s obzirom na to da se prosječni iznos potpore za ulaganja u primarnu proizvodnju dodijeljene za razdoblje od 2014. do 2019. procjenjuje na oko 17 000 EUR, primjereno je prag za objavu smanjiti na 10 000 EUR za primarnu poljoprivrednu proizvodnju.
- (35) Kako bi se osiguralo učinkovito praćenje, primjereno je u skladu s člankom 3. stavkom 2. Uredbe (EU) 2015/1588 utvrditi standardiziran format u kojemu bi države članice Komisiji trebale dostavljati sažetke informacija kada se, u skladu s ovom Uredbom, provede program potpora ili dodijeli pojedinačna potpora izvan programa potpora. Osim toga, primjereno je u skladu s člankom 5. Uredbe Komisije (EZ) br. 794/2004 ⁽¹²⁾ i člankom 3. stavkom 4. Uredbe (EU) 2015/1588 utvrditi pravila za godišnje izvješćivanje o potporama izuzetima od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora u skladu s uvjetima utvrđenima u ovoj Uredbi, uključujući posebne zahtjeve za određene kategorije potpora, a ta izvješća države članice trebaju dostavljati Komisiji.
- (36) S obzirom na široku dostupnost potrebne tehnologije, sažetak informacija i godišnje izvješće trebali bi biti u elektroničkom obliku i trebalo bi ih dostaviti Komisiji.
- (37) S obzirom na rok zastare za povrat potpore utvrđen u članku 17. Uredbe (EU) 2015/1589, primjereno je u skladu s člankom 3. stavkom 3. Uredbe (EU) 2015/1588 utvrditi pravila o evidenciji koju bi države članice trebale voditi u vezi s potporama koje su ovom Uredbom izuzete od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora.
- (38) Radi povećanja učinkovitosti uvjeta spojivosti utvrđenih u ovoj Uredbi, u slučaju nepoštovanja tih zahtjeva Komisija bi trebala imati mogućnost ukidanja pogodnosti skupnog izuzeća za buduće mjere potpore. Ako se nepoštovanje ove Uredbe odnosi samo na ograničenu skupinu mjera ili određena tijela, Komisija bi trebala imati mogućnost da ukidanje pogodnosti skupnog izuzeća ograniči na određene vrste potpora, određene korisnike ili mjere potpore koje su donijela određena tijela. Takvo ciljano ukidanje trebalo bi biti razmjerna mjera izravno povezana s utvrđenim nepoštovanjem ove Uredbe. Ako određena potpora nije prijavljena i ne ispunjava sve uvjete za izuzimanje od obveze prijave, ona čini nezakonitu potporu i Komisija će je ispitati u okviru relevantnog postupka utvrđenog u Uredbi (EU) 2015/1589 za neprijavljene potpore. U slučaju neispunjenja zahtjeva iz poglavlja II., ukidanje pogodnosti skupnog izuzeća za buduće mjere potpore ne utječe na činjenicu da je na prethodne mjere potpore koje su bile u skladu s ovom Uredbom primijenjeno skupno izuzeće.
- (39) MSP-ovi imaju presudnu ulogu u stvaranju radnih mjesta i općenito djeluju kao faktor socijalne stabilnosti i gospodarskog napretka. Međutim, njihov razvoj može biti ograničen zbog tržišnih nedostataka, zbog čega se MSP-ovi suočavaju s tipičnim poteškoćama. MSP-ovi često imaju poteškoće u pribavljanju kapitala ili zajmova jer su određena financijska tržišta nesklona riziku, a MSP-ovi mogu ponuditi ograničen kolateral. Zbog ograničenih resursa može im biti ograničen i pristup informacijama, osobito informacijama povezanim s novim tehnologijama i potencijalnim tržištima. Radi olakšanja razvoja gospodarskih djelatnosti MSP-ova, ovom bi Uredbom određene kategorije potpora u korist MSP-ova stoga trebalo izuzeti od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora.
- (40) Radi otklanjanja razlika koje bi mogle izazvati narušavanje tržišnog natjecanja, radi olakšanja koordinacije između različitih inicijativa Unije i nacionalnih inicijativa za MSP-ove te radi administrativne jasnoće i pravne sigurnosti, definicija MSP-a koja se koristi za potrebe ove Uredbe trebala bi se temeljiti na definicijama utvrđenima u Preporuci Komisije 2003/361/EZ ⁽¹³⁾.

⁽¹²⁾ Uredba Komisije (EZ) br. 794/2004 od 21. travnja 2004. o provedbi Uredbe Vijeća (EU) 2015/1589 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu članka 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 140, 30.4.2004., str. 1.).

⁽¹³⁾ Preporuka Komisije 2003/361/EZ od 6. svibnja 2003. o definiciji mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća (SL L 124, 20.5.2003., str. 36.).

- (41) Kako bi se osigurala usklađenost sa zajedničkom poljoprivrednom politikom i pojednostavnila pravila na temelju iskustva Komisije u primjeni Smjernica iz 2014., primjereno je izuzeti neke kategorije potpora u korist poduzetnika koji posluju u sektorima poljoprivrede i šumarstva od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora, ne dovodeći u pitanje primjenu eventualnih važećih materijalnih pravila.
- (42) Primjereno je uzeti u obzir i da su sektori poljoprivrede i šumarstva posebno izloženi nepovoljnim klimatskim prilikama, bolestima životinja, organizmima štetnima za bilje te šteti koju su prouzročile zaštićene životinje. Iz iskustva je vidljivo da su ti sektori osjetljiviji na takve događaje te da poljoprivrednici i šumari zbog njih trpe znatnu štetu. Mjere potpore za otklanjanje takve štete stoga se smatraju primjerenim alatom za pomoć poduzetnicima da se oporave od takve štete i da nastave poslovati. Time osiguravaju razvoj gospodarskih djelatnosti i ostvarenje okolišnih funkcija ekosustava u poljoprivredi i šumarstvu.
- (43) U sektoru poljoprivrede izuzeća bi se trebala primjenjivati na potpore za MSP-ove za ulaganja u proizvodnju, preradu i stavljanje na tržište poljoprivrednih proizvoda, okrupnjavanje zemljišta, premještanje poljoprivrednih zgrada, pokretanje poslovanja, mlade poljoprivrednike i mala poljoprivredna gospodarstva, skupine proizvođača, sustave kvalitete, prenošenje znanja i informativne aktivnosti, savjetodavne usluge, promidžbene aktivnosti, usluge zamjene na poljoprivrednom gospodarstvu, upravljanje rizikom i kriznim situacijama povezanim s nepovoljnim klimatskim prilikama, bolestima životinja, organizmima štetnima za bilje i štetom koju su prouzročile zaštićene životinje te potpore za plaćanje premija osiguranja, za financijske doprinose uzajamnim fondovima, za očuvanje genetskih resursa, za dobrobit životinja te za suradnju. Osim toga, izuzeća bi se trebala primjenjivati na poduzetnike svih veličina za potpore za zaštitu okoliša u poljoprivredi, potpore za ulaganja u očuvanje kulturne i prirodne baštine smještene na poljoprivrednim gospodarstvima i u šumama, potpore za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda u sektoru poljoprivrede, potpore za istraživanje, razvoj i inovacije u sektorima poljoprivrede i šumarstva te potpore u korist šumarstva.
- (44) Izuzeća bi se trebala primjenjivati na potpore za šumarstvo i određene nepoljoprivredne djelatnosti u ruralnim područjima koje se sufinanciraju kao intervencije u području ruralnog razvoja u okviru EPFRR-a te na potpore za prenošenje znanja i informativne aktivnosti, istraživanje, razvoj i inovacije, među ostalim upotrebom svemirskih podataka i usluga EU-a, te okrupnjavanje zemljišta.
- (45) Zbog rizika od narušavanja tržišnog natjecanja uslijed ciljanih potpora za ulaganja u sektoru primarne poljoprivredne proizvodnje, potpore za ulaganja, koje su izuzete od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora, ne bi smjele biti ograničene na određeni poljoprivredni proizvod. Taj uvjet ne bi smio spriječiti državu članicu da određene poljoprivredne proizvode isključi iz područja primjene određene potpore ako za njih na tržištu ne postoje uobičajene prodajne mogućnosti ili ako na unutarnjem tržištu postoji prevelik kapacitet. Osim toga, potpore za određene vrste ulaganja ne bi smjele same po sebi biti prihvatljive za izuzeće od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora na temelju ove Uredbe.
- (46) Kako bi se osigurala primjerena ravnoteža između smanjenja narušavanja tržišnog natjecanja na najmanju moguću mjeru i promicanja energetske i resursne učinkovitosti, u slučaju ulaganja na poljoprivrednim gospodarstvima povezanih s primarnom poljoprivrednom proizvodnjom potpore bi trebalo dodjeljivati samo za ulaganja povezana s proizvodnjom biogoriva ili energije iz obnovljivih izvora na razini gospodarstva i samo ako ta proizvodnja ne premašuje prosječnu godišnju potrošnju goriva ili energije na dotičnom gospodarstvu. U takvim slučajevima potpore za biogoriva trebale bi biti obuhvaćene samo ako se dodjeljuju za održiva biogoriva u skladu s Direktivom (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁴⁾.
- (47) Kako bi se potaknuo prelazak na proizvodnju naprednijih oblika biogoriva, kako je predviđeno horizontalnim pravilima o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju, potpore za biogoriva proizvedena iz kultura za proizvodnju hrane trebale bi biti isključene iz ove Uredbe ako je riječ o potporama za ulaganja povezana s preradom poljoprivrednih proizvoda.
- (48) Uredbom (EU) 2015/1588 Komisiji je omogućeno da uredbama odredi da su određene kategorije potpora spojive s unutarnjim tržištem ako ima dovoljno iskustva da utvrdi opće kriterije spojivosti. S obzirom na iskustvo stečeno u razdoblju od 2014. do 2021. u ocjenjivanju spojivosti brojnih državnih potpora na temelju Smjernica iz 2014., Komisija sad može iskoristiti svoje ovlasti da od obveze prijave izuzme državne potpore za osnovne usluge i infrastrukturu u ruralnim područjima sufinancirane iz EPFRR-a, za suradnju, za mjere za sprečavanje i otklanjanje

⁽¹⁴⁾ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

štete koju su prouzročile zaštićene životinje, za očuvanje genetskih resursa u poljoprivredi, za obveze povezane s dobrobiti životinja, za nadoknadu nedostataka povezanih s područjima mreže Natura 2000, za poljoprivredno-okolišno-klimatske obveze te za ekološki uzgoj.

- (49) Osim toga, kad je riječ o sektoru šumarstva, na temelju iskustva u provedbi Smjernica iz 2014. Komisija može od obveze prijave izuzeti mjere koje se financiraju isključivo nacionalnim sredstvima, ne dovodeći u pitanje primjenu važećih materijalnih pravila.
- (50) U razdoblju od 2014. do 2020. na temelju Smjernica iz 2014. Komisija je odobrila 52 programa potpora povezana s nadoknadom štete u sektoru poljoprivrede koju su prouzročile zaštićene životinje. U slučaju štete koju su prouzročile zaštićene životinje davatelji potpore moraju brzo djelovati kako bi se što prije obnovila sredstva za proizvodnju i gospodarska djelatnost kako bi dotični poduzetnici mogli nastaviti poslovati i na taj način osigurati razvoj gospodarskih djelatnosti. Iskustvo Komisije pokazalo je da te potpore obično ne izazivaju znatno narušavanje tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu jer su kompenzacijske i postoje jasni kriteriji spojivosti s unutarnjim tržištem. Stoga je primjereno te potpore izuzeti od obveze prijave državne potpore.
- (51) Potpore za otklanjanje štete koju su prouzročile zaštićene životinje trebale bi biti dostupne MSP-ovima koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom. Uvjeti za izuzimanje potpora za otklanjanje štete koju su prouzročile zaštićene životinje trebali bi biti u skladu s postojećom praksom za druge kompenzacijske potpore, kao što su potpore za nadoknadu gubitka u smislu ubijenih životinja ili uništenih biljaka na temelju tržišne vrijednosti, plaćanje veterinarskih troškova ili troškova rada te nadoknadu materijalne štete na poljoprivrednoj opremi, strojevima te poljoprivrednim zgradama i zalihama.
- (52) U razdoblju od 2014. do 2020. na temelju Smjernica iz 2014. Komisija je odobrila četiri programa potpora za očuvanje genetskih resursa u poljoprivredi. Iskustvo Komisije pokazalo je da te potpore obično ne izazivaju znatno narušavanje tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu, a doprinose cilju očuvanja bioraznolikosti u okviru javne politike. Stoga je primjereno te potpore izuzeti od obveze prijave državne potpore.
- (53) Potpore za konkretne prakse održive poljoprivrede, kao što su obveze povezane s dobrobiti životinja, poljoprivredno-okolišno-klimatske obveze te obveze povezane s ekološkim uzgojem, nose samo ograničen rizik od narušavanja tržišnog natjecanja. Kako bi se bolje zadovoljila potražnja društva za visokokvalitetnom, održivo proizvedenom hranom, Komisija bi trebala imati mogućnost da takve mjere potpore izuzme od obveze prijave državnih potpora.
- (54) Istodobno je primjereno da se u takvim mjerama utvrde maksimalni iznosi potpore po jedinici u skladu s iskustvom stečenim na temelju Smjernica iz 2014. Oko 64 % svih mjera s poljoprivredno-okolišno-klimatskim obvezama (koje čine najveći udio mjera s dobrovoljnim obvezama) prijavljenih u razdoblju od srpnja 2014. do ožujka 2020. premašilo je maksimalne iznose po hektaru te je stoga za njih provedena detaljna analiza kako bi se utvrdilo jesu li opravdani. S obzirom na aktualnu inflaciju i rast cijena ulaznih materijala, taj će se trend vjerojatno nastaviti. Maksimalni iznosi po jedinici utvrđeni na temelju Smjernica iz 2014. stoga se smatraju primjerenim pragovima za primjenu skupnog izuzeća na mjere koje uključuju dobrovoljne obveze u korist okoliša, klime ili dobrobiti životinja.
- (55) U razdoblju od 2014. do 2020. na temelju Smjernica iz 2014. Komisija je odobrila 21 program potpora za obveze povezane s dobrobiti životinja. Iskustvo Komisije pokazalo je da te potpore obično ne izazivaju znatno narušavanje tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu jer su kompenzacijske i postoje jasni kriteriji spojivosti s unutarnjim tržištem. Stoga je primjereno te potpore izuzeti od obveze prijave državne potpore.
- (56) Komisija na temelju Smjernica iz 2014. na potpore za nedostatke povezane s područjima mreže Natura 2000 u sektoru poljoprivrede, potpore za poljoprivredno-okolišno-klimatske obveze te potpore za ekološki uzgoj primjenjuje članke 107. i 108. Ugovora. U razdoblju od 2014. do 2020. Komisija je odobrila 10 programa potpora povezanih s područjima mreže Natura 2000 u sektoru poljoprivrede, 65 programa potpora za poljoprivredno-okolišno-klimatske obveze te 5 programa potpora za ekološki uzgoj. Iskustvo Komisije pokazalo je da te potpore, osobito ispod određenih pragova, obično ne izazivaju znatno narušavanje tržišnog natjecanja, a doprinose postizanju cilja zaštite okoliša u okviru javne politike. Stoga je primjereno da Komisija za potpore za nedostatke povezane s mrežom Natura 2000 u sektoru poljoprivrede, potpore za poljoprivredno-okolišno-klimatske obveze te potpore za ekološki uzgoj iskoristi ovlasti koje su joj dodijeljene Uredbom (EU) 2015/1588.

- (57) Izuzeće potpora za nedostatke povezane s mrežom Natura 2000 u sektoru poljoprivrede, potpore za poljoprivredno-okolišno-klimatske obveze te potpore za ekološki uzgoj trebalo bi se primjenjivati samo na poduzetnike koji posluju u sektoru primarne poljoprivredne proizvodnje.
- (58) Projekti koji se financiraju iz Europskog partnerstva za inovacije (EIP) za produktivnost i održivost u poljoprivredi doprinose inovacijama u sektoru poljoprivrede i ruralnim područjima. Državne potpore dodijeljene poduzetnicima koji sudjeluju u projektima operativne skupine EIP-a obuhvaćenima člankom 127. Uredbe (EU) 2021/2115 imaju malen učinak na tržišno natjecanje, osobito s obzirom na pozitivnu ulogu koju te potpore imaju u dijeljenju znanja, posebno za lokalne i poljoprivredne zajednice, te kolektivnu prirodu i relativno malen opseg tih potpora. Ti su projekti po prirodi integrirani. Obično uključuju više dionika i više sektora, zbog čega može doći do određenih poteškoća u njihovoj klasifikaciji na temelju pravila o državnim potporama. S obzirom na lokalnu prirodu pojedinačnih projekata operativne skupine EIP-a, odabranih na temelju višegodišnje strategije lokalnog razvoja koju je izradilo i provodi javno-privatno partnerstvo te njihove usmjerenosti na interes zajednice i društva te zaštitu okoliša i klime, ovom bi se Uredbom trebale obuhvatiti određene poteškoće u usklađivanju projekata operativne skupine EIP-a s pravilima o državnim potporama.
- (59) Budući da mali iznosi potpora koje se dodjeljuju poduzetnicima koji imaju izravnu ili neizravnu korist od projekata operativne skupine EIP-a imaju ograničen učinak na trgovinu i tržišno natjecanje, trebalo bi utvrditi jednostavna pravila za slučajeve u kojima ukupni iznos potpora po projektu ne premašuje određenu gornju granicu.
- (60) Komisija je u brojnim odlukama na poduzetnike koji posluju u sektoru šumarstva primijenila članke 107. i 108. Ugovora, posebno na temelju Smjernica iz 2014. U razdoblju od 2014. do 2020. Komisija je u skladu s tim smjernicama odobrila više od 200 programa potpora u korist sektora šumarstva. Na temelju iskustva Komisije, mjere potpore za šumarstvo nisu znatno narušile tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu jer postoje jasni kriteriji spojivosti. S obzirom na to iskustvo te radi pojednostavnjenja i ekonomičnosti postupka, trebalo bi biti moguće da se mjere potpore u korist sektora šumarstva izuzmu od obveze prijave neovisno o tome jesu li sufinancirane iz EPFRR-a. Stoga je primjereno da Komisija za vrste potpora navedene u nastavku iskoristi ovlasti koje su joj dodijeljene Uredbom (EU) 2015/1588: potpore za pošumljavanje i stvaranje šumskih područja; potpore za poljoprivredno-šumarske sustave; potpore za sprečavanje i uklanjanje štete nanosene šumama uslijed šumskih požara, prirodnih nepogoda, nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom, drugih nepovoljnih klimatskih prilika, organizama štetnih za bilje i katastrofalnih događaja; potpore za ulaganja za poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava; potpore za nedostatke specifične za određeno područje koji proizlaze iz određenih obveznih zahtjeva kako su utvrđeni u članku 3. Direktive Vijeća 92/43/EEZ i u članku 3. Direktive 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁵⁾; potpore za šumarsko-okolišno-klimatske usluge i očuvanje šuma; potpore za ulaganja u infrastrukturu povezanu s razvojem, modernizacijom ili prilagodbom sektora šumarstva; potpore za ulaganja u šumarske tehnologije te u preradu, mobilizaciju i stavljanje na tržište proizvoda šumarstva; potpore za očuvanje genetskih resursa u šumarstvu, početne potpore za skupine i organizacije proizvođača u sektoru šumarstva, potpore za okrupnjavanje šumskog zemljišta te potpore za suradnju u sektoru šumarstva.
- (61) Kako bi potaknula skupne inicijative u sektoru šumarstva, Komisija primjenjuje članke 107. i 108. Ugovora na početne potpore u korist skupina i organizacija proizvođača u sektoru šumarstva. U razdoblju od 2014. do 2020. Komisija je odobrila pet takvih potpora. U sektoru poljoprivrede takve su potpore već bile izuzete od obveze prijave na temelju Uredbe (EU) br. 702/2014. Stoga je primjereno početne potpore za skupine i organizacije proizvođača u sektoru šumarstva izuzeti od obveze prijave državne potpore.
- (62) Gospodarska diversifikacija i stvaranje novih gospodarskih djelatnosti, među ostalim u kružnom biogospodarstvu, nužni su za razvoj i konkurentnost ruralnih područja te za MSP-ove, koji su okosnica ruralnoga gospodarstva Unije. Uredbom (EU) 2021/2115 predviđene su mjere za potporu razvoju nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima usmjerenih na promicanje zapošljavanja, otvaranje kvalitetnih radnih mjesta u ruralnim područjima, zadržavanje postojećih radnih mjesta, smanjenje sezonskih fluktuacija u zapošljavanju, razvoj nepoljoprivrednih sektora izvan poljoprivrede i prerade hrane te poticanje integracije poslovanja i lokalnih međusektorskih veza.

⁽¹⁵⁾ Direktiva 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica (SL L 20, 26.1.2010., str. 7.).

- (63) Kako bi se osigurala usklađenost s Uredbom (EU) 2021/2115 i postiglo pojednostavnjenje pravila za dobivanje odobrenja državnih potpora za sufinancirani dio i dodatno nacionalno financiranje strateškog plana u okviru ZPP-a, obveza prijave ne bi se smjela primjenjivati na razne kategorije potpora u korist MSP-ova koji posluju u ruralnim područjima, uključujući potpore za osnovne usluge i infrastrukture, potpore za pokretanje poslovanja, potpore za suradnju, potpore za poljoprivrednike koji prvi put sudjeluju u sustavima kvalitete za pamuk i prehrambene proizvode te potpore za informativne i promidžbene mjere za prehrambene proizvode obuhvaćene sustavom kvalitete. Takve mjere potpore trebale bi biti identične kao intervencije u području ruralnog razvoja na kojima se temelje, a izuzete potpore trebale bi se dodijeliti samo na temelju i u skladu sa strateškim planom u okviru ZPP-a dotične države članice.
- (64) Komisija je u brojnim slučajevima na potpore za osnovne usluge i infrastrukturu u ruralnim područjima te suradnju u ruralnim područjima primijenila članke 107. i 108. Ugovora, posebno na temelju Smjernica iz 2014. U razdoblju od 2014. do 2020. Komisija je odobrila 27 programa potpora koji se odnose na osnovne usluge i infrastrukturu u ruralnim područjima te 28 programa potpora koji se odnose na suradnju u ruralnim područjima. Prema iskustvu Komisije, mjere potpore u korist ruralnih područja nisu znatno narušile tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu jer postoje jasni kriteriji spojivosti i jer su te potpore doprinijele gospodarskoj diversifikaciji i stvaranju novih gospodarskih djelatnosti. Stoga je primjereno potpore za osnovne usluge i infrastrukturu u ruralnim područjima te potpore za suradnju u ruralnim područjima izuzeti od obveze prijave državne potpore.
- (65) Međutim, potpore za osnovne usluge i infrastrukturu u ruralnim područjima te potpore za suradnju u ruralnim područjima trebale bi biti izuzete od obveze prijave samo ako su dio strateškog plana u okviru ZPP-a koji je Komisija potvrdila u skladu s Uredbom (EU) 2021/2115.
- (66) Državne potpore dodijeljene MSP-ovima koji sudjeluju u projektima lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice („CLLD”), koji su navedeni u članku 31. Uredbe (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁶⁾ i koji su na temelju Uredbe (EU) 2021/2115 označeni kao LEADER, imaju neznatan učinak na tržišno natjecanje, osobito s obzirom na pozitivnu ulogu koju te potpore imaju u dijeljenju znanja, posebno za lokalne i poljoprivredne zajednice, kao i na činjenicu da su te potpore često kolektivne prirode i da imaju relativno malen opseg. Ti su projekti po prirodi integrirani te uključuju više dionika i više sektora, zbog čega može doći do određenih poteškoća u njihovoj klasifikaciji na temelju prava o državnim potporama. S obzirom na lokalnu prirodu pojedinačnih projekata CLLD-a, odabranih na temelju višegodišnje strategije lokalnog razvoja koju je izradilo i provodi javno-privatno partnerstvo te njihove usmjerenosti na interes zajednice i društva te zaštitu okoliša i klime, ovom bi se Uredbom trebale obuhvatiti određene poteškoće u provedbi projekata CLLD-a kako bi se olakšalo njihovo usklađivanje s pravilima o državnim potporama. Općine po svojoj prirodi nisu obuhvaćene definicijom MSP-ova (javni kapital). Međutim, često imaju ključnu ulogu u organizaciji i realizaciji projekata CLLD-a. Stoga bi, ako se projekt CLLD-a provodi u korist jednog od ciljeva iz članka 1. Uredbe (EU) 2015/1588, trebalo biti moguće skupno izuzeti i potpore općinama u kontekstu takvog projekta.
- (67) Budući da mali iznosi potpora koje se dodjeljuju MSP-ovima koji imaju izravnu ili neizravnu korist od projekata CLLD-a imaju ograničen učinak na trgovinu i tržišno natjecanje, trebalo bi utvrditi jednostavna pravila za slučajeve u kojima ukupni iznos potpora po projektu ne premašuje određenu gornju granicu. To bi se trebalo primjenjivati i na općine koje imaju izravnu ili neizravnu korist od projekata CLLD-a kojima se nastoji postići jedan od ciljeva iz članka 1. Uredbe (EU) 2015/1588.
- (68) Za nekoliko kategorija potpora, kao što su potpore za istraživanje, prenošenje znanja i informiranje, među ostalim s pomoću svemirskih podataka i usluga EU-a, savjetodavne usluge, usluge zamjene na poljoprivrednom gospodarstvu, promidžbu te sprečavanje i iskorjenjivanje bolesti životinja i organizama štetnih za bilje, potpore se krajnjim korisnicima dodjeljuju neizravno, u naravi, u obliku subvencioniranih usluga. U takvim slučajevima izuzete potpore trebale bi se isplatiti pružatelju dotične usluge ili djelatnosti.
- (69) U skladu s člankom 4. stavkom 1. Uredbe (EU) 2015/1588 potrebno je povremeno revidirati politiku državnih potpora. Zbog toga bi razdoblje primjene ove Uredbe trebalo biti ograničeno. Stoga je primjereno utvrditi prijelazne odredbe, uključujući pravila o razdoblju prilagodbe na kraju razdoblja važenja ove Uredbe za izuzete programe potpora. Takvim bi pravilima trebalo državama članicama dati određeno vrijeme za prilagodbu novom režimu,

⁽¹⁶⁾ Uredba (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike (SL L 231, 30.6.2021., str. 159.).

DONIJELA JE OVU UREDBU:

SADRŽAJ

POGLAVLJE I. ZAJEDNIČKE ODREDBE	12
POGLAVLJE II. POSTUPOVNI ZAHTJEVI	24
POGLAVLJE III. KATEGORIJE POTPORA	25
Odjeljak 1. Potpore u korist MSP-ova koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom, preradom poljoprivrednih proizvoda i stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda	25
Odjeljak 2. Potpore za zaštitu okoliša u poljoprivredi	46
Odjeljak 3. Potpore za ulaganja u očuvanje kulturne i prirodne baštine	49
Odjeljak 4. Potpore za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda u sektoru poljoprivrede	49
Odjeljak 5. Potpore za istraživanje, razvoj i inovacije	50
Odjeljak 6. Potpore u korist šumarstva	52
Odjeljak 7. Potpore u korist MSP-ova u ruralnim područjima	64
POGLAVLJE IV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE	70

POGLAVLJE I.

Zajedničke odredbe

Članak 1.

Područje primjene

1. Ova se Uredba primjenjuje na sljedeće kategorije potpora:
 - (a) potpore u korist mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća (MSP-ovi):
 - i. koja posluju u sektoru poljoprivrede, konkretno primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, preradi poljoprivrednih proizvoda i stavljanju na tržište poljoprivrednih proizvoda, osim članaka 14., 15., 16., 18. i 23. te članaka od 25. do 31., koji se primjenjuju samo na MSP-ove koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom;
 - ii. koja se bave nepoljoprivrednim djelatnostima u ruralnim područjima koje nisu obuhvaćene područjem primjene članka 42. Ugovora, ako su takve potpore dodijeljene u skladu s Uredbom (EU) 2021/2115 te su sufinancirane sredstvima Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) ili su dodijeljene kao dodatno nacionalno financiranje za takve sufinancirane mjere. Odstupajući od toga, ova se Uredba primjenjuje na potpore općinama koje imaju izravnu ili neizravnu korist od projekata CLLD-a, u skladu s člancima 60. i 61. ove Uredbe.
 - (b) potpore za zaštitu okoliša u poljoprivredi iz članaka 33., 34. i 35., koje se primjenjuju samo na poduzetnike koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom;
 - (c) potpore za ulaganja za očuvanje kulturne i prirodne baštine smještene na poljoprivrednim gospodarstvima i u šumama;
 - (d) potpore u korist otklanjanja štete nastale zbog prirodnih nepogoda u sektoru poljoprivrede;
 - (e) potpore za istraživanje, razvoj i inovacije u sektorima poljoprivrede i šumarstva;

(f) potpore u korist šumarstva.

2. Ako to smatraju primjerenim, države članice mogu odlučiti dodijeliti potpore iz stavka 1. točaka (a), (e) i (f) u skladu s Uredbom Komisije (EU) br. 651/2014 ⁽¹⁷⁾.

3. Ova se Uredba ne primjenjuje na:

(a) programe potpora iz članaka 14. i 17., članaka od 41. do 44. i članka 46. te programe potpora iz članaka 49. i 50., ako ispunjavaju uvjete iz članka 12., počevši šest mjeseci nakon njihova stupanja na snagu. Međutim, nakon što ocijeni relevantni plan evaluacije koji je joj je dostavila država članica, Komisija može odlučiti da se ova Uredba na određeni program potpora nastavlja primjenjivati dulje od šest mjeseci. Uz planove evaluacije države članice dostavljaju i sve informacije koje su Komisiji potrebne za ocjenjivanje planova evaluacije i donošenje odluke;

(b) eventualne izmjene programa iz točke (a), osim izmjena koje ne utječu na spojivost programa potpora na temelju ove Uredbe ili ne utječu znatno na sadržaj odobrenog plana evaluacije;

(c) potpore za djelatnosti povezane s izvozom u treće zemlje ili države članice, konkretno potpore izravno povezane s izvezenim količinama, uspostavljanjem i radom distribucijske mreže ili drugim tekućim troškovima povezanim s djelatnošću izvoza;

(d) potpore uvjetovane time da se upotrebi domaće robe daje prednost u odnosu na uvezenu robu.

4. Ova se Uredba ne primjenjuje na:

(a) programe potpora u kojima nije izričito isključeno plaćanje pojedinačne potpore u korist poduzetnika koji podliježe neizvršenom nalogu za povrat na temelju prethodne odluke Komisije kojom je određena potpora koju je dodijelila ista država članica proglašena nezakonitom i nespojivom s unutarnjim tržištem, osim:

i. programa potpora za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda u skladu s člankom 37.;

ii. programa potpora za lokalni razvoj pod vodstvom zajednice („CLLD”) ili projekte operativne skupine Europskog partnerstva za inovacije („EIP”) za produktivnost i održivost u poljoprivredi u skladu s člancima 40. i 61.;

(b) jednokratnu potporu za određenog poduzetnika iz točke (a).

5. Ova se Uredba ne primjenjuje na potpore poduzetnicima u teškoćama, osim potpora dodijeljenih:

(a) za informativne aktivnosti u sektorima poljoprivrede i šumarstva u skladu s člancima 21. i 47.;

(b) za promidžbene mjere u obliku publikacija s ciljem jačanja svijesti šire javnosti o poljoprivrednim proizvodima u skladu s člankom 24. stavkom 2. točkom (b);

(c) za nadoknadu troškova sprečavanja, kontrole i iskorjenjivanja bolesti životinja i organizama štetnih za bilje u skladu s člankom 26. stavcima 8. i 9.;

(d) za pokrivanje troškova uklanjanja i uništavanja uginule stoke u skladu s člankom 27. stavkom 2. točkama (c), (d) i (e);

(e) za nedostatke povezane s područjima mreže Natura 2000 u skladu s člankom 33.;

(f) za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda u skladu s člankom 37.;

(g) za poduzetnike koji sudjeluju u projektima CLLD-a i projektima operativne skupine EIP-a ili imaju korist od tih projekata, u skladu s člancima 40. i 61.;

(h) u sljedećim slučajevima, pod uvjetom da je poduzetnik postao poduzetnik u teškoćama zbog gubitaka ili štete nastalih zbog dotičnog događaja:

i. za otklanjanje štete nastale zbog nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom u skladu s člankom 25.;

ii. za otklanjanje štete nastale zbog bolesti životinja i organizama štetnih za bilje u skladu s člankom 26. stavkom 9. i člankom 26. stavkom 10.;

iii. za otklanjanje štete koju su prouzročile zaštićene životinje u skladu s člankom 29.;

⁽¹⁷⁾ Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivih s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora (SL L 187, 26.6.2014., str. 1.).

iv. za uklanjanje štete nanosene šumama u skladu s člankom 43. stavkom 2. točkom (d).

6. Ova se Uredba ne primjenjuje na potpore koje same po sebi, na temelju uvjeta koji su s njima povezani ili s obzirom na način njihova financiranja podrazumijevaju neizbježnu povredu prava Unije, a posebno na:

- (a) potpore za koje dodjela potpore podliježe obvezi korisnika da upotrebljava robu proizvedenu ili usluge pružene u dotičnoj zemlji;
- (b) potpore kojima se korisnicima ograničava mogućnost korištenja rezultata istraživanja, razvoja i inovacija u drugim državama članicama.

7. Ova se Uredba ne primjenjuje na potpore u korist poljoprivrednih proizvoda u smislu Priloga 1. Sporazumu WTO-a o poljoprivredi⁽¹⁸⁾, koje čine izvoznu subvenciju kako je definirana tim sporazumom. Osim toga, ne primjenjuje se na potpore u korist takvih proizvoda koje čine potpore za financiranje izvoza koje pruža vlada ili bilo koje javno tijelo u okviru područja primjene Ministarske odluke WTO-a o izvoznom tržišnom natjecanju od 19. prosinca 2015.⁽¹⁹⁾ ako nisu u skladu s relevantnim zahtjevima iz stavka 15. te odluke o maksimalnom roku otplate i samofinanciranju.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „jednokratna potpora” znači potpora koja nije dodijeljena na temelju programa potpora;
2. „nepovoljna klimatska prilika koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom” znači nepovoljni vremenski uvjeti, kao što su mraz, oluje i tuča, leđ, obilna ili dugotrajna kiša ili ozbiljna suša, koji u sektoru poljoprivrede uništavaju više od 30 % prosječne proizvodnje izračunane na temelju prethodnog trogodišnjeg ili četverogodišnjeg razdoblja odnosno trogodišnjeg prosjeka za prethodno petogodišnje ili osmogodišnje razdoblje nakon isključivanja najviše i najniže vrijednosti; u sektoru šumarstva, više od 20 % šumskog potencijala;
3. „savjet” znači cjelokupno savjetovanje pruženo u okviru jednog ugovora;
4. „poljoprivredna djelatnost” znači djelatnost kako država članica odredi u svojem strateškom planu u okviru ZPP-a u skladu s člankom 4. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/2115;
5. „poljoprivredna površina” znači bilo koja površina kako država članica odredi u svojem strateškom planu u okviru ZPP-a u skladu s člankom 4. stavkom 3. Uredbe (EU) 2021/2115;
6. „poljoprivredno gospodarstvo” znači jedinica koja se sastoji od zemljišta, prostora i objekata koji se upotrebljavaju za primarnu poljoprivrednu proizvodnju;
7. „poljoprivredni proizvod” znači proizvodi navedeni u Prilogu I. Ugovoru, osim proizvoda ribarstva i akvakulture navedenih u Prilogu I. Uredbi (EU) br. 1379/2013 Europskog parlamenta i Vijeća⁽²⁰⁾;
8. „sektor poljoprivrede” znači svi poduzetnici koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom te preradom i stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda;
9. „poljoprivredno-šumarski sustavi” znači sustavi korištenja zemljišta u kojima se na istom zemljištu uzgajaju stabla i obavljaju poljoprivredne djelatnosti;
10. „potpora” znači svaka mjera koja ispunjava sve kriterije utvrđene u članku 107. stavku 1. Ugovora;
11. „potpora dodijeljena na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a” znači potpora dodijeljena u skladu s Uredbom (EU) 2021/2115 kao potpora koja se sufinancira iz EPFRR-a ili kao dodatno nacionalno financiranje takve sufinancirane potpore;
12. „intenzitet potpore” znači bruto iznos potpore izražen kao postotak prihvatljivih troškova, prije odbitka poreza ili drugih naknada;

⁽¹⁸⁾ SL L 336, 23.12.1994., str. 22.

⁽¹⁹⁾ WT/MIN(15)/45 – WT/L/980.

⁽²⁰⁾ Uredba (EU) br. 1379/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o zajedničkom uređenju tržišta proizvodima ribarstva i akvakulture, izmjeni uredbi Vijeća (EZ) br. 1184/2006 i (EZ) br. 1224/2009 i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 104/2000 (SL L 354, 28.12.2013., str. 1.).

13. „program potpora” znači svaki akt na temelju kojeg se, bez potrebe za daljnjim provedbenim mjerama, mogu dodjeljivati pojedinačne potpore poduzetnicima koji su utvrđeni u tom aktu na općenit i apstraktan način te svaki akt na temelju kojeg se potpora koja nije povezana s određenim projektom može dodijeliti jednom ili više poduzetnika na neodređeno razdoblje i u neodređenom iznosu;
14. „po tržišnim uvjetima” znači da se uvjeti transakcije između ugovornih stranaka ne razlikuju od onih koji bi bili utvrđeni između neovisnih poduzetnika te da nema naznaka tajnog dogovaranja. Za svaku transakciju koja proizlazi iz otvorenog, transparentnog i bezuvjetnog postupka smatra se da zadovoljava načelo transakcija po tržišnim uvjetima;
15. „biosigurnosne mjere” znači mjere upravljanja i fizičke mjere osmišljene kako bi se smanjio rizik od unošenja, razvoja i širenja bolesti na, iz i unutar sljedećega:
 - (a) populacije životinja;
 - (b) objekta, zone, kompartmenta, sredstava prijevoza ili bilo kojih drugih postrojenja, prostora ili lokacija;
16. „matična knjiga” znači knjiga kako je predviđeno u članku 2. točki 12. Uredbe (EU) 2016/1012 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²¹⁾;
17. „strateški plan u okviru ZPP-a” znači strateški plan u okviru ZPP-a kako je navedeno u članku 1. stavku 1. točki (c) Uredbe (EU) 2021/2115;
18. „kapitalizirani radovi” znači radovi koje poduzima sam poljoprivrednik ili ih poduzimaju njegovi radnici na poljoprivrednom gospodarstvu i kojima se stvara vrijednost;
19. „programi sekvestracije ugljika” znači programi potpora povezani s praksama upravljanja zemljištem koje dovode do povećanja skladištenja ugljika u živoj biomasi, mrtvoj organskoj tvari i tlima poboljšanjem hvatanja ugljika i/ili smanjenjem ispuštanja ugljika u atmosferu;
20. „katastrofalan događaj” znači nepredviđen događaj biotičke ili abiotičke naravi nastao zbog ljudskog djelovanja koji dovodi do znatnih poremećaja u strukturama šuma te s vremenom nanosi znatnu gospodarsku štetu sektoru šumarstva;
21. „datum dodjele potpore” znači datum na koji je, na temelju primjenjivog nacionalnog pravnog režima, korisniku dodijeljeno zakonsko pravo na primanje potpore;
22. „mjere kontrole i iskorjenjivanja” znači mjere koje se odnose na bolesti životinja čije je izbijanje nadležno tijelo države članice službeno priznalo ili koje se odnose na organizme štetne za bilje ili invazivne strane vrste čiju je prisutnost nadležno tijelo službeno priznalo;
23. „plan evaluacije” znači dokument koji obuhvaća jedan ili više programa potpore, a sadržava barem sljedeće elemente: ciljeve koji će se evaluirati, evaluacijska pitanja, pokazatelje rezultata, predviđenu metodu za provedbu evaluacije, zahtjeve u pogledu prikupljanja podataka, predloženi vremenski okvir evaluacije, uključujući datum podnošenja privremenog i završnog izvješća o evaluaciji, opis neovisnog tijela koje će provesti evaluaciju ili kriterije koji će se primjenjivati za njegov odabir te načine na koje će se evaluacija učiniti javno dostupnom;
24. „uginula stoka” znači životinje koje su eutanazirane na temelju konačne dijagnoze ili bez nje odnosno koje su uginule, uključujući mrtvoočene i neočene životinje, na poljoprivrednom gospodarstvu ili prostorima odnosno tijekom prijevoza, ali koje nisu zaklane radi prehrane ljudi;
25. „brzorastuća stabla” znači šuma kratke ophodnje gdje vrijeme rasta stabla prije sječe nije kraće od 8 godina i nije dulje od 20 godina;
26. „program koji je nasljednik poreznog programa” znači program u obliku poreznih pogodnosti koji je izmijenjena verzija prethodno postojećeg programa u obliku poreznih pogodnosti i kojim se taj prethodno postojeći program zamjenjuje;

⁽²¹⁾ Uredba (EU) 2016/1012 Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2016. o zootehničkim i genealoškim uvjetima za uzgoj uzgojno valjanih životinja čistih pasmina, uzgojno valjanih hibridnih svinja i njihovih zametnih proizvoda i trgovinu njima kao i za njihov ulazak u Uniju te o izmjeni Uredbe (EU) br. 652/2014, direktiva Vijeća 89/608/EEZ i 90/425/EEZ i stavljanju izvan snage određenih akata u području uzgoja životinja („Uredba o uzgoju životinja”) (SL L 171, 29.6.2016., str. 66.).

27. „fiksni troškovi nastali sudjelovanjem u sustavu kvalitete” znači troškovi nastali pristupanjem sustavu kvalitete koji prima potporu i godišnji doprinos za sudjelovanje u tom sustavu kvalitete, uključujući, prema potrebi, izdatke za provjere sukladnosti sa specifikacijama sustava kvalitete;
28. „biogorivo proizvedeno iz kultura za proizvodnju hrane” znači biogorivo proizvedeno iz kultura za proizvodnju hrane i hrane za životinje kako su definirane u Direktivi (EU) 2018/2001;
29. „prehrambeni proizvodi” znači prehrambeni proizvodi koji nisu poljoprivredni proizvodi i navedeni su na popisu u Prilogu I. Uredbi (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²²⁾;
30. „bruto ekvivalent bespovratnog sredstva” znači iznos potpore ako je korisniku dodijeljena u obliku bespovratnog sredstva, prije odbitka poreza ili drugih naknada;
31. „pojedinačna potpora” znači:
 - (a) jednokratna potpora;
 - (b) potpora dodijeljena pojedinačnim korisnicima na temelju programa potpora;
32. „nematerijalna imovina” znači imovina koja nema fizički ili financijski oblik, na primjer patenti, licencije, znanje i iskustvo ili druga vrsta intelektualnog vlasništva;
33. „ulaganja za usklađivanje sa standardom Unije” znači ulaganja koja se provode radi usklađivanja sa standardom Unije nakon isteka prijelaznog razdoblja predviđenog zakonodavstvom Unije;
34. „velika poduzeća” znači poduzetnici koji ne ispunjavaju kriterije utvrđene u Prilogu I.;
35. „stavljanje na tržište poljoprivrednih proizvoda” znači držanje ili izlaganje u cilju prodaje, ponuda na prodaju, isporuka ili bilo koji drugi način stavljanja na tržište, osim prve prodaje preprodavateljima i prerađivačima koju obavlja poljoprivrednik i svih djelatnosti povezanih s pripremom proizvoda za takvu prvu prodaju; prodaja krajnjim potrošačima koju obavlja poljoprivrednik smatra se stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda ako se odvija u zasebnim za to namijenjenim prostorima ili objektima;
36. „uzajamni fondovi” znači shema koju je akreditirala država članica u skladu s nacionalnim pravom kojim se udruženim poljoprivrednicima omogućuje da se osiguraju i da prime nadoknadu štete ako pretrpe ekonomske gubitke;
37. „područja mreže Natura 2000” znači posebna poljoprivredna ili šumska područja kako je navedeno u članku 3. Direktive 92/43/EEZ i članku 3. Direktive 2009/147/EZ;
38. „prirodne nepogode” znači potresi, lavine, odroni tla i poplave, tornada, uragani, erupcije vulkana i požari prirodnog podrijetla;
39. „neproduktivno ulaganje” znači ulaganje koje ne dovodi do znatnog povećanja vrijednosti ili profitabilnosti gospodarstva;
40. „operacije prije industrijske prerade” znači sječa, rasijecanje, guljenje kore, rezanje, skladištenje, zaštitna obrada i sušenje drva te sve ostale operacije obrade prije industrijskog piljenja drva u pilani, kao i piljenje ako je najveći kapacitet prerade 20 000 m³ ulaznog oblog drva za piljenje godišnje;
41. „druge nepovoljne klimatske prilike” znači nepovoljni vremenski uvjeti koji nisu obuhvaćeni definicijom nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom;
42. „najudaljenije regije” znači regije iz članka 349. prvog stavka Ugovora;
43. „organizam štetan za bilje” znači: bilo koja vrsta, soj ili biotip biljke, životinje ili patogenog uzročnika štetnog za bilje ili biljne proizvode;
44. „primarna poljoprivredna proizvodnja” znači proizvodnja plodova zemlje i proizvoda stočarstva navedenih u Prilogu I. Ugovoru bez obavljanja dodatnih operacija kojima bi se promijenila priroda tih proizvoda;
45. „prerada poljoprivrednih proizvoda” znači svaka operacija provedena na poljoprivrednom proizvodu čiji je rezultat proizvod koji je isto poljoprivredni proizvod, osim djelatnosti na poljoprivrednim gospodarstvima koje su potrebne za pripremu životinjskih ili biljnih proizvoda za prvu prodaju;

⁽²²⁾ Uredba (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. studenoga 2012. o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode (SL L 343, 14.12.2012., str. 1.).

46. „skupina ili organizacija proizvođača” znači skupina ili organizacija koja je osnovana za jednu od sljedećih svrha:
- (a) prilagodba proizvodnje i *outputa* proizvođača koji su članovi tih skupina ili organizacija proizvođača zahtjevima tržišta;
 - (b) zajedničko stavljanje robe na tržište, uključujući pripremu za prodaju, centralizaciju prodaje i opskrbu kupaca na veliko;
 - (c) utvrđivanje zajedničkih pravila o informacijama o proizvodnji, osobito u pogledu berbe i dostupnosti;
 - (d) druge aktivnosti koje mogu provoditi skupine ili organizacije proizvođača, kao što su razvoj poslovnih i marketinških vještina, organizacija i olakšavanje inovacijskih procesa, zajedničko upravljanje zemljištem članova, primjena uzgojnih praksi i proizvodnih tehnika prihvatljivih za okoliš te prakse i tehnike pogodne za dobrobit životinja;
47. „zaštićena životinja” znači svaka životinja zaštićena zakonodavstvom Unije ili nacionalnim zakonodavstvom, uključujući životinjske vrste za koje su u nacionalnom zakonodavstvu predviđena posebna pravila za očuvanje populacije;
48. „karte regionalnih potpora” znači popis područja koja je određena država članica odredila u skladu s uvjetima utvrđenima u Smjernicama za regionalne državne potpore ⁽²³⁾ i koja je odobrila Komisija;
49. „povratni predujam” znači zajam za projekt koji se isplaćuje u jednom ili više obroka, a uvjeti njegova povrata ovise o rezultatu projekta;
50. „organizacija za istraživanje i širenje znanja” znači subjekt, bez obzira na njegov pravni status ili način financiranja, čiji je primarni cilj neovisno provoditi temeljno istraživanje, industrijsko istraživanje ili eksperimentalni razvoj ili prenositi rezultate tih djelatnosti široj javnosti s pomoću predavanja, objavljivanja ili prenošenja znanja;
51. „manji egejski otoci” znači manji otoci iz članka 1. stavka 2. Uredbe (EU) br. 229/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁴⁾;
52. „MSP-ovi” ili „mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća” znači poduzetnici koji ispunjavaju kriterije utvrđene u Prilogu I.;
53. „početak rada na projektu ili djelatnosti” znači početak aktivnosti ili građevinskih radova povezanih s ulaganjem ili prva pravno obvezujuća obveza za naručivanje opreme ili korištenje usluga ili bilo koja druga obveza koja projekt ili djelatnost čini neopozivima, ovisno o tome što nastupi prije; kupnja zemljišta i pripremni radovi, na primjer ishođenje dozvola i provedba studija izvedivosti, ne smatraju se početkom rada ili djelatnosti;
54. „subvencionirane usluge” znači oblik potpore u kojem se potpora krajnjem korisniku dodjeljuje neizravno, u naravi, i isplaćuje se pružatelju dotične usluge ili djelatnosti;
55. „materijalna imovina” znači imovina koja se sastoji od zemljišta, zgrada i postrojenja te strojeva i opreme;
56. „transakcijski trošak” znači dodatni trošak povezan s ispunjavanjem obveze koji se ne može izravno pripisati njezinoj provedbi ili nije uključen u troškove ili izgubljeni prihod koji se izravno nadoknađuju; i koji se može izračunati na temelju standardnih troškova;
57. „troškovi testiranja na transmisivnu spongiformnu encefalopatiju (TSE) i govedu spongiformnu encefalopatiju (GSE)” znači svi troškovi, uključujući troškove pribora za testiranje i troškove uzimanja, prijevoza, testiranja, pohranjivanja i uništavanja uzoraka, potrebni za uzorkovanje i laboratorijsko testiranje u skladu s poglavljem C Priloga X. Uredbi (EZ) br. 999/2001 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁵⁾;
58. „stabla za nasade kratkih ophodnji” znači vrste stabala obuhvaćene oznakom KN 06 02 9041 koje određuju države članice, a sastoje se od drvenastih trajnih kultura čiji podanci ili panjevi ostaju u zemlji nakon sječe i iz njih u sljedećoj sezoni izbijaju nove mladice te čiji maksimalni ciklus sječe određuju države članice;

⁽²³⁾ Smjernice za regionalne državne potpore (SL C 153, 29.4.2021., str. 1.).

⁽²⁴⁾ Uredba (EU) br. 229/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. ožujka 2013. o utvrđivanju posebnih mjera za poljoprivredu u korist manjih egejskih otoka i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1405/2006 (SL L 78, 20.3.2013., str. 41.).

⁽²⁵⁾ Uredba (EZ) br. 999/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o utvrđivanju pravila za sprečavanje, kontrolu i iskorjenjivanje određenih transmisivnih spongiformnih encefalopatija (SL L 147, 31.5.2001., str. 1.).

59. „poduzetnik u teškoćama” znači poduzetnik koji ispunjava kriterije utvrđene u članku 2. točki 18. Uredbe (EU) br. 651/2014;
60. „standard Unije” znači obvezni standard utvrđen u zakonodavstvu Unije kojim se određuje razina koju pojedini poduzetnici moraju postići, osobito kad je riječ o okolišu, higijeni i dobrobiti životinja; međutim, standardi ili ciljne vrijednosti određeni na razini Unije koji su obvezujući za države članice, ali ne i za pojedinačne poduzetnike ne smatraju se standardima Unije;
61. „mladi poljoprivrednik” znači poljoprivrednik kako država članica odredi u svojem strateškom planu u okviru ZPP-a u skladu s člankom 4. stavkom 6. Uredbe (EU) 2021/2115.

Članak 3.

Uvjeti za izuzeće

Programi potpora, pojedinačne potpore dodijeljene u okviru programa potpora i jednokratne potpore spojivi su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 2. ili 3. Ugovora i izuzeti su od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora, pod uvjetom da dotične potpore ispunjavaju sve uvjete utvrđene u poglavlju I. ove Uredbe i posebne uvjete za relevantnu kategoriju potpore utvrđene u poglavlju III. ove Uredbe.

Članak 4.

Pragovi za prijavu

1. Ova se Uredba ne primjenjuje ni na jednu pojedinačnu potporu čiji bruto ekvivalent bespovratnog sredstva premašuje sljedeće pragove:
 - (a) potpore za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva povezana s primarnom poljoprivrednom proizvodnjom kako su navedene u članku 14.: 600 000 EUR po poduzetniku po projektu ulaganja;
 - (b) potpore za ulaganja u premještanje poljoprivredne zgrade koja dovode do modernizacije objekata ili povećanja proizvodnog kapaciteta kako su navedene u članku 16. stavku 4.: 600 000 EUR po poduzetniku po projektu ulaganja;
 - (c) potpore za ulaganja povezana s preradom i stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda kako su navedene u članku 17.: 7,5 milijuna EUR po poduzetniku po projektu ulaganja;
 - (d) potpore za obveze povezane s dobrobiti životinja kako su navedene u članku 31.: 500 EUR godišnje po uvjetnom grlu;
 - (e) potpore za nedostatke povezane s područjima mreže Natura 2000 kako su navedene u članku 33.: 500 EUR godišnje po hektaru u početnom razdoblju od najviše pet godina i 200 EUR godišnje po hektaru nakon toga;
 - (f) potpore za poljoprivredno-okolišno-klimatske obveze kako su navedene u članku 34.: 600 EUR godišnje po hektaru za jednogodišnje usjeve, 900 EUR godišnje po hektaru za specijalizirane višegodišnje usjeve te 450 EUR godišnje po hektaru za ostale vrste upotrebe zemljišta;
 - (g) potpore za ekološki uzgoj kako su navedene u članku 35.: 600 EUR godišnje po hektaru za jednogodišnje usjeve, 900 EUR godišnje po hektaru za specijalizirane višegodišnje usjeve te 450 EUR godišnje po hektaru za ostale vrste upotrebe zemljišta;
 - (h) potpore za ulaganja u očuvanje kulturne i prirodne baštine smještene na poljoprivrednim gospodarstvima ili u šumama kako su navedene u članku 36.: 600 000 EUR po poduzetniku po projektu ulaganja;
 - (i) potpore za istraživanje i razvoj u sektorima poljoprivrede i šumarstva kako su navedene u članku 38.: 7,5 milijuna EUR po projektu;
 - (j) potpore za troškove poduzetnika koji sudjeluju u projektima operativne skupine EIP-a kako su navedene u članku 39.: 2 milijuna EUR po poduzetniku po projektu;
 - (k) ograničeni iznosi potpora poduzetnicima koji imaju korist od projekata operativne skupine EIP-a kako su navedeni u članku 40.: 500 000 EUR po projektu operativne skupine EIP-a;
 - (l) potpore za pošumljavanje i stvaranje šumskih područja kako su navedene u članku 41.: 7,5 milijuna EUR po projektu uspostave;
 - (m) potpore za poljoprivredno-šumarske sustave kako su navedene u članku 42.: 7,5 milijuna EUR po projektu uspostave poljoprivredno-šumarskog sustava;

- (n) potpore za ulaganja kojima se poboljšava otpornost i okolišna vrijednost šumskih ekosustava kako su navedene u članku 44.: 7,5 milijuna EUR po projektu ulaganja;
 - (o) potpore za nedostatke specifične za određeno područje koji proizlaze iz određenih obveznih zahtjeva kako su navedene u članku 45.: 500 EUR godišnje po hektaru u početnom razdoblju od najviše pet godina i 200 EUR godišnje po hektaru nakon toga;
 - (p) potpore za šumarsko-okolišno-klimatske usluge i očuvanje šuma kako su navedene u članku 46.: 200 EUR godišnje po hektaru, osim potpora iz članka 46. stavka 8.;
 - (q) potpore za savjetodavne usluge u sektoru šumarstva kako su navedene u članku 48.: 200 000 EUR godišnje po poduzetniku;
 - (r) potpore za ulaganja u infrastrukturu povezanu s razvojem, modernizacijom ili prilagodbom sektora šumarstva kako su navedene u članku 49.: 7,5 milijuna EUR po projektu ulaganja;
 - (s) potpore za ulaganja u šumarske tehnologije te u preradu, mobilizaciju i stavljanje na tržište proizvoda šumarstva kako su navedene u članku 50.: 7,5 milijuna EUR po projektu ulaganja;
 - (t) potpore za ulaganja za osnovne usluge i infrastrukturu u ruralnim područjima kako su navedene u članku 55.: 10 milijuna EUR po projektu ulaganja;
 - (u) potpore za troškove MSP-ova koji sudjeluju u projektima CLLD-a označenima kao LEADER u okviru EPFRR-a kako su navedene u članku 60.: 2 milijuna EUR po poduzetniku po projektu;
 - (v) ograničen iznos potpora MSP-ovima koji imaju korist od projekata CLLD-a kako je naveden u članku 61.: 200 000 EUR po projektu CLLD-a;
2. Pragovi utvrđeni u stavku 1. ne smiju se izbjegavati umjetnim razdvajanjem programa ili projekata potpora.

Članak 5.

Transparentnost potpora

1. Ova se Uredba primjenjuje samo na transparentne potpore.
2. Potpore se smatraju transparentnima ako je moguće točno izračunati bruto ekvivalent bespovratnog sredstva *ex ante* bez potrebe za provedbom procjene rizika.
3. Za potrebe ove Uredbe sljedeći oblici potpora smatraju se transparentnima:
 - (a) potpore u obliku bespovratnih sredstava, subvencija kamatnih stopa i subvencioniranih usluga;
 - (b) potpore u obliku zajmova, ako je bruto ekvivalent bespovratnog sredstva izračunan na temelju referentne stope koja se primjenjuje u trenutku dodjele;
 - (c) potpore u obliku jamstava za koje vrijedi jedno od sljedećega:
 - i. bruto ekvivalent bespovratnog sredstva izračunan je na temelju premija sigurne luke utvrđenih u obavijesti Komisije;
 - ii. metodologija za izračun bruto ekvivalenta bespovratnog sredstva za jamstvo prijavljena je Komisiji u skladu s tada primjenjivom uredbom u području državnih potpora koju je donijela Komisija i prihvaćena je prije provedbe potpore na temelju Obavijesti o jamstvima, i ta odobrena metodologija izričito se odnosi na vrstu jamstva i vrstu temeljne transakcije o kojima je riječ u kontekstu primjene ove Uredbe;
 - (d) potpore u obliku poreznih pogodnosti ako je u mjeri predviđena gornja granica kojom se osigurava da se ne premaši primjenjivi prag;
 - (e) potpore u obliku povratnih predujmova ako ukupni nominalni iznos povratnog predujma ne premašuje pragove primjenjive na temelju ove Uredbe ili ako je metodologija za izračun bruto ekvivalenta bespovratnog sredstva za povratni predujam prijavljena Komisiji i prihvaćena prije provedbe mjere;
 - (f) potpore u obliku prodaje ili davanja u zakup materijalne imovine ispod tržišne cijene ako je vrijednost utvrđena neovisnom stručnom evaluacijom prije te transakcije ili ako je vrijednost utvrđena na temelju javno dostupnih, redovito ažuriranih i općeprihvaćenih referentnih vrijednosti.
4. Za potrebe ove Uredbe sljedeći oblici potpora ne smatraju se transparentnima:
 - (a) potpore u obliku dokapitalizacije;

(b) potpore u obliku mjera rizičnog financiranja.

Članak 6.

Učinak poticaja

1. Ova Uredba primjenjuje se samo na potpore koje imaju učinak poticaja.

2. Smatra se da potpora ima učinak poticaja ako je korisnik dotičnoj državi članici podnio pisani zahtjev za potporu prije početka rada na projektu ili djelatnosti. Zahtjev za potporu mora sadržavati barem sljedeće informacije:

- (a) ime i veličinu poduzetnika;
- (b) opis projekta ili djelatnosti, uključujući datume početka i završetka;
- (c) lokaciju projekta ili djelatnosti;
- (d) popis prihvatljivih troškova;
- (e) vrstu potpore (bespovratna sredstva, zajam, jamstvo, povratni predujam ili drugo) i iznos javnog financiranja potrebnog za projekt/djelatnost.

3. Za jednokratne potpore koje se dodjeljuju velikim poduzećima smatra se da imaju učinak poticaja ako je država članica, osim što je provjerila da potpora ispunjava uvjet utvrđen u stavku 2., prije dodjele dotične jednokratne potpore provjerila da je u dokumentaciji koju je pripremio korisnik utvrđeno da će potpora dovesti do jednog ili više od navedenoga:

- (a) znatno povećanje opsega projekta ili djelatnosti zahvaljujući potpori;
- (b) znatno povećanje ukupnog iznosa koji će korisnik potrošiti na projekt ili djelatnost zahvaljujući potpori;
- (c) znatno povećanje brzine dovršenja dotičnog projekta ili djelatnosti;
- (d) ako je riječ o jednokratnoj potpori za ulaganje, projekt ili djelatnost bez potpore se ne bi proveli na isti način na dotičnom ruralnom području ili ne bi bili dovoljno profitabilni za korisnika na dotičnom ruralnom području.

Ti se zahtjevi ne primjenjuju na općine koje su autonomna tijela lokalne vlasti s godišnjim proračunom manjim od 10 milijuna EUR i s manje od 5 000 stanovnika.

4. Odstupajući od stavaka 2. i 3., smatra se da mjere u obliku poreznih pogodnosti imaju učinak poticaja ako su ispunjena oba navedena uvjeta:

- (a) mjerom se utvrđuje pravo na potporu u skladu s objektivnim kriterijima i bez daljnje primjene diskrecijskog prava države članice;
- (b) mjera je donesena i stupila je na snagu prije početka rada na projektu ili djelatnosti kojima je dodijeljena potpora, osim u slučaju programa koji su nasljednici poreznih programa ako je djelatnost već bila obuhvaćena prethodnim programima u obliku poreznih pogodnosti.

5. Osim toga, odstupajući od stavaka 2., 3. i 4., sljedeće kategorije potpora ne moraju imati učinak poticaja niti se smatra da ga imaju:

- (a) programi potpora za okrupnjavanje zemljišta ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u članku 15. ili članku 53. te:
 - i. ako se programom potpora utvrđuje pravo na potporu u skladu s objektivnim kriterijima i bez daljnje primjene diskrecijskog prava države članice; i
 - ii. ako je program potpora donesen i stupio je na snagu prije nego što su za korisnika nastali prihvatljivi troškovi na temelju članka 15. ili članka 53.;
- (b) potpore za informativne aktivnosti u sektoru poljoprivrede u skladu s člancima 21. i 22., koje se sastoje od stavljanja informacija na raspolaganje neodređenom broju korisnika;
- (c) potpore za promidžbene mjere u obliku publikacija s ciljem jačanja svijesti šire javnosti o poljoprivrednim proizvodima ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u članku 24. stavku 2. točki (b);
- (d) potpore za nadoknadu gubitaka nastalih zbog nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u članku 25.;

- (e) potpore za nadoknadu troškova sprečavanja, kontrole i iskorjenjivanja bolesti životinja i organizama štetnih za bilje te za nadoknadu gubitaka nastalih zbog tih bolesti životinja ili organizama štetnih za bilje ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u članku 26.;
- (f) potpore za pokrivanje troškova uklanjanja i uništavanja uginule stoke ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u članku 27. stavku 2. točkama (c), (d), (e) i (f);
- (g) potpore za otklanjanje štete koju su prouzročile zaštićene životinje ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u članku 29.;
- (h) potpore za nedostatke povezane s područjima mreže Natura 2000 kako su navedene u članku 33.;
- (i) potpore za ulaganja u očuvanje kulturne i prirodne baštine smještene na poljoprivrednim gospodarstvima ili u šumama ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u članku 36.;
- (j) potpore za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda u sektoru poljoprivrede ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u članku 37.;
- (k) potpore za istraživanje, razvoj i inovacije u sektorima poljoprivrede i šumarstva ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u članku 38.;
- (l) potpore za uklanjanje štete nanosene šumama u skladu s člankom 43. stavkom 2. točkom (d) ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u članku 43.;
- (m) potpore za informativne aktivnosti u sektoru šumarstva u skladu s člancima 47. i 48., koje se sastoje od stavljanja informacija na raspolaganje neodređenom broju korisnika;
- (n) potpore za očuvanje genetskih resursa u šumarstvu ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u članku 51.;
- (o) potpore za sudjelovanje poljoprivrednika u sustavima kvalitete za pamuk i prehrambene proizvode ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u članku 58.;
- (p) potpore za poduzetnike koji sudjeluju u projektima CLLD-a i projektima operativne skupine EIP-a ili imaju korist od tih projekata, ako su ispunjeni relevantni uvjeti iz članaka 39., 40., 60. i 61.

Članak 7.

Intenzitet potpore i prihvatljivi troškovi

1. Za izračun intenziteta potpore i prihvatljivih troškova, svi iznosi koji se upotrebljavaju trebaju biti iznosi prije odbitka poreza ili drugih naknada. Prihvatljivi troškovi moraju biti popraćeni jasnim, konkretnim i ažuriranim pisanim dokazima. Iznosi prihvatljivih troškova mogu se izračunati u skladu s pojednostavnjenim mogućnostima obračuna troškova iz Uredbe (EU) 2021/1060 i Uredbe (EU) 2021/2115, pod uvjetom da se operacija barem djelomično financira iz EPFRR-a i da je ta kategorija troškova prihvatljiva u skladu s relevantnom odredbom o izuzeću.
2. Iznosi potpora za mjere ili vrste operacija iz članaka 31., 33., 34., 35., 41., 45. i 46. mogu se utvrditi na temelju standardnih pretpostavki dodatnih troškova i izgubljenog prihoda. U takvim slučajevima države članice osiguravaju da izračuni i odgovarajuće potpore sadržavaju samo elemente koji se mogu provjeriti, temelje se na stručno utvrđenim iznosima, sadržavaju jasnu naznaku izvora upotrijebljenih iznosa, diferencirani su kako bi se uzeli u obzir regionalni ili lokalni uvjeti i stvarna upotreba zemljišta, ako je to primjenjivo, te ne sadržavaju elemente povezane s troškovima ulaganja.
3. Porez na dodanu vrijednost (PDV) nije prihvatljiv za potporu, osim ako se na temelju nacionalnog zakonodavstva o PDV-u ne može ostvariti njegov povrat.
4. Ako se potpora ne dodjeljuje u obliku bespovratnih sredstava, iznos potpore jednak je bruto ekvivalentu bespovratnog sredstva.
5. Potpore koje se isplaćuju u budućnosti, uključujući potpore koje se isplaćuju u više obroka, treba diskontirati na njihovu vrijednost u trenutku dodjele. Prihvatljive troškove treba diskontirati na njihovu vrijednost na datum dodjele potpore. Kamatna stopa koju treba primijeniti pri diskontiranju diskontna je stopa koja se primjenjuje na datum dodjele potpore.
6. Ako se potpore dodjeljuju u obliku poreznih pogodnosti, obroci potpore diskontiraju se na temelju diskontnih stopa koje su primjenjive u trenucima kada porezne pogodnosti stupe na snagu.

7. Ako se potpore dodjeljuju u obliku povratnih predujmova koji se, u nedostatku prihvaćene metodologije za izračunavanje njihova bruto ekvivalenta bespovratnog sredstva, izražavaju kao postotak prihvatljivih troškova te ako je tom mjerom predviđeno da se u slučaju uspješnog rezultata projekta, utvrđenog na temelju razumne i promišljene pretpostavke, predujmovi vraćaju uz kamatnu stopu koja je barem jednaka diskontnoj stopi koja je primjenjiva na datum dodjele potpore, maksimalni intenziteti potpore utvrđeni u poglavlju III. mogu se povećati za 10 postotnih bodova.

Članak 8.

Zbrajanje

1. Pri određivanju poštuju li se pragovi za prijavu predviđeni u članku 4. te maksimalni intenziteti potpore i maksimalni iznosi potpore utvrđeni u poglavlju III., u obzir se uzima ukupni iznos državnih potpora za djelatnost, projekt ili poduzetnika kojima je dodijeljena potpora.

2. Ako financiranjem Unije centralno upravljaju institucije, agencije, zajednička poduzeća ili druga tijela Unije i ono nije pod izravnom ili neizravnom kontrolom države članice kombinira s državnim potporama, za potrebe određivanja poštuju li se pragovi za prijavu te maksimalni intenziteti i iznosi potpore u obzir se uzimaju samo državne potpore, pod uvjetom da ukupni iznos javnog financiranja dodijeljen za iste prihvatljive troškove ne premašuje najpovoljnije stope financiranja utvrđene u primjenjivim propisima zakonodavstva Unije.

3. Potpore s prihvatljivim troškovima koje je moguće utvrditi, izuzete od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora na temelju ove Uredbe, mogu se zbrajati s:

- (a) bilo kojom drugom državnom potporom, pod uvjetom da se dotične mjere odnose na različite prihvatljive troškove koje je moguće utvrditi;
- (b) bilo kojom drugom državnom potporom za iste prihvatljive troškove, bilo da se djelomično ili potpuno preklapaju, samo ako to zbrajanje ne dovodi do premašivanja najvišeg intenziteta potpore ili iznosa potpore koji je primjenjiv na tu potporu na temelju ove Uredbe.

4. Potpore bez prihvatljivih troškova koje je moguće utvrditi izuzete na temelju članaka 18., 19., 40. i 61. mogu se zbrajati s bilo kojom drugom državnom potporom s prihvatljivim troškovima koje je moguće utvrditi.

Potpore bez prihvatljivih troškova koje je moguće utvrditi mogu se zbrajati s drugim državnim potporama bez prihvatljivih troškova koje je moguće utvrditi do najvećeg relevantnog praga za ukupno financiranje utvrđenog prema specifičnim okolnostima svakog slučaja na temelju ove uredbe o općem skupnom izuzeću ili neke druge uredbe ili odluke o općem skupnom izuzeću koju je donijela Komisija.

5. Državne potpore izuzete na temelju odjeljaka 1., 2. i 3. poglavlja III. ove Uredbe ne smiju se zbrajati s plaćanjima iz članka 145. stavka 2. i članka 146. Uredbe (EU) 2021/2115 za iste prihvatljive troškove ako bi takvo zbrajanje dovelo do toga da intenzitet potpore ili iznos potpore premaši intenzitet ili iznos utvrđen u ovoj Uredbi.

6. Državne potpore dodijeljene na temelju članaka 31., 34. i 35. ne smiju se zbrajati s plaćanjima iz članka 31. Uredbe (EU) 2021/2115 za iste prihvatljive troškove ako bi takvo zbrajanje dovelo do toga da intenzitet potpore ili iznos potpore premaši intenzitet ili iznos utvrđen u ovoj Uredbi.

7. Državne potpore izuzete na temelju ove Uredbe ne smiju se zbrajati s potporama *de minimis* za iste prihvatljive troškove ako bi takvo zbrajanje dovelo do toga da intenzitet potpore ili iznos potpore premaši intenzitet ili iznos utvrđen u poglavlju III.

8. Potpore za ulaganja čiji je cilj obnova potencijala poljoprivredne proizvodnje iz članka 14. stavka 3. točke (d) ne smiju se zbrajati s potporama za nadoknadu materijalne štete iz članaka 25., 26., 28. i 37.

9. Početne potpore za skupine i organizacije proizvođača u sektoru poljoprivrede iz članka 19. ove Uredbe ne smiju se zbrajati s potporama za osnivanje skupina i organizacija proizvođača u sektoru poljoprivrede iz članka 77. Uredbe (EU) 2021/2115.

10. Početne potpore za mlade poljoprivrednike i početne potpore za poljoprivredne djelatnosti iz članka 18. ove Uredbe ne smiju se zbrajati s potporama za pokretanje poslovanja mladih poljoprivrednika ili za osnivanje ruralnih poduzeća iz članka 75. Uredbe (EU) 2021/2115 ako bi takvo zbrajanje dovelo do toga da iznos potpore premašuje iznose utvrđene u ovoj Uredbi.

Članak 9.

Objavlјivanje i informacije

1. Dotična država članica osigurava da se u modulu Komisije za transparentnu dodjelu potpora ⁽²⁶⁾ ili na sveobuhvatnim internetskim stranicama o državnim potporama, na nacionalnoj ili regionalnoj razini, objavi sljedeće:

- (a) sažetak informacija iz članka 11. ili poveznica na njega;
- (b) cjeloviti tekst svake potpore iz članka 11., uključujući sve njegove izmjene, ili poveznica za pristup cjelovitom tekstu;
- (c) informacije iz Priloga III. o dodjeli svake pojedinačne potpore koja premašuje sljedeće iznose:
 - i. 10 000 EUR za korisnike koji posluju u sektoru primarne poljoprivredne proizvodnje;
 - ii. 100 000 EUR za korisnike koji posluju u sektoru prerade poljoprivrednih proizvoda, stavljanja na tržište poljoprivrednih proizvoda ili šumarstva odnosno za djelatnosti koje nisu obuhvaćene područjem primjene članka 42. Ugovora.

2. Za programe potpora u obliku poreznih pogodnosti uvjeti utvrđeni u stavku 1. smatraju se ispunjenima ako države članice objave tražene informacije o iznosima pojedinačnih potpora u sljedećim rasponima (u milijunima EUR):

- (a) 0,01–0,1 samo za primarnu poljoprivrednu proizvodnju;
- (b) 0,1–0,5;
- (c) 0,5–1;
- (d) 1–2;
- (e) 2–5;
- (f) 5–10;
- (g) 10–30;
- (h) 30 i više.

3. Informacije iz stavka 1. moraju biti organizirane i dostupne u standardiziranom obliku, kako je utvrđeno u Prilogu III., te mora biti moguće učinkovito pretraživanje i preuzimanje tih informacija. Informacije iz stavka 1. točke (c) objavljuju se u roku od šest mjeseci od datuma dodjele potpore ili, za potpore u obliku poreznih pogodnosti, u roku od godine dana od roka za podnošenje porezne prijave te moraju biti dostupne najmanje 10 godina od datuma dodjele potpore.

4. Cjeloviti tekst programa potpora ili jednokratne potpore iz stavka 1. posebno mora sadržavati izričito upućivanje na ovu Uredbu, navođenjem njezina naslova i referentnog broja u *Službenom listu Europske unije*, i na konkretne odredbe poglavlja III. na koje se odnosi taj akt ili, prema potrebi, na nacionalni propis kojim se osigurava poštovanje mjerodavnih odredaba ove Uredbe. Uz program potpora ili jednokratnu potporu prilažu se njihove provedbene odredbe i izmjene.

5. Obveze objavljivanja utvrđene u stavku 1. ne primjenjuju se na potpore dodijeljene projektima operativne skupine EIP-a i projektima CLLD-a na temelju članaka 39., 40., 60. i 61.

6. Komisija na svojim internetskim stranicama objavljuje:

- (a) sažetak informacija iz stavka 1.;
- (b) poveznice na internetske stranice o državnim potporama svake države članice kako je navedeno u stavku 1.

⁽²⁶⁾ Internetska stranica za javno pretraživanje baze podataka Transparentnost državnih potpora, dostupna na sljedećoj adresi: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=hr>

POGLAVLJE II.

Postupovni zahtjevi

Članak 10.

Ukidanje pogodnosti skupnog izuzeća

Ako određena država članica dodijeli potporu koja ne ispunjava uvjete utvrđene u poglavljima I., II. i III. ove Uredbe, Komisija može, nakon što dotičnoj državi članici pruži mogućnost da se očituje, donijeti odluku u kojoj se navodi da se sve ili neke buduće mjere potpore koje donese dotična država članica, a koje bi inače ispunjavale zahtjeve iz ove Uredbe, moraju prijaviti Komisiji u skladu s člankom 108. stavkom 3. Ugovora. Potpore koje se moraju prijaviti mogu se ograničiti na određene vrste potpora, na potpore koje se dodjeljuju određenim korisnicima ili na potpore koje su donijela određena tijela dotične države članice.

Članak 11.

Izvješćivanje

1. Države članice putem Komisijina elektroničkog sustava za obavješćivanje Komisiji dostavljaju sažetak informacija o svakoj mjeri potpore izuzetoj na temelju ove Uredbe, i to u standardiziranom formatu utvrđenom u Prilogu II., zajedno s poveznicom za pristup cjelovitom tekstu mjere potpore, uključujući sve njegove izmjene, u roku od 20 radnih dana od stupanja dotične mjere potpore na snagu.
2. Države članice Komisiji u elektroničkom obliku dostavljaju godišnje izvješće iz poglavlja III. Uredbe (EZ) br. 794/2004 o primjeni ove Uredbe za svaku cijelu godinu ili svaki dio godine tijekom kojih se ova Uredba primjenjuje.
3. Godišnje izvješće mora sadržavati i informacije o sljedećem:
 - (a) bolestima životinja ili organizmima štetnima za bilje iz članka 26.;
 - (b) meteorološkim informacijama o vrsti, vremenu pojave, relativnoj jakosti i lokaciji klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom iz članka 25. ili prirodnih nepogoda u sektoru poljoprivrede iz članka 37.
4. Stavak 1. ovog članka ne primjenjuje se na potpore dodijeljene projektima operativne skupine EIP-a i projektima lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice („CLLD”) iz članka 40. i 61.

Članak 12.

Evaluacija

1. Za programe potpora iz članka 1. stavka 3. provodi se *ex post* evaluacija ako njihov proračun za državne potpore ili prijavljeni rashodi iznose više od 150 milijuna EUR u bilo kojoj godini ili 750 milijuna EUR tijekom ukupnog trajanja, to jest kombiniranog trajanja programa i bilo kojeg prethodnog programa koji je obuhvaćao sličan cilj i slično zemljopisno područje, počevši od 1. siječnja 2023. S obzirom na ciljeve evaluacije, kako bi se izbjeglo nerazmjerno opterećenje za države članice, *ex post* evaluacije obvezne su samo za programe potpora čije je ukupno trajanje dulje od tri godine, počevši od 1. siječnja 2023.
2. Od obveze *ex post* evaluacije može se odstupiti za programe potpora koji su neposredni nasljednici programa koji je obuhvaćao sličan cilj i slično zemljopisno područje te za koji je provedena evaluacija i dostavljeno završno izvješće o evaluaciji u skladu s planom evaluacije koji je odobrila Komisija i nisu utvrđeni nikakvi negativni nalazi. Ako završno izvješće o evaluaciji programa nije u skladu s odobrenim planom evaluacije, program se odmah suspendira. Na eventualne programe koji naslijede takav suspendirani program ne primjenjuje se skupno izuzeće.
3. Cilj je evaluacije provjera jesu li ostvarene pretpostavke i uvjeti za spojivost programa, a posebno nužnost i djelotvornost mjere potpore s obzirom na njezine opće i specifične ciljeve. U okviru evaluacije ocjenjuje se i učinak programa na tržišno natjecanje i trgovinu.
4. Za programe potpora za koje je obvezna evaluacija u skladu sa stavkom 1. države članice dostavljaju nacrt plana evaluacije kako slijedi:
 - (a) u roku od 20 radnih dana nakon stupanja na snagu programa ako je proračun za državne potpore u okviru programa veći od 150 milijuna EUR u bilo kojoj godini ili 750 milijuna EUR tijekom ukupnog trajanja programa;

- (b) u roku od 30 radnih dana nakon znatne promjene kojom se proračun programa povećava na više od 150 milijuna EUR u bilo kojoj godini ili 750 milijuna EUR tijekom ukupnog trajanja programa;
- (c) u roku od 30 radnih dana nakon što se u službenoj računovodstvenoj dokumentaciji u bilo kojoj godini uknjiže rashodi u okviru programa veći od 150 milijuna EUR.
5. Nacrt plana evaluacije mora biti u skladu sa zajedničkom metodologijom za evaluaciju državnih potpora koju je utvrdila Komisija. Države članice dužne su objaviti plan evaluacije koji je odobrila Komisija.
6. *Ex post* evaluaciju obavlja stručnjak neovisan o davatelju potpore na temelju plana evaluacije. Za svaku evaluaciju izrađuje se barem jedno privremeno i jedno završno izvješće o evaluaciji. Države članice dužne su objaviti oba izvješća.
7. Završno izvješće o evaluaciji dostavlja se Komisiji najkasnije devet mjeseci prije isteka izuzetog programa. Taj se rok može skratiti za programe na koje se obveza evaluacije počela primjenjivati u zadnje dvije godine provedbe. Točan opseg i postupak svake evaluacije utvrđuju se u odluci o odobrenju plana evaluacije. Pri prijavi novih mjera potpore sa sličnim ciljem mora se opisati kako su uzeti u obzir rezultati evaluacije.

Članak 13.

Praćenje

Države članice vode detaljnu evidenciju s informacijama i popratnom dokumentacijom potrebnima kako bi se utvrdilo da su ispunjeni svi uvjeti utvrđeni u ovoj Uredbi. Ta se evidencija čuva 10 godina od datuma dodjele jednokratne potpore ili dodjele posljednje potpore u okviru programa potpora. Dotična država članica u roku od 20 radnih dana ili duljem roku ako je tako utvrđeno u zahtjevu Komisiji dostavlja sve informacije i popratnu dokumentaciju koje Komisija smatra potrebnima za praćenje primjene ove Uredbe.

POGLAVLJE III.

Kategorije potpora

Odjeljak 1.

Potpore u korist MSP-ova koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom, preradom poljoprivrednih proizvoda i stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda

Članak 14.

Potpore za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva povezana s primarnom poljoprivrednom proizvodnjom

- Potpore za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva povezana s primarnom poljoprivrednom proizvodnjom spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
- Ulaganje može provoditi jedan ili više korisnika ili se ono može odnositi na materijalnu imovinu ili nematerijalnu imovinu koju upotrebljava jedan ili više korisnika.
- Ulaganje mora imati barem jedan od sljedećih ciljeva:
 - poboljšanje ukupne uspješnosti i održivosti poljoprivrednoga gospodarstva, osobito smanjenjem troškova proizvodnje ili poboljšanjem i preusmjerenjem proizvodnje;
 - poboljšanje prirodnog okoliša, higijenskih uvjeta ili standarda dobrobiti životinja;
 - stvaranje i poboljšanje infrastrukture povezane s razvojem, prilagodbom i modernizacijom poljoprivrede, uključujući pristup poljoprivrednim zemljištima, okrupnjavanje i poboljšanje zemljišta, energetske učinkovitost, opskrbu održivom energijom te uštedu vode ili energije;
 - obnova proizvodnog potencijala koji je oštećen prirodnim nepogodama, nepovoljnim klimatskim prilikama koje se mogu izjednačiti s prirodnim nepogodama, bolestima životinja i organizmima štetnima za bilje ili koji su oštetile zaštićene životinje, kao i sprečavanje štete nastale zbog tih događaja i čimbenika; ako se šteta može povezati s klimatskim promjenama, korisnici prema potrebi u mjere obnove uključuju mjere prilagodbe klimatskim promjenama;

- (e) doprinos ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi klimatskim promjenama, među ostalim smanjenjem emisija stakleničkih plinova i poboljšanjem sekvenciranja ugljika, te promicanje održive energije i energetske učinkovitosti;
- (f) doprinos održivom kružnom biogospodarstvu te poticanje održivog razvoja i učinkovitog upravljanja prirodnim resursima, kao što su voda, tlo i zrak, među ostalim smanjenjem ovisnosti o kemikalijama;
- (g) doprinos zaustavljanju i preokretanju procesa gubitka bioraznolikosti, poboljšanje usluga ekosustava te očuvanje staništa i krajobraza.

4. Ulaganje može biti povezano s proizvodnjom biogoriva ili energije iz obnovljivih izvora na razini poljoprivrednoga gospodarstva, pod uvjetom da ta proizvodnja ne premašuje prosječnu godišnju potrošnju goriva ili energije na dotičnom gospodarstvu.

Ako je ulaganje namijenjeno proizvodnji biogoriva, proizvodni kapacitet proizvodnih postrojenja mora biti manji ili jednak prosječnoj godišnjoj potrošnji goriva na dotičnom poljoprivrednom gospodarstvu, a proizvedeno biogorivo ne smije se prodavati na tržištu.

U slučaju ulaganja u proizvodnju toplinske i električne energije iz obnovljivih izvora na poljoprivrednim gospodarstvima, postrojenja za proizvodnju smiju služiti samo za pokrivanje vlastitih energetske potreba korisnika i njihov proizvodni kapacitet mora biti manji ili jednak zajedničkom prosjeku godišnje potrošnje toplinske i električne energije na poljoprivrednom gospodarstvu, uključujući i poljoprivredno kućanstvo. Prodaja električne energije električnoj mreži dopuštena je samo ako se poštuje granica vlastite prosječne godišnje potrošnje.

Ako ulaganje provodi više od jednog korisnika radi zadovoljenja vlastitih potreba za biogorivom i energijom, prosječna godišnja potrošnja zbraja se tako da odgovara iznosu prosječne godišnje potrošnje svih korisnika.

Ulaganja u infrastrukturu za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora kojima se troši ili proizvodi energija moraju biti sukladna s minimalnim standardima energetske učinkovitosti ako takvi standardi postoje na nacionalnoj razini.

Ulaganja u postrojenja čija je glavna svrha proizvodnja električne energije iz biomase nisu prihvatljiva za potporu, osim ako se koristi minimalni postotak toplinske energije koji su odredile države članice.

Države članice utvrđuju pragove za maksimalne udjele žitarica i ostalih kultura bogatih škrobom, šećernih kultura i uljarica koje se koriste za proizvodnju bioenergije, uključujući biogoriva, za različite vrste postrojenja u skladu s člankom 26. Direktive (EU) 2018/2001. Potpore projektima za ulaganje u bioenergiju ograničene su na bioenergiju koja ispunjava primjenjive kriterije održivosti utvrđene u zakonodavstvu Unije.

5. Potpore za ulaganja za koja je potrebna procjena utjecaja na okoliš u skladu s Direktivom 2011/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁷⁾ podliježu uvjetu da je takva procjena izvršena i da je odobrenje za provedbu dotičnog projekta ulaganja dano prije datuma dodjele pojedinačne potpore.

6. Potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove:

- (a) troškove izgradnje, stjecanja, uključujući *leasing*, ili poboljšanja nepokretne imovine, uključujući ulaganja u pasivno interno ožičenje ili strukturirano kabliranje za podatkovne mreže i, prema potrebi, pomoćni dio pasivne mreže na privatnom posjedu izvan zgrade, pri čemu je kupljeno zemljište prihvatljivo samo do 10 % ukupnih prihvatljivih troškova dotične operacije;
- (b) nabavu ili *leasing* strojeva i opreme do tržišne vrijednosti imovine;
- (c) opće troškove povezane s izdacima iz točaka (a) i (b), kao što su naknade za usluge arhitekata i inženjera, naknade za konzultacije te naknade povezane sa savjetovanjem o okolišnoj i gospodarskoj održivosti, održivoj energiji, energetske učinkovitosti te proizvodnji i upotrebi energije iz obnovljivih izvora, uključujući studije izvedivosti; studije izvedivosti prihvatljivi su izdaci čak i ako na temelju njihovih rezultata nisu nastali izdaci u skladu s točkama (a) i (b);

⁽²⁷⁾ Direktiva 2011/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (SL L 26, 28.1.2012., str. 1.).

- (d) stjecanje, razvoj ili naknade za korištenje računalnog softvera, usluga u oblaku i sličnih rješenja te stjecanje patenata, licencija, autorskih prava i žigova;
- (e) rashode za neproduktivna ulaganja povezana sa specifičnim okolišnim i klimatskim ciljevima iz stavka 3. točaka (e), (f) i (g);
- (f) u slučaju navodnjavanja, troškove ulaganja koja ispunjavaju sljedeće uvjete:
- i. u skladu s Direktivom 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁸⁾ Komisiji je dostavljen plan upravljanja riječnim slivom za cijelo područje na kojem će se ulagati, kao i za sva druga područja čiji okoliš može biti zahvaćen tim ulaganjem; mjere koje se provode na temelju plana upravljanja riječnim slivom u skladu s člankom 11. te direktive, a koje su relevantne za sektor poljoprivrede, navode se u relevantnom programu mjera;
 - ii. postoji ili se kao dio ulaganja mora uspostaviti mjerenje vode kojim se omogućuje mjerenje potrošnje vode na razini ulaganja za koje se dodjeljuje potpora;
 - iii. ulaganje u poboljšanje postojeće instalacije za navodnjavanje ili elementa infrastrukture za navodnjavanje procjenjuje se *ex ante* kako bi se omogućila štednja vode koja je u skladu s tehničkim parametrima postojeće instalacije ili infrastrukture;
 - iv. ako ulaganje utječe na tijela podzemne vode ili površinske vode čije je stanje u relevantnom planu upravljanja riječnim slivom utvrđeno kao manje od dobrog iz razloga povezanih s količinom vode ili ako su najsuverenije procjene osjetljivosti na klimatske promjene i procjene rizika pokazale ⁽²⁹⁾ da bi zahvaćena vodna tijela koja su u dobrom stanju mogla izgubiti to stanje iz razloga povezanih s količinom vode uslijed klimatskih promjena, mora se postići učinkovito smanjenje potrošnje vode koje doprinosi postizanju dobrog stanja tih vodnih tijela, kako je utvrđeno u članku 4. stavku 1. Direktive 2000/60/EZ; Uvjeti utvrđeni u prethodnoj rečenici ne primjenjuju se na ulaganje u postojeću instalaciju koje je usmjereno samo na energetska učinkovitost, na ulaganje za stvaranje rezervoara ni na ulaganje u upotrebu reciklirane vode koje ne utječe na tijelo podzemne vode ili površinske vode;
 - v. država članica utvrđuje postotke za potencijalne uštede vode i učinkovito smanjenje potrošnje vode kao uvjet prihvatljivosti kako bi se osiguralo učinkovito smanjenje količine vode koja teče kroz opremu u odnosu na razine iz razdoblja 2014.–2020. te kako bi se time izbjeglo pogoršanje razine ambicija u području okoliša:
 - postotak potencijalne uštede vode mora iznositi najmanje 5 % ako tehnički parametri postojeće instalacije ili infrastrukture već osiguravaju visok stupanj učinkovitosti (prije ulaganja) te najmanje 25 % ako je trenutni stupanj učinkovitosti nizak i/ili za ulaganja koja se provode na područjima na kojima su uštede vode najpotrebnije kako bi se osiguralo postizanje dobrog stanja vode,
 - postotak učinkovitog smanjenja potrošnje vode na razini cijelog ulaganja mora iznositi barem 50 % potencijalne uštede vode koja se omogućuje ulaganjem u postojeću instalaciju ili element infrastrukture za navodnjavanje,
 - takve uštede vode moraju odražavati potrebe utvrđene u planovima upravljanja riječnim slivovima koji proizlaze iz Direktive 2000/60/EZ;
- (g) potpore se mogu dodijeliti za ulaganja u upotrebu obrađene vode kao alternativnog načina opskrbe vodom samo ako su opskrba i upotreba te vode u skladu s Uredbom (EU) 2020/741 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁰⁾;
- (h) u slučaju ulaganja čiji je cilj obnova potencijala poljoprivredne proizvodnje koji je oštećen prirodnim nepogodama, nepovoljnim klimatskim prilikama koje se mogu izjednačiti s prirodnim nepogodama, bolestima životinja i organizmima štetnima za bilje ili koji su oštetile zaštićene životinje, prihvatljivi troškovi mogu uključivati troškove za obnovu potencijala poljoprivredne proizvodnje do razine na kojoj je bio prije tih događaja;

⁽²⁸⁾ Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (SL L 327, 22.12.2000., str. 1.).

⁽²⁹⁾ Tehničke smjernice za pripremu infrastrukture za klimatske promjene u razdoblju 2021.–2027. (SL C 373, 16.9.2021., str. 1.).

⁽³⁰⁾ Uredba (EU) 2020/741 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. svibnja 2020. o minimalnim zahtjevima za ponovnu upotrebu vode (SL L 177, 5.6.2020., str. 32.).

(i) u slučaju ulaganja čiji je cilj sprečavanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda, nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnim nepogodama, bolesti životinja i organizama štetnih za bilje ili štete koju su prouzročile zaštićene životinje, prihvatljivi troškovi mogu uključivati troškove određenih preventivnih mjera.

7. Troškovi koji nisu navedeni u stavku 6. točkama (a) i (b), povezani s ugovorima o *leasingu*, kao što su marža davatelja *leasinga*, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i naknade za osiguranje, ne smatraju se prihvatljivim troškovima.

Obrtni kapital ne smatra se prihvatljivim troškom.

8. Potpore za navodnjavanje smiju isplaćivati samo države članice koje za područje riječnog sliva na kojem se provodi ulaganje osiguraju da različiti načini korištenja voda doprinose povratu troškova za vodne usluge sektora poljoprivrede u skladu s člankom 9. stavkom 1. drugim podstavkom Direktive 2000/60/EZ, uzimajući u obzir, ako je to primjereno, socijalne, okolišne i gospodarske učinke povrata te zemljopisne i klimatske uvjete zahvaćene regije ili regija.

9. Potpore se ne dodjeljuju za sljedeće:

(a) kupnju prava na plaćanja;

(b) kupnju i sadnju godišnjeg bilja, osim potpora za pokrivanje troškova iz stavka 6. točke (h);

(c) drenažne radove;

(d) kupnju životinja, osim potpora za pokrivanje troškova iz stavka 6. točke (h) i za kupnju pasa čuvara;

(e) ožičenje ili kabliranje za podatkovne mreže izvan privatnog posjeda.

10. Potpore navedene u stavku 1. ne dodjeljuju se ako se time povređuju bilo kakve zabrane ili ograničenja utvrđeni u Uredbi (EU) br. 1308/2013, čak i ako se takve zabrane i ograničenja odnose samo na potpore Unije predviđene tom uredbom.

11. Intenzitet potpore ne smije premašiti 65 % prihvatljivih troškova.

12. Intenzitet potpore može se povećati na najviše 80 % za sljedeća ulaganja:

(a) ulaganja povezana s jednim ili više specifičnih okolišnih i klimatskih ciljeva iz stavka 3. točaka (e), (f) i (g) ili s dobrobiti životinja;

(b) ulaganja mladih poljoprivrednika;

(c) ulaganja u najudaljenije regije ili manje egejske otoke.

13. Intenzitet potpore iz stavka 12. točke (c) može se povećati na najviše 85 % za ulaganja malih poljoprivrednih gospodarstava u smislu članka 28. Uredbe (EU) 2021/2115.

14. Intenzitet potpore može se povećati na najviše 100 % za sljedeća ulaganja:

(a) neproduktivna ulaganja povezana s ciljevima iz stavka 3. točaka (e), (f) i (g);

(b) ulaganja u obnovu proizvodnog potencijala iz stavka 3. točke (d) i ulaganja povezana sa sprečavanjem i ublažavanjem rizika od štete nastale zbog prirodnih nepogoda, izvanrednih događaja i nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom ili štete koju su prouzročile zaštićene životinje.

15. Intenzitet potpore za navodnjavanje iz stavka 6. točke (f) ograničen je na jednu ili više stopa koje ne premašuju:

(a) 80 % prihvatljivih troškova za ulaganja u navodnjavanje na poljoprivrednom gospodarstvu na temelju stavka 6. točke (f) podtočke iii.;

(b) 100 % prihvatljivih troškova za ulaganja u poljoprivrednu infrastrukturu izvan poljoprivrednoga gospodarstva koja će se koristiti za navodnjavanje;

(c) 65 % prihvatljivih troškova za ostala ulaganja u navodnjavanje na poljoprivrednom gospodarstvu.

Članak 15.**Potpore za okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta**

Potpore za okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u poglavlju I. ove Uredbe i ako su dodijeljene za pravne i administrativne troškove, uključujući troškove izmjere, te ograničene na te troškove u visini do 100 % stvarno nastalih troškova.

Članak 16.**Potpore za ulaganja u premještanje poljoprivrednih zgrada**

1. Potpore MSP-ovima koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom za ulaganja u premještanje poljoprivrednih zgrada spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Premještanjem poljoprivredne zgrade nastoji se postići cilj od javnog interesa.

Javni interes na koji se poziva radi opravdanja dodjele potpore na temelju ovog članka mora biti utvrđen u mjerodavnim propisima dotične države članice.

3. Ako se premještanje poljoprivredne zgrade sastoji od rastavljanja, premještanja i ponovne izgradnje postojećih objekata, intenzitet potpore ograničen je na 100 % stvarno nastalih troškova za takve djelatnosti.

4. Ako, uz rastavljanje, premještanje i ponovnu izgradnju postojećih objekata kako je navedeno u stavku 3., premještanje dovodi do modernizacije tih objekata ili povećanja proizvodnog kapaciteta, za troškove povezane s modernizacijom objekata ili povećanjem proizvodnog kapaciteta primjenjuju se intenziteti potpore za ulaganja iz članka 14. stavaka od 12. do 15.

Za potrebe ovog stavka sama zamjena postojeće zgrade ili objekata novom, modernom zgradom ili objektima bez temeljne promjene proizvodnje ili proizvodne tehnologije ne smatra se modernizacijom.

5. Maksimalni intenzitet potpore može dosegnuti najviše 100 % prihvatljivih troškova ako se premještanje odnosi na djelatnosti u blizini ruralnih naselja u cilju poboljšanja kvalitete života ili povećanja okolišne učinkovitosti dotičnog ruralnog naselja.

Članak 17.**Potpore za ulaganja povezana s preradom ili stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda**

1. Potpore za ulaganja povezana s preradom ili stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Ulaganje se mora odnositi na materijalnu ili nematerijalnu imovinu povezanu s preradom poljoprivrednih proizvoda ili stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda.

3. Ulaganja povezana s proizvodnjom biogoriva proizvedenih iz kultura za proizvodnju hrane nisu prihvatljiva za potporu u skladu s ovim člankom.

4. Potpore za ulaganja za koja je potrebna procjena utjecaja na okoliš u skladu s Direktivom 2011/92/EU podliježu uvjetu da je takva procjena izvršena i da je odobrenje za provedbu dotičnog projekta ulaganja dano prije datuma dodjele pojedinačne potpore.

5. Potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove:

(a) izgradnju, stjecanje, uključujući *leasing*, ili poboljšanje nepokretne imovine, uključujući ulaganja u pasivno interno ožičenje ili strukturirano kabliranje za podatkovne mreže i, prema potrebi, pomoćni dio pasivne mreže na privatnom posjedu izvan zgrade, pri čemu je kupnja zemljišta prihvatljiva samo do 10 % ukupnih prihvatljivih troškova dotične operacije;

(b) nabavu ili *leasing* strojeva i opreme do tržišne vrijednosti imovine;

- (c) opće troškove povezane s izdacima iz točaka (a) i (b), kao što su naknade za usluge arhitekata i inženjera, naknade za konzultacije te naknade povezane sa savjetovanjem o okolišnoj i gospodarskoj održivosti, uključujući studije izvedivosti; studije izvedivosti prihvatljivi su izdaci čak i ako na temelju njihovih rezultata nisu nastali izdaci u skladu s točkama (a) i (b);
- (d) stjecanje, razvoj ili naknade za korištenje računalnog softvera, usluga u oblaku i sličnih rješenja te stjecanje patenata, licencija, autorskih prava i žigova.
6. Troškovi koji nisu navedeni u stavku 5. točkama (a) i (b), povezani s ugovorima o *leasingu*, kao što su marža davatelja *leasinga*, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i naknade za osiguranje, ne smatraju se prihvatljivim troškovima.
7. Obrtni kapital ne smatra se prihvatljivim troškom.
8. Ožičenje ili kabliranje za podatkovne mreže izvan privatnog posjeda ne smatra se prihvatljivim troškom.
9. Potpore se ne dodjeljuju za ulaganja za usklađivanje s važećim standardima Unije.
10. Potpore navedene u stavku 1. ne dodjeljuju se ako se time povređuju bilo kakve zabrane ili ograničenja utvrđeni u Uredbi (EU) br. 1308/2013, čak i ako se takve zabrane i ograničenja odnose samo na potpore Unije predviđene tom uredbom.
11. Intenzitet potpore ne smije premašiti 65 %, osim u slučajevima iz stavka 12.
12. Intenzitet potpore može se povećati na najviše 80 % za sljedeća ulaganja:
- (a) ulaganja povezana s jednim ili više specifičnih okolišnih i klimatskih ciljeva iz članka 14. stavka 3. točaka (e), (f) i (g) ili s povećanjem dobrobiti životinja;
- (b) ulaganja mladih poljoprivrednika;
- (c) ulaganja u najudaljenije regije ili manje egejske otoke.

Članak 18.

Početne potpore za mlade poljoprivrednike i početne potpore za poljoprivredne djelatnosti

1. Početne potpore za mlade poljoprivrednike i početne potpore za poljoprivredne djelatnosti spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
2. Potpore pokrivaju osnivanje ruralnih poduzeća koja se bave poljoprivrednim djelatnostima te diversifikaciju dohotka poljoprivrednih kućanstava na druge poljoprivredne djelatnosti.
3. Potpore se dodjeljuju samo mladim poljoprivrednicima u obliku mikropoduzeća i malih poduzeća.
4. Ako se potpora dodjeljuje mladom poljoprivredniku koji uspostavlja gospodarstvo u obliku pravne osobe, mladi poljoprivrednik mora izvršavati stvarnu i dugoročnu kontrolu nad tom pravnom osobom u smislu odluka povezanih s upravljanjem, koristima i financijskim rizicima. Ako u kapitalu pravne osobe ili upravljanju njome sudjeluje nekoliko fizičkih osoba, uključujući osobe koje nisu mladi poljoprivrednici, mladi poljoprivrednik takvu učinkovitu i dugoročnu kontrolu mora moći izvršavati samostalno ili zajedno s drugim osobama. Ako je pravna osoba pod isključivom ili zajedničkom kontrolom druge pravne osobe, ti se zahtjevi primjenjuju na sve fizičke osobe koje imaju kontrolu nad tom drugom pravnom osobom⁽³¹⁾.
5. Potpore su uvjetovane podnošenjem poslovnog plana nadležnom tijelu dotične države članice.
6. Za mlade poljoprivrednike, ako korisnik ne ispunjava uvjete iz članka 4. stavka 6. točke (c) Uredbe (EU) 2021/2115, svejedno je prihvatljiv za potporu za mlade poljoprivrednike pod uvjetom da se obveže steći potrebne stručne vještine i znanja u razdoblju od 36 mjeseci od datuma donošenja odluke o dodjeli potpore. Ta se obveza mora uključiti u poslovni plan.

⁽³¹⁾ Kad je riječ o pojmu kontrole, po analogiji se primjenjuje poglavlje II. točka 1. Pročišćene obavijesti Komisije o nadležnosti prema Uredbi Vijeća (EZ) br. 139/2004 o kontroli koncentracija između poduzetnika (SL C 95, 16.4.2008., str. 1.).

7. Potpore su ograničene na 100 000 EUR po mladom poljoprivredniku ili po novoosnovanom poduzeću u poljoprivredi ili po poljoprivrednom kućanstvu.

Članak 19.

Početne potpore za skupine i organizacije proizvođača u sektoru poljoprivrede

1. Početne potpore za skupine i organizacije proizvođača spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Za potporu su prihvatljive samo skupine ili organizacije proizvođača koje je službeno priznalo nadležno tijelo dotične države članice.

3. Države članice dužne su prilagoditi potpore izuzete u skladu s ovim člankom kako bi se uzele u obzir sve promjene propisa kojima se uređuje zajednička organizacija tržišta poljoprivrednih proizvoda.

4. Potpore se ne dodjeljuju:

- (a) proizvodnim organizacijama, subjektima ili tijelima, kao što su trgovačka društva ili zadruge, čiji je cilj upravljanje jednim ili više poljoprivrednih gospodarstava i koji su stoga zapravo jedan proizvođač;
- (b) poljoprivrednim udruženjima koja obavljaju zadatke kao što su uzajamna potpora te usluge zamjene na poljoprivrednom gospodarstvu i upravljanja poljoprivrednim gospodarstvima članova, a koja nisu uključena u zajedničku prilagodbu ponude tržištu;
- (c) skupinama, organizacijama ili udruženjima proizvođača čiji su ciljevi nespojivi s člankom 152. stavkom 1. točkom (c), člankom 152. stavkom 3. ili člankom 156. Uredbe (EU) br. 1308/2013.

5. Potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove:

- (a) troškove najma primjerenih prostora;
- (b) nabavu uredske opreme;
- (c) troškove administrativnog osoblja;
- (d) režijske troškove te pravne i administrativne troškove;
- (e) stjecanje računalnog hardvera i stjecanje ili naknade za korištenje računalnog softvera, usluga u oblaku i sličnih rješenja.

Ako se prostori kupuju, prihvatljivi troškovi za te prostore ograničeni su na troškove najma po tržišnim cijenama.

6. Potpore se isplaćuju kao paušalne potpore u godišnjim obrocima za prvih pet godina od datuma kada je nadležno tijelo dotične države članice službeno priznalo skupinu ili organizaciju proizvođača.

Države članice zadnji obrok isplaćuju tek nakon što provjere je li ta mjera ispravno provedena.

7. Potpora je ograničena na 10 % godišnje proizvodnje skupine ili organizacije proizvođača stavljene na tržište.

8. Iznos potpore ograničen je na 100 000 EUR godišnje. Potpore se moraju postupno smanjivati.

Članak 20.

Potpore za sudjelovanje proizvođača poljoprivrednih proizvoda u sustavima kvalitete

1. Sljedeće kategorije potpora za proizvođače i skupine proizvođača poljoprivrednih proizvoda spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3.:

- (a) potpore za one koji prvi put sudjeluju u sustavima kvalitete ako ispunjavaju uvjete utvrđene u stavcima od 2. do 6. ovog članka te u poglavlju I.;
- (b) potpore za troškove obveznih mjera kontrole povezanih sa sustavima kvalitete koje prema zakonodavstvu Unije ili nacionalnom zakonodavstvu poduzima nadležno tijelo ili koje se poduzimaju u njegovo ime, ako ispunjavaju uvjete utvrđene u stavcima 2., 4., 6., 7. i 8. ovog članka te u poglavlju I.;
- (c) potpore za troškove istraživanja tržišta, idejnog stvaranja i oblikovanja proizvoda te izrade zahtjeva za priznavanje sustava kvalitete ako ispunjavaju uvjete utvrđene u stavcima 2., 6., 7. i 8. ovog članka te u poglavlju I.

2. Potpore iz stavka 1. dodjeljuju se za sljedeće sustave kvalitete:
- (a) sustavi kvalitete uspostavljeni na temelju:
- i. dijela II. glave II. poglavlja I. odjeljka 2. Uredbe (EU) br. 1308/2013 za vino;
 - ii. Uredbe (EU) br. 1151/2012;
 - iii. Uredbe (EU) 2018/848 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³²⁾;
 - iv. Uredbe (EU) 2019/787 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³³⁾;
 - v. Uredbe (EU) br. 251/2014 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁴⁾;
- (b) sustavi kvalitete, uključujući programe certificiranja poljoprivrednih gospodarstava, za poljoprivredne proizvode za koje države članice priznaju da su u skladu sa sljedećim uvjetima:
- i. posebnost konačnog proizvoda proizvedenog u skladu s tim sustavima kvalitete proizlazi iz jasnih obveza da se zajamči jedno od sljedećega:
 - specifične karakteristike proizvoda,
 - specifične metode uzgoja ili proizvodnje,
 - kvaliteta konačnog proizvoda koja znatno nadilazi komercijalne standarde za robu u pogledu javnog zdravlja, zdravlja životinja ili bilja, dobrobiti životinja ili zaštite okoliša;
 - ii. sustav kvalitete otvoren je svim proizvođačima;
 - iii. sustav kvalitete uključuje obvezujuće specifikacije konačnog proizvoda, a usklađenost s navedenim specifikacijama potvrđuju javna tijela ili neovisno inspekcijsko tijelo;
 - iv. sustav kvalitete transparentan je i jamči potpunu sljedivost poljoprivrednih proizvoda;
- (c) dobrovoljni programi certificiranja poljoprivrednih proizvoda za koje dotična država članica priznaje da ispunjavaju zahtjeve utvrđene u Komunikaciji Komisije o smjernicama EU-a za najbolju praksu u dobrovoljnim programima certificiranja za poljoprivredne proizvode i hranu ⁽³⁵⁾.
3. Potpore iz stavka 1. točke (a) dodjeljuju se proizvođačima poljoprivrednih proizvoda u obliku godišnjeg poticaja, čija se razina određuje u skladu s razinom fiksnih troškova nastalih sudjelovanjem u sustavima kvalitete.
4. Potpore iz stavka 1. točaka (a) i (b) ne dodjeljuju se za troškove kontrola koje je proveo sam korisnik ili ako je u zakonodavstvu Unije predviđeno da troškove kontrola trebaju snositi proizvođači i skupine proizvođača poljoprivrednih proizvoda, ali nije određena stvarna razina naknada.
5. Potpore iz stavka 1. točke (a) dodjeljuju se za razdoblje od najviše sedam godina.
6. Potpore moraju biti dostupne svim prihvatljivim poduzetnicima na dotičnom području na temelju objektivno utvrđenih uvjeta.
7. Potpore iz stavka 1. točaka (b) i (c) ne smiju uključivati izravna plaćanja korisnicima.

Isplaćuju se tijelu koje je odgovorno za mjere kontrole, pružatelju usluge istraživanja ili pružatelju usluge savjetovanja.

⁽³²⁾ Uredba (EU) 2018/848 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007 (SL L 150, 14.6.2018., str. 1.).

⁽³³⁾ Uredba (EU) 2019/787 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o definiranju, opisivanju, prezentiranju i označavanju jakih alkoholnih pića, upotrebi naziva jakih alkoholnih pića u prezentiranju i označavanju drugih prehrambenih proizvoda, zaštiti oznaka zemljopisnog podrijetla za jaka alkoholna pića, upotrebi etilnog alkohola i destilata poljoprivrednog podrijetla u alkoholnim pićima te stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 110/2008 (SL L 130, 17.5.2019., str. 1.).

⁽³⁴⁾ Uredba (EU) br. 251/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o definiciji, opisivanju, prezentiranju, označavanju i zaštiti oznaka zemljopisnog podrijetla aromatiziranih proizvoda od vina i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1601/91 (SL L 84, 20.3.2014., str. 14.).

⁽³⁵⁾ Komunikacija Komisije – Smjernice EU-a za najbolju praksu u dobrovoljnim programima certificiranja za poljoprivredne proizvode i hranu (SL C 341, 16.12.2010., str. 5.).

8. Potpore iz stavka 1. točaka (b) i (c) ograničene su na 100 % stvarno nastalih troškova.

Članak 21.

Potpore za razmjenu znanja i informativne aktivnosti

1. Potpore za razmjenu znanja i informativne aktivnosti spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Potpore pokrivaju mjere strukovnog osposobljavanja i stjecanja vještina, uključujući tečajeve, radionice, konferencije i prenošenje znanja, demonstracijske aktivnosti, informativne aktivnosti te promicanje inovacija.

Potpore mogu obuhvaćati i kratkoročne razmjene u upravljanju poljoprivrednim gospodarstvima te posjete poljoprivrednim gospodarstvima.

Države članice osiguravaju da su mjere koje se podupiru na temelju ovog članka usklađene s opisom sustava znanja i inovacija u poljoprivredi (AKIS) iz strateškog plana u okviru ZPP-a.

Potporama za demonstracijske aktivnosti mogu se pokriti relevantni troškovi ulaganja.

3. Potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove:

(a) troškove organizacije strukovnog osposobljavanja i mjera stjecanja vještina, uključujući tečajeve, radionice, konferencije i prenošenje znanja, te demonstracijskih aktivnosti ili informativnih aktivnosti;

(b) troškove putovanja, smještaja i dnevnica sudionika;

(c) troškove pružanja usluga zamjene tijekom odsutnosti sudionika;

(d) u slučaju demonstracijskih projekata povezanih s ulaganjima:

i. izgradnju, stjecanje, uključujući *leasing*, ili poboljšanje nepokretne imovine, pri čemu je kupnja zemljišta prihvatljiva samo do 10 % ukupnih prihvatljivih troškova dotične operacije;

ii. nabavu ili *leasing* strojeva i opreme do tržišne vrijednosti imovine;

iii. opće troškove povezane s izdacima iz točaka i. i ii., kao što su naknade za usluge arhitekata i inženjera, naknade za konzultacije te naknade povezane sa savjetovanjem o okolišnoj i gospodarskoj održivosti, uključujući studije izvedivosti; studije izvedivosti prihvatljivi su izdaci čak i ako na temelju njihovih rezultata nisu nastali izdaci u skladu s točkama i. i ii.;

iv. stjecanje, razvoj ili naknade za korištenje računalnog softvera, usluga u oblaku i sličnih rješenja te stjecanje patenata, licencija, autorskih prava i žigova.

4. Troškovi iz stavka 3. točke (d) prihvatljivi su samo u mjeri u kojoj su nastali za demonstracijski projekt za vrijeme trajanja demonstracijskog projekta.

Prihvatljivim troškovima smatraju se samo troškovi amortizacije tijekom demonstracijskog projekta, izračunani na temelju općeprihvaćenih računovodstvenih načela.

5. Potpore iz stavka 3. točaka (a) i (c) ne smiju uključivati izravna plaćanja korisnicima.

Potpore za troškove pružanja usluga zamjene iz stavka 3. točke (c) mogu se isplatiti izravno pružatelju usluga zamjene.

6. Subjekti koji pružaju usluge razmjene znanja i informativne aktivnosti moraju imati primjerene kapacitete u smislu kvalificiranog osoblja i redovitog osposobljavanja za izvršavanje tih zadaća.

Aktivnosti iz stavka 2. mogu provoditi skupine proizvođača ili druge organizacije, bez obzira na njihovu veličinu.

7. Potpore moraju biti dostupne svim prihvatljivim poduzetnicima na dotičnom području na temelju objektivno utvrđenih uvjeta.

Ako aktivnosti iz stavka 2. provode skupine i organizacije proizvođača, članstvo u takvim skupinama ili organizacijama ne smije biti uvjet za pristup tim aktivnostima.

Doprinos nečlanova administrativnim troškovima dotične skupine ili organizacije proizvođača ograničen je na troškove provedbe aktivnosti iz stavka 2.

8. Intenzitet potpore ograničen je na 100 % prihvatljivih troškova.

U slučaju demonstracijskih projekata iz stavka 3. točke (d) maksimalni iznos potpore ograničen je na 100 000 EUR tijekom 3 fiskalne godine.

Članak 22.

Potpore za savjetodavne usluge

1. Potpore za savjetodavne usluge spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Potpore moraju biti osmišljene tako da se poduzetnicima koji posluju u sektoru poljoprivrede i mladim poljoprivrednicima pomogne da iskoriste savjetodavne usluge.

Države članice osiguravaju da su mjere koje se podupiru na temelju ovog članka usklađene s opisom sustava znanja i inovacija u poljoprivredi (AKIS) iz strateškog plana u okviru ZPP-a.

3. Savjeti moraju biti povezani s barem jednim specifičnim ciljem iz članka 6. Uredbe (EU) 2021/2115 i obuhvaćati barem jedan od sljedećih elemenata:

- (a) obveze koje proizlaze iz propisanih zahtjeva upravljanja i GAEC standarda utvrđenih na temelju glave III. poglavlja I. odjeljka 2. Uredbe (EU) 2021/2115;
- (b) zahtjeve koje su utvrdile države članice za provedbu Direktive 2000/60/EZ, Direktive 92/43/EEZ, Direktive 2009/147/EZ, Direktive 2008/50/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁶⁾, Direktive (EU) 2016/2284 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁷⁾, Uredbe (EU) 2016/2031, Uredbe (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁸⁾, članka 55. Uredbe (EZ) br. 1107/2009 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁹⁾ i Direktive 2009/128/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁰⁾;
- (c) poljoprivredne prakse kojima se sprečava razvoj antimikrobne rezistencije kako su utvrđene u Komunikaciji pod nazivom „Europski akcijski plan ‚Jedno zdravlje‘ za borbu protiv antimikrobne otpornosti” ⁽⁴¹⁾;
- (d) sprečavanje rizika i upravljanje rizicima;
- (e) modernizaciju, jačanje konkurentnosti, sektorsku integraciju, tržišnu usmjerenost i promicanje poduzetništva i inovacija, posebno za pripremu i provedbu projekata operativne skupine EIP-a;
- (f) digitalne tehnologije u poljoprivredi iz članka 114. točke (b) Uredbe (EU) 2021/2115;

⁽³⁶⁾ Direktiva 2008/50/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o kvaliteti zraka i čistom zraku za Europu (SL L 152, 11.6.2008., str. 1.).

⁽³⁷⁾ Direktiva (EU) 2016/2284 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih onečišćujućih tvari, o izmjeni Direktive 2003/35/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2001/81/EZ (SL L 344, 17.12.2016., str. 1.).

⁽³⁸⁾ Uredba (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o prenosivim bolestima životinja te o izmjeni i stavljanju izvan snage određenih akata u području zdravlja životinja („Zakon o zdravlju životinja”) (SL L 84, 31.3.2016., str. 1.).

⁽³⁹⁾ Uredba (EZ) br. 1107/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja i stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 79/117/EEZ i 91/414/EEZ (SL L 309, 24.11.2009., str. 1.).

⁽⁴⁰⁾ Direktiva 2009/128/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u postizanju održive upotrebe pesticida (SL L 309, 24.11.2009., str. 71.).

⁽⁴¹⁾ Europski akcijski plan „Jedno zdravlje” za borbu protiv antimikrobne otpornosti (COM(2017) 339 final).

- (g) održivo upravljanje hranjivim tvarima, uključujući upotrebu alata za održivost poljoprivrednih gospodarstava za hranjive tvari najkasnije od 2024., kako je navedeno u članku 15. stavku 4. Uredbe (EU) 2021/2115;
- (h) uvjete zapošljavanja i obveze poslodavca kao i zdravlje i sigurnost na radu te socijalnu potporu u poljoprivrednim zajednicama;
- (i) održivu proizvodnju hrane za životinje, evaluaciju hrane za životinje u pogledu udjela hranjivih tvari i vrijednosti te dokumentaciju, planiranje i kontrolu hranidbe životinja iz uzgoja na temelju potreba.

4. Savjeti mogu obuhvaćati i pitanja, osim onih iz stavka 3., povezana s gospodarskom i okolišnom učinkovitošću poljoprivrednoga gospodarstva, uključujući aspekte konkurentnosti. To može uključivati savjete za razvoj kratkih lanaca opskrbe, ekološki uzgoj, štednju održive energije, energetska učinkovitost te proizvodnju i upotrebu energije iz obnovljivih izvora za poljoprivredu, povećanje bioraznolikosti ili uspješnosti bioraznolikosti te zdravstvene aspekte uzgoja životinja.

5. Potpore moraju imati oblik subvencionirane usluge.

6. Tijela odabrana za pružanje savjetodavnih usluga moraju imati primjerene resurse u smislu kvalificiranog osoblja koje se redovito usavršava te savjetodavnog iskustva i pouzdanosti u područjima za koja pružaju savjetovanje.

Savjetodavne usluge mogu pružati skupine proizvođača ili druge organizacije, bez obzira na njihovu veličinu.

Države članice osiguravaju da pružatelj savjetodavne usluge bude nepristran i da ne bude u sukobu interesa.

7. Potpore moraju biti dostupne svim prihvatljivim poduzetnicima na dotičnom području na temelju objektivno utvrđenih uvjeta.

Ako savjetodavne usluge pružaju skupine i organizacije proizvođača, članstvo u takvim skupinama ili organizacijama ne smije biti uvjet za pristup uslugama.

Doprinos nečlanova administrativnim troškovima dotične skupine ili organizacije ograničen je na troškove pružanja te savjetodavne usluge.

8. Iznos potpore ograničen je na 100 % prihvatljivih troškova do 25 000 EUR (osim onih iz stavka 4.) po razdoblju od tri godine za savjete koje pružatelji usluga pružaju jednom korisniku koji se bavi primarnom poljoprivrednom proizvodnjom.

9. Iznos potpore ograničen je na 100 % prihvatljivih troškova do 200 000 EUR (osim onih iz stavka 4.) po razdoblju od tri godine za savjete koje pružatelji usluga pružaju jednom korisniku koji se bavi preradom i stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda.

Članak 23.

Potpore za usluge zamjene na poljoprivrednom gospodarstvu

1. Potpore za usluge zamjene na poljoprivrednom gospodarstvu spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Potpore pokrivaju stvarno nastale troškove zamjene poljoprivrednika, fizičke osobe koja je član poljoprivrednog kućanstva ili poljoprivrednog radnika tijekom njihove odsutnosti s posla zbog bolesti, uključujući bolest djeteta i tešku bolest osobe koja živi s poljoprivrednikom zbog koje joj je potrebna neprekidna skrb, godišnjeg odmora, roditeljnog i roditeljskog dopusta ili obveznog vojnog roka, odnosno u slučaju smrti ili u slučaju navedenom u članku 21. stavku 3. točki (c).

3. Ukupno trajanje zamjene ograničeno je na tri mjeseca godišnje po korisniku, osim zamjene tijekom roditeljnog i roditeljskog dopusta te obveznog vojnog roka. Za roditeljni i roditeljski dopust trajanje zamjene ograničeno je na šest mjeseci. Za obvezni vojni rok trajanje zamjene ograničeno je na trajanje vojnog roka.

4. Potpore moraju imati oblik subvencionirane usluge.

Usluge zamjene na poljoprivrednom gospodarstvu mogu pružati skupine i organizacije proizvođača, bez obzira na njihovu veličinu. U tom slučaju članstvo u takvim skupinama ili organizacijama ne smije biti uvjet za pristup uslugama.

5. Intenzitet potpore ograničen je na 100 % stvarno nastalih troškova.

Članak 24.

Potpore za promidžbene mjere za poljoprivredne proizvode

1. Potpore za promidžbene mjere za poljoprivredne proizvode spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Potpore pokrivaju troškove za:

- (a) organizaciju natjecanja, sajmovi i izložbi te sudjelovanje u njima;
- (b) publikacije s ciljem jačanja svijesti šire javnosti o poljoprivrednim proizvodima.

3. Publikacije iz stavka 2. točke (b) ne smiju se odnositi na konkretnog poduzetnika, trgovačku marku ili podrijetlo.

Međutim, prvi podstavak ne primjenjuje se na upućivanja na podrijetlo poljoprivrednih proizvoda obuhvaćenih:

- (a) sustavima kvalitete iz članka 20. stavka 2. točke (a), pod uvjetom da upućivanje točno odgovara upućivanju koje je zaštitila Unija;
- (b) sustavima kvalitete iz članka 20. stavka 2. točaka (b) i (c), pod uvjetom da upućivanje ima sekundarnu ulogu u dotičnoj poruci.

4. Potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove organizacije natjecanja, sajmovi i izložbi te sudjelovanja u njima:

- (a) kotizacije;
- (b) putne troškove i troškove prijevoza životinja i proizvoda koji će biti obuhvaćeni promidžbenom mjerom;
- (c) troškove publikacija i internetskih stranica kojima se najavljuje događanje;
- (d) najam izložbenih prostora i štandova te troškove njihova postavljanja i rastavljanja;
- (e) simbolične nagrade u vrijednosti do 3 000 EUR po nagradi i dobitniku.

5. Potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove za publikacije s ciljem jačanja svijesti šire javnosti o poljoprivrednim proizvodima:

- (a) troškove publikacija u tiskanim i elektroničkim medijima, internetskih stranica te prostora u elektroničkim medijima, na radiju i na televiziji u cilju predstavljanja činjenica o korisnicima iz određene regije ili korisnicima koji proizvode određeni poljoprivredni proizvod, pod uvjetom da su te činjenice neutralne i da svi dotični korisnici imaju jednake mogućnosti zastupljenosti u publikaciji;
- (b) troškove širenja znanstvenih spoznaja i činjenica o:
 - i. sustavima kvalitete iz članka 20. stavka 2. otvorenima za poljoprivredne proizvode iz drugih država članica i trećih zemalja;
 - ii. generičkim poljoprivrednim proizvodima te njihovim nutritivnim koristima i predloženim namjenama.

6. Potpore se dodjeljuju u jednom od sljedećih oblika:

- (a) u naravi;
- (b) na temelju povrata stvarno nastalih troškova za korisnika;
- (c) u gotovini, ako je riječ o potporama za simbolične nagrade.

Ako se potpore dodjeljuju u naravi, moraju imati oblik subvencionirane usluge.

Promidžbene mjere mogu provoditi skupine proizvođača ili druge organizacije, bez obzira na njihovu veličinu.

Potpore za simbolične nagrade iz stavka 4. točke (e) isplaćuju se provoditelju promidžbenih mjera samo ako je nagrada stvarno dodijeljena, nakon dostave dokaza o dodjeli.

7. Potpore za promidžbene mjere moraju biti dostupne svim prihvatljivim poduzetnicima na dotičnom području na temelju objektivno utvrđenih uvjeta.

Ako promidžbenu mjeru provode skupine i organizacije proizvođača, članstvo u takvim skupinama ili organizacijama ne smije biti uvjet za sudjelovanje. Doprinos nečlanova administrativnim naknadama dotične skupine ili organizacije proizvođača ograničen je na trošak provedbe promidžbenih mjera.

8. Intenzitet potpore ograničen je na 100 % prihvatljivih troškova.

Članak 25.

Potpore za otklanjanje štete nastale zbog nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnim nepogodom

1. Potpore za otklanjanje štete nastale zbog nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Na potpore za otklanjanje štete nastale zbog nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom primjenjuju se sljedeći kumulativni uvjeti:

- (a) nadležno tijelo dotične države članice službeno je proglasilo da je dotični događaj nepovoljna klimatska prilika koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom;
- (b) postoji izravna uzročna veza između nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom i štete koju je pretrpio poduzetnik.

3. Prema potrebi, države članice mogu unaprijed odrediti kriterije koji služe kao temelj za službeno priznanje iz stavka 2. točke (a).

4. Potpore se isplaćuju izravno dotičnom poduzetniku odnosno skupini ili organizaciji proizvođača čiji je on član.

Ako se potpore isplaćuju skupini ili organizaciji proizvođača, iznos potpore ne smije premašiti iznos potpore za koji taj poduzetnik ispunjava uvjete.

5. Programi potpora povezani s određenom nepovoljnom klimatskom prilikom koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom moraju se uspostaviti u roku od tri godine, a potpore se moraju isplatiti četiri godine od datuma nastupanja nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom.

6. Prihvatljivi troškovi obuhvaćaju štetu koja je nastala kao izravna posljedica nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom, prema procjeni javnog tijela, neovisnog stručnjaka kojeg priznaje davatelj potpore ili osiguravajućeg društva.

7. Šteta koja je nastala kao posljedica nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom izračunava se na razini pojedinačnog korisnika. Potpore se mogu odnositi na sljedeće:

(a) gubitak prihoda zbog potpunog ili djelomičnog uništenja poljoprivredne proizvodnje i sredstava za proizvodnju iz stavka 8.;

(b) materijalnu štetu iz stavka 9.

8. Gubitak prihoda izračunava se oduzimanjem:

(a) umnoška količine poljoprivrednih proizvoda proizvedene u godini nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom, ili u svakoj sljedećoj godini na koju je utjecalo potpuno ili djelomično uništenje sredstava za proizvodnju, i prosječne prodajne cijene postignute u toj godini;

od

(b) umnoška prosječne godišnje količine poljoprivrednih proizvoda proizvedene u trogodišnjem razdoblju koje je prethodilo nepovoljnoj klimatskoj prilici koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom, ili trogodišnjeg prosjeka za petogodišnje razdoblje koje je prethodilo nepovoljnoj klimatskoj prilici koja se može izjednačiti s prirodnim nepogodom nakon isključivanja najviše i najniže vrijednosti, i prosječne postignute prodajne cijene.

Ako je MSP osnovan manje od tri godine od datuma nastupanja nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom, upućivanje na trogodišnje razdoblje iz stavka 8. točke (b) tumači se kao upućivanje na količinu koju je proizveo i prodao prosječni poduzetnik iste veličine kao podnositelj zahtjeva, odnosno mikropoduzeće ili malo ili srednje poduzeće, u nacionalnom ili regionalnom sektoru koji je zahvaćen dotičnom nepovoljnom klimatskom prilikom koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom.

Gubitak prihoda može se izračunati ili na razini godišnje proizvodnje poljoprivrednoga gospodarstva ili na razini uroda ili broja grla.

Gubitak prihoda može se uvećati za druge troškove koji su korisniku nastali zbog nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom.

Od tog iznosa gubitka prihoda oduzimaju se svi troškovi koji nisu nastali zbog nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom.

Za izračunavanje poljoprivredne proizvodnje korisnika mogu se koristiti indeksi ako upotrijebljena metoda izračuna omogućuje određivanje stvarnoga gubitka korisnika u određenoj godini.

9. Materijalna šteta na imovini, kao što su poljoprivredne zgrade, oprema i strojevi, zalihe i sredstva za proizvodnju, nastala zbog nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom izračunava se na temelju troškova popravka ili gospodarske vrijednosti zahvaćene imovine prije nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom.

Ona ne smije premašiti troškove popravka ili pad poštene tržišne vrijednosti uslijed nepogode, to jest razliku između vrijednosti imovine neposredno prije i neposredno nakon nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom.

Ako se gubitak prihoda korisnika iz stavka 8. izračunava na temelju uroda ili broja grla, u obzir se uzima samo materijalna šteta povezana s tim urodom ili grlima.

10. Potpore se umanjuju za najmanje 50 %, osim ako se dodjeljuju korisnicima koji su ugovorili policu osiguranja koja pokriva barem 50 % njihove prosječne godišnje proizvodnje ili prihoda od proizvodnje i statistički najučestalije klimatske rizike u dotičnoj državi članici ili regiji na koju se odnosi polica osiguranja.

11. Potpore i ostala plaćanja primljena radi nadoknade gubitaka, uključujući plaćanja na temelju drugih nacionalnih mjera ili mjera Unije ili na temelju police osiguranja, ograničeni su na 80 % prihvatljivih troškova.

Intenzitet potpore može se povećati na najviše 90 % na područjima s prirodnim ograničenjima.

Članak 26.

Potpore za troškove sprečavanja, kontrole i iskorjenjivanja bolesti životinja ili organizama štetnih za bilje i potpore za otklanjanje štete nastale zbog bolesti životinja ili organizama štetnih za bilje

1. Potpore za pokrivanje troškova sprečavanja, kontrole i iskorjenjivanja bolesti životinja ili organizama štetnih za bilje i potpore za nadoknadu gubitaka nastalih zbog tih bolesti životinja ili organizama štetnih za bilje spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Potpore podliježu sljedećim uvjetima:

(a) isplaćuju se samo za bolesti životinja ili organizme štetne za bilje za koje postoje pravila Unije ili nacionalna pravila, bilo da su utvrđena zakonom, uredbom ili drugim propisom;

(b) moraju biti dio jedne od sljedećih mjera:

i. javnog programa na razini Unije odnosno nacionalnoj ili regionalnoj razini za sprečavanje, kontrolu ili iskorjenjivanje dotične bolesti životinja ili organizma štetnog za bilje;

ii. hitnih mjera koje je uvelo nadležno tijelo države članice;

iii. mjera iskorjenjivanja ili sprečavanja širenja organizma štetnog za bilje provedenih u skladu s člankom 18., člankom 28. stavcima 1. i 2., člankom 29. stavcima 1. i 2., člankom 30. stavkom 1. te člankom 33. stavkom 1. Uredbe (EU) 2016/2031;

iv. mjera za sprečavanje, kontrolu i iskorjenjivanje bolesti životinja u skladu s Uredbom (EU) 2016/429.

Program i mjere iz točke (b) moraju sadržavati opis dotičnih mjera sprečavanja, kontrole ili iskorjenjivanja.

3. Kad je riječ o bolestima životinja, potpore se dodjeljuju za bolesti životinja navedene na popisu bolesti životinja iz članka 5. stavka 1. Uredbe (EU) 2016/429, na popisu zoonoza utvrđenom u Prilogu III. Uredbi (EU) 2021/690 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴²⁾ ili na popisu bolesti, infekcija i infestacija životinja iz Kodeksa o zdravlju kopnenih životinja koji je utvrdila Svjetska organizacija za zdravlje životinja.

4. Potpore se mogu dodijeliti i za emergentne bolesti koje ispunjavaju kriterije utvrđene u članku 6. stavku 2. Uredbe (EU) 2016/429.

5. Potpore se ne smiju odnositi na mjere za koje se zakonodavstvom Unije zahtijeva da troškove snosi korisnik, osim ako je trošak takvih mjera u potpunosti namiren obveznim naknadama koje plaćaju korisnici.

6. Potpore se isplaćuju izravno dotičnom poduzetniku odnosno skupini ili organizaciji proizvođača čiji je on član.

Ako se potpore isplaćuju skupini ili organizaciji proizvođača, iznos potpore ne smije premašiti iznos potpore za koji taj poduzetnik ispunjava uvjete.

7. Programi potpora povezani s određenom bolešću životinja ili organizmom štetnim za bilje moraju se uspostaviti u roku od tri godine, a potpore se moraju isplatiti u roku od četiri godine od datuma nastanka troška ili štete nastale zbog bolesti životinja ili organizma štetnog za bilje.

8. Za mjere koje se odnose na bolest životinja, organizam štetan za bilje ili invazivne strane vrste, tj. invazivne strane vrste koje izazivaju zabrinutost u Uniji kako su definirane u članku 3. točki 3. Uredbe (EU) br. 1143/2014 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴³⁾ i invazivne strane vrste koje izazivaju zabrinutost u državi članici kako su definirane u članku 3. točki 4. Uredbe (EU) br. 1143/2014, koje se još nisu pojavile („preventivne mjere“), potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove:

(a) zdravstvene preglede;

(b) analize, uključujući dijagnostiku *in vitro*;

(c) testiranja i druge mjere probira, uključujući testiranja na TSE i GSE;

(d) kupnju, skladištenje, distribuciju i primjenu cjepiva, lijekova, tvari za liječenje životinja, sredstava za zaštitu bilja i biocidnih proizvoda;

(e) klanje ili usmrćivanje životinja ili uništavanje proizvoda životinjskog podrijetla i bilja te čišćenje i dezinficiranje ili dezinfestaciju gospodarstva i opreme;

(f) uvođenje ili poboljšanje biosigurnosnih mjera.

9. U slučaju mjera kontrole i iskorjenjivanja potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove:

(a) testiranja i druge mjere probira u slučaju bolesti životinja, uključujući testiranja na TSE i GSE;

(b) kupnju, skladištenje, primjenu i distribuciju cjepiva, lijekova, tvari za liječenje životinja, sredstava za zaštitu bilja i biocidnih proizvoda;

(c) klanje ili usmrćivanje i uništavanje životinja te uništavanje proizvoda koji su s njima povezani ili uništavanje biljaka, uključujući biljke uginule ili uništene zbog cijepljenja ili drugih mjera koje su naredila nadležna javna tijela;

⁽⁴²⁾ Uredba (EU) 2021/690 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi programa za unutarnje tržište, konkurentnost poduzeća, uključujući mala i srednja poduzeća, područje bilja, životinja, hrane i hrane za životinje te europsku statistiku (Program jedinstvenog tržišta) i o stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 99/2013, (EU) br. 1287/2013, (EU) br. 254/2014 i (EU) br. 652/2014 (SL L 153, 3.5.2021., str. 1.).

⁽⁴³⁾ Uredba (EU) br. 1143/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o sprječavanju i upravljanju unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta (SL L 317, 4.11.2014., str. 35.).

(d) čišćenje, dezinficiranje i dezinfestaciju gospodarstva i opreme na temelju epidemiologije i karakteristika patogena ili vektora.

10. U slučaju potpora za otklanjanje štete nastale zbog bolesti životinja ili organizama štetnih za bilje nadoknada se izračunava samo na temelju:

(a) tržišne vrijednosti životinja koje su zaklane, usmrćene ili uginule (ili proizvoda koji su s njima povezani) odnosno biljaka koje su uništene:

i. kao posljedica dotične bolesti životinja ili organizma štetnog za bilje;

ii. u okviru javnog programa ili mjere iz stavka 2. točke (b);

(b) gubitka prihoda zbog obveza karantene, poteškoća u obnovi životinjskog blaga ili ponovnoj sadnji bilja te obveznog plodoreda uvedenog u okviru javnog programa ili mjere iz stavka 2. točke (b);

(c) troškova zamjene opreme uništene prema nalogu nadležnih tijela države članice.

Za potrebe prvog podstavka točke (a) tržišna vrijednost određuje se na temelju vrijednosti životinja, proizvoda i bilja neposredno prije nego što se pojavila ili je potvrđena sumnja na bolest životinja ili pojavu organizma štetnog za bilje.

11. Od nadoknade izračunane u skladu sa stavkom 10. oduzima se sljedeće:

(a) svi troškovi koji nisu izravno nastali zbog bolesti životinja ili organizma štetnog za bilje i koje bi korisnik i inače imao;

(b) svi prihodi od prodaje proizvoda povezanih sa životinjama koje su zaklane ili usmrćene ili s biljem koje je uništeno radi sprečavanja ili iskorjenjivanja prema nalogu nadležnih tijela.

12. Potpore za otklanjanje štete nastale zbog bolesti životinja ili organizama štetnih za bilje ograničene su na troškove i štetu nastale zbog bolesti životinja i organizama štetnih za bilje za koje je nadležno tijelo države članice učinilo jedno od sljedećega:

(a) službeno priznalo izbijanje, ako je riječ o bolesti životinja;

(b) službeno priznalo prisutnost, ako je riječ o organizmima štetnima za bilje.

13. Potpore za prihvatljive troškove iz stavaka 8. i 9. dodjeljuju se u naravi te se isplaćuju provoditelju mjera sprečavanja, kontrole i iskorjenjivanja.

Odstupajući od prvog podstavka, potpore za prihvatljive troškove navedene u sljedećim odredbama mogu se dodijeliti izravno korisniku na temelju povrata stvarno nastalih troškova korisnika:

(a) stavak 8. točke (d) i (e) te stavak 9. točka (b), ako je riječ o bolestima životinja ili organizmima štetnima za bilje;

(b) stavak 8. točka (e) i stavak 9. točka (c), ako je riječ o organizmima štetnima za bilje te čišćenju i dezinficiranju gospodarstva i opreme.

14. Pojedinačne potpore ne dodjeljuju se ako se utvrdi da je bolest životinja ili infestacija organizmom štetnim za bilje izazvana namjerno ili nemarom korisnika.

15. Potpore i ostala plaćanja koja je primio korisnik, uključujući plaćanja na temelju drugih nacionalnih mjera ili mjera Unije odnosno na temelju polica osiguranja ili uzajamnih fondova, za iste prihvatljive troškove iz stavaka 8., 9. i 10. ograničeni su na 100 % prihvatljivih troškova.

Članak 27.

Potpore sektoru stočarstva i potpore za uginulu stoku

1. Sljedeće potpore za stočare spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegovog članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Potpore pokrivaju troškove za:

(a) administrativne troškove uspostavljanja i vođenja matičnih knjiga;

(b) testiranja koja provode treće strane ili koja se provode u njihovo ime radi utvrđivanja genetske kakvoće ili prinosa stoke, osim kontrola koje provodi vlasnik stoke te rutinskih kontrola kakvoće mlijeka;

- (c) uklanjanje uginule stoke;
- (d) uništavanje uginule stoke;
- (e) uklanjanje i uništavanje uginule stoke ako se potpora financira naknadama ili obveznim doprinosima namijenjenima za financiranje uništavanja te uginule stoke, pod uvjetom da su takve naknade ili doprinosi ograničeni na sektor mesa i da su izravno uvedeni za taj sektor;
- (f) troškove uklanjanja i uništavanja uginule stoke ako je na dotičnoj uginuljoj stoci obvezno provesti testiranja na TSE ili u slučaju izbijanja bolesti životinja iz članka 26. stavka 3.

3. Potpore iz stavka 2. točaka (c), (d), (e) i (f) uvjetovane su postojanjem programa praćenja kojim se osigurava sigurno zbrinjavanje sve uginule stoke u državi članici.

Potpore za troškove premija koje plaćaju poljoprivrednici za osiguranje za pokrivanje troškova uklanjanja i uništavanja uginule stoke iz stavka 2. točke (e) ovog članka moraju biti u skladu s uvjetima utvrđenima u članku 28. stavku 2.

4. Potpore se dodjeljuju u naravi i ne smiju uključivati izravna plaćanja korisnicima.

Da bi se olakšalo upravljanje potporama iz stavka 2. točaka (c), (d), (e) i (f), potpore se mogu isplatiti gospodarskim subjektima ili tijelima koji ispunjavaju sljedeće uvjete:

- (a) posluju na silaznom tržištu u odnosu na poduzetnike u sektoru stočarstva;
- (b) pružaju usluge povezane s uklanjanjem i uništavanjem uginule stoke.

5. Intenzitet potpore ograničen je na:

- (a) 70 % troškova testiranja iz stavka 2. točke (b);
- (b) 75 % troškova povezanih s uništavanjem iz stavka 2.;
- (c) 100 % troškova povezanih s administrativnim troškovima, uklanjanjem, uništavanjem i premijom osiguranja povezanom s uklanjanjem iz stavka 2. točaka (a), (d), (e) i (f).

Članak 28.

Potpore za plaćanje premija osiguranja i za financijske doprinose uzajamnim fondovima

1. Potpore za plaćanje premija osiguranja i za financijske doprinose uzajamnim fondovima spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Potpore za plaćanje premija osiguranja ne smiju:

- (a) predstavljati prepreku funkcioniranju unutarnjeg tržišta usluga osiguranja;
- (b) biti ograničene na osiguranje koje pruža jedno osiguravajuće društvo ili skupina društava;
- (c) biti uvjetovane time da ugovor o osiguranju mora biti sklopljen s društvom čiji je poslovni nastan u dotičnoj državi članici.

3. Osiguranje mora biti namijenjeno za pokrivanje gubitaka:

- (a) nastalih zbog prirodnih nepogoda;
- (b) nastalih zbog nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom i drugih nepovoljnih klimatskih prilika;
- (c) koje su prouzročile bolesti životinja, organizmi štetni za bilje ili zaštićene životinje;
- (d) za nadoknadu premija osiguranja za osiguranje koje pokriva troškove uklanjanja i uništavanja uginule stoke.

4. Osiguranjem se:

- (a) smije nadoknaditi samo trošak pokrivanja gubitaka iz stavka 3.;
- (b) ne smije zahtijevati ni određivati vrsta ili količina buduće poljoprivredne proizvodnje.

5. Države članice primjenom primjerenih gornjih granica mogu ograničiti iznos premije osiguranja koji je prihvatljiv za potporu.

6. Dotični uzajamni fond mora ispunjavati sljedeće kumulativne uvjete:
 - (a) biti akreditiran od strane nadležnog tijela države članice u skladu s nacionalnim zakonodavstvom;
 - (b) imati transparentnu politiku za uplate sredstava u fond i isplate sredstava iz fonda;
 - (c) imati jasna pravila za preuzimanje odgovornosti u slučaju nastalih dugova.
7. Države članice utvrđuju pravila za uspostavu i upravljanje uzajamnim fondovima, a osobito pravila za dodjelu nadoknada, kao i za upravljanje i praćenje poštovanja tih pravila. Države članice osiguravaju da se u pravilima fondova predvide kazne za slučaj nemara korisnika.
8. Intenzitet potpore ograničen je na 70 % troškova premije osiguranja ili financijskog doprinosa uzajamnom fondu.

Članak 29.

Potpore za otklanjanje štete koju su prouzročile zaštićene životinje

1. Potpore za otklanjanje štete koju su prouzročile zaštićene životinje spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
2. U skladu sa stavkom 5., država članica mora utvrditi izravnu uzročnu vezu između pretrpljene štete i ponašanja zaštićene životinje.
3. Potpore se isplaćuju izravno dotičnom poduzetniku odnosno skupini ili organizaciji proizvođača čiji je on član. Ako se potpora isplaćuje skupini i organizaciji proizvođača, iznos potpore ne smije premašiti iznos potpore za koju taj poduzetnik ispunjava uvjete.
4. Program potpora mora se uspostaviti u roku od tri godine, a potpore se moraju isplatiti u roku od četiri godine od datuma nastupanja štetnog događaja.
5. Prihvatljivi troškovi su troškovi nastali kao izravna posljedica događaja koji je prouzročio štetu, prema procjeni javnog tijela, neovisnog stručnjaka kojeg priznaje davatelj potpore ili osiguravajućeg društva.

Prihvatljivi troškovi mogu uključivati sljedeće:

- (a) usmrćene životinje ili uništene biljke: prihvatljivi troškovi temelje se na tržišnoj vrijednosti životinja koje su usmratile ili biljaka koje su uništile zaštićene životinje;
 - (b) neizravne troškove: veterinarski troškovi nastali zbog liječenja ozlijeđenih životinja i troškovi rada povezani s potragom za izgubljenim životinjama, gubitak prihoda zbog manjih prinosa uslijed napada zaštićenih životinja;
 - (c) materijalnu štetu na sljedećoj imovini: poljoprivredna oprema, strojevi te poljoprivredne zgrade i zalihe; izračun materijalne štete temelji se na troškovima popravka ili gospodarskoj vrijednosti zahvaćene imovine prije događaja koji je prouzročio štetu; ne smije premašiti troškove popravka ili iznos smanjenja poštene tržišne vrijednosti uslijed događaja koji je prouzročio štetu, to jest razliku između vrijednosti imovine neposredno prije i neposredno nakon tog događaja.
6. Šteta se izračunava na razini pojedinačnog korisnika.

Od tog se iznosa oduzimaju svi troškovi koji nisu nastali uslijed događaja koji je prouzročio štetu i koje bi korisnik i inače imao.

7. Nadležna tijela država članica zahtijevaju minimalni doprinos korisnika kako bi se ublažio rizik od narušavanja tržišnog natjecanja i pružio poticaj za smanjenje rizika na najmanju moguću mjeru. Taj doprinos mora biti u obliku preventivnih mjera, kao što su zaštitne ograde, ako je to moguće, ili stočarski psi, koje su razmjerne riziku od štete koju su prouzročile zaštićene životinje na dotičnom području, osim ako takve mjere nisu razumno moguće. Ovaj se stavak ne primjenjuje na prvi napad zaštićene životinje na određenom području.
8. Potpore na temelju ovog članka ograničene su na 100 % prihvatljivih troškova.

9. Potpore i ostala plaćanja primljena radi otklanjanja štete, uključujući plaćanja na temelju drugih nacionalnih mjera ili mjera Unije ili na temelju polica osiguranja za štetu za koju se prima potpora, ograničeni su na 100 % prihvatljivih troškova.

Članak 30.

Potpore za očuvanje genetskih resursa u poljoprivredi

1. Potpore za očuvanje genetskih resursa u poljoprivredi u vezi s poljoprivredno-okolišno-klimatskim obvezama spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I ove Uredbe.

2. Za potrebe ovog članka primjenjuju se sljedeće definicije:

(a) „očuvanje *in situ*” znači očuvanje genetskog materijala u ekosustavima i prirodnim staništima te održavanje i obnova održive populacije vrsta ili divljih pasmina u njihovu prirodnom okruženju te, u slučaju udomaćenih životinjskih pasmina ili uzgojenih biljnih vrsta, u okruženju za poljoprivredni uzgoj u kojem su razvile svoja specifična svojstva;

(b) „očuvanje na poljoprivrednom gospodarstvu” znači očuvanje *in situ* i razvoj na razini poljoprivrednoga gospodarstva;

(c) „očuvanje *ex situ*” znači očuvanje genetskog materijala za poljoprivredu izvan njegova prirodnog staništa;

(d) „zbirka *ex situ*” znači zbirka genetskog materijala za poljoprivredu koja se drži izvan njegova prirodnog staništa.

3. Obveze uzgoja lokalnih pasmina koje su u opasnosti od nestanka iz poljoprivredne djelatnosti ili obveze očuvanja genetskih resursa bilja kojima prijeti genetska erozija moraju obuhvaćati jedno od sljedećega:

(a) uzgoj domaćih životinja ugroženih lokalnih pasmina;

(b) očuvanje genetskih resursa bilja koji su se prirodno prilagodili lokalnim i regionalnim uvjetima i kojima prijeti genetska erozija.

4. Smatra se da su lokalne pasmine ugrožene ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u članku 2. točki 24. Uredbe (EU) 2016/1012 te ako su ti uvjeti navedeni i uključeni u informacije koje treba dostaviti Komisiji u skladu s člankom 9. stavkom 1. ove Uredbe.

5. Za potporu su prihvatljive sljedeće vrste domaćih životinja: goveda, ovce, koze, kopitari, svinje, ptice, kunići i pčele.

6. Smatra se da genetskim resursima bilja prijeti genetska erozija ako su u informacijama koje treba objaviti u skladu s člankom 9. stavkom 1. točkom (b) opisani i uključeni dostatni dokazi genetske erozije koji se temelje na znanstvenim rezultatima ili pokazateljima smanjenja broja lokalnih populacija ili primitivnih lokalnih sorti i njihove populacijske raznolikosti te, ako je to relevantno, promjena u prevladavajućim poljoprivrednim praksama na lokalnoj razini.

7. Potpora pokriva troškove sljedećih operacija:

(a) ciljane mjere: mjere kojima se promiče očuvanje *in situ* i očuvanje *ex situ*, karakterizacija, prikupljanje i korištenje genetskih resursa u poljoprivredi, uključujući internetske popise genetskih resursa koji se trenutačno čuvaju *in situ* te zbirki i baza podataka *ex situ*;

(b) usklađene mjere: mjere kojima se promiče razmjena informacija među nadležnim organizacijama država članica radi očuvanja, karakterizacije, prikupljanja i korištenja genetskih resursa u poljoprivredi Unije;

(c) popratne mjere: informativne aktivnosti, diseminacije i savjetovanja u kojima sudjeluju nevladine organizacije i drugi relevantni dionici te osposobljavanje i pripremanje tehničkih izvješća.

8. Potpore su ograničene na 100 % prihvatljivih troškova.

Članak 31.

Potpore za obveze povezane s dobrobiti životinja

1. Potpore za obveze povezane s dobrobiti životinja spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
2. Potpore se dodjeljuju poduzetnicima koji se dobrovoljno obvežu na provedbu operacija koje se sastoje od jedne ili više obveza povezanih s dobrobiti životinja iz stavka 7.
3. Države članice pružaju potporu samo za obveze koje nadilaze relevantne obvezne standarde utvrđene u glavi III. poglavlju I. odjeljku 2. Uredbe (EU) 2021/2115 i druge relevantne obvezne zahtjeve utvrđene nacionalnim pravom i pravom Unije.
4. Potpore na temelju ovog članka dodjeljuju se samo za obveze koje se razlikuju od obveza za koje su odobrena plaćanja na temelju članka 31. Uredbe (EU) 2021/2115.
5. Svi obvezni standardi i zahtjevi iz stavaka 3. i 4. ovog članka moraju biti navedeni i opisani u nacionalnoj pravnoj osnovi.
6. Ako se nacionalnim pravom propisuju novi zahtjevi koji nadilaze odgovarajuće minimalne zahtjeve utvrđene u pravu Unije, potpore se mogu dodijeliti za obveze kojima se doprinosi ispunjavanju tih zahtjeva na najviše 24 mjeseca od datuma na koji su postale obvezne za gospodarstvo.
7. Obvezama povezanim s dobrobiti životinja koje su prihvatljive za potporu osiguravaju se poboljšani standardi proizvodnih metoda u jednom od sljedećih područja:
 - (a) voda, hrana za životinje i skrb za životinje u skladu s prirodnim potrebama životinja;
 - (b) bolji uvjeti smještaja za životinje koji im omogućuju veću slobodu kretanja, na primjer više prostora, podne površine, prirodno svjetlo, mikroklimatska kontrola, te uvjeti smještaja kao što je slobodno prasićenje ili smještaj u skupinama, ovisno o prirodnim potrebama životinja;
 - (c) uvjeti koji omogućuju izražavanje prirodnog ponašanja, kao što je obogaćivanje životnog okruženja ili kasno odbijanje od mljekta;
 - (d) pristup otvorenim prostorima i ispaša;
 - (e) prakse kojima se povećava otpornost i dugovječnost životinja, među ostalim pasmina koje sporije rastu;
 - (f) prakse kojima se izbjegava sakaćenje ili kastracija životinja. U posebnim slučajevima kad se smatra da su sakaćenje ili kastracija životinja nužni, moraju se primijeniti anestetici, analgezija i protuupalni lijekovi ili imunokastracija;
 - (g) sanitarne mjere za sprečavanje neprenosivih bolesti koje ne zahtijevaju upotrebu medicinskih tvari kao što su cjepiva, insekticidi ili lijekovi protiv parazita.
8. Te obveze povezane s dobrobiti životinja preuzimaju se na razdoblje od jedne do sedam godina. Ako je to potrebno kako bi se postigli ili održali povoljni učinci na dobrobit životinja, države članice za određene vrste obveza mogu odrediti dulje razdoblje, uključujući mogućnost godišnjeg produljenja nakon isteka početnog razdoblja.
9. Obnova ugovora o obvezama može biti i automatska ako su pojedini obnovi navedene u ugovoru. Države članice dužne su uspostaviti mehanizam obnove obveza povezanih s dobrobiti životinja u skladu s mjerodavnim nacionalnim pravilima. Takav mehanizam mora biti opisan u nacionalnoj pravnoj osnovi. Obnova uvijek mora biti u skladu s uvjetima iz ovog članka.
10. Države članice dužne su osigurati da poduzetnici koji provode operacije na temelju ovog članka imaju pristup relevantnom znanju i informacijama potrebnima za provedbu tih operacija te da, kako bi se pomoglo poljoprivrednicima koji se obvežu promijeniti svoj sustav proizvodnje, onima kojima je potrebno bude dostupno primjereno osposobljavanje i pristup stručnom znanju.
11. Za obveze preuzete u skladu s ovim člankom države članice moraju predvidjeti klauzulu o reviziji kako bi se osigurala prilagodba obveza u slučaju izmjena relevantnih obveznih zahtjeva i standarda iz stavaka 3. i 7.

12. Potpore se dodjeljuju godišnje kako bi se u potpunosti ili djelomično nadoknadili dodatni troškovi i izgubljeni prihod koji proizlaze iz obveza povezanih s dobrobiti životinja.
13. Potpore su ograničene na 100 % troškova iz stavka 12. i ne smiju premašiti 500 EUR po uvjetnom grlu.

Članak 32.

Potpore za suradnju u sektoru poljoprivrede

1. Potpore za suradnju u sektoru poljoprivrede spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
2. Potpore se dodjeljuju samo za promicanje suradnje koja doprinosi postizanju jednog ili više ciljeva iz članka 6. stavaka 1. i 2. Uredbe (EU) 2021/2115.
3. Oblici suradnje obuhvaćeni ovim člankom uključuju najmanje dva subjekta neovisno o tome posluju li u sektoru poljoprivrede, ali pod uvjetom da suradnja ponajprije koristi sektoru poljoprivrede.
4. Prihvatljivi su sljedeći oblici suradnje:
 - (a) suradnja među različitim poduzetnicima u sektoru poljoprivrede i lancu opskrbe hranom te drugim subjektima koji posluju u sektoru poljoprivrede, uključujući skupine proizvođača, zadruge i međustrukovne organizacije, koji doprinose postizanju ciljeva i prioriteta politike ruralnog razvoja;
 - (b) stvaranje klastera i mreža;
 - (c) nasljeđivanje poljoprivrednih gospodarstava, posebno za generacijsku obnovu na razini poljoprivrednoga gospodarstva (potpore su ograničene na poljoprivrednike koji su već navršili ili će do kraja operacije navršiti dob za umirovljenje koju je utvrdila dotična država članica u skladu s nacionalnim zakonodavstvom).
5. Potpore se ne dodjeljuju za suradnju koja uključuje samo istraživačka tijela.
6. Potpore se mogu dodijeliti za suradnju koja se odnosi na sljedeće aktivnosti:
 - (a) pilot-projekte;
 - (b) razvoj novih proizvoda, praksi, procesa i tehnologija u sektorima poljoprivrede i hrane, u mjeri u kojoj se to odnosi na poljoprivredne proizvode;
 - (c) suradnju među malim subjektima u sektoru poljoprivrede u organizaciji zajedničkih radnih postupaka i zajedničkom korištenju objekata i resursa;
 - (d) horizontalnu i vertikalnu suradnju među subjektima u lancu opskrbe radi uspostave i razvoja kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta;
 - (e) promidžbene aktivnosti u lokalnom kontekstu povezane s razvojem kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta;
 - (f) zajedničko djelovanje s ciljem ublažavanja klimatskih promjena ili prilagodbe tim promjenama;
 - (g) zajedničke pristupe okolišnim projektima i postojećim okolišnim praksama, uključujući učinkovito upravljanje vodama, upotrebu energije iz obnovljivih izvora ⁽⁴⁴⁾ i očuvanje poljoprivrednih krajobrazu;
 - (h) horizontalnu i vertikalnu suradnju među subjektima u lancu opskrbe povezanu s održivom opskrbom biomasom koja se koristi u proizvodnji hrane čiji je rezultat poljoprivredni proizvod te u proizvodnji energije za vlastitu potrošnju;
 - (i) provedbu strategija lokalnog razvoja, osim onih iz članka 32. Uredbe (EU) 2021/1060, pogotovo putem skupina javnih i privatnih partnera, osim onih iz članka 31. stavka 2. točke (b) Uredbe (EU) 2021/1060.
7. Potpore se dodjeljuju samo za nove oblike suradnje te za postojeće oblike ako se započinje nova djelatnost.
8. Potpore za uspostavu i razvoj kratkih lanaca opskrbe, kako su navedene u stavku 6. točkama (d) i (e), moraju pokrivati samo lance opskrbe u kojima između poljoprivrednika i potrošača djeluje najviše jedan posrednik.

⁽⁴⁴⁾ To se primjenjuje na suradnju povezanu s proizvodnjom energije iz obnovljivih izvora ili proizvodnjom biogoriva na gospodarstvima, pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti utvrđeni u članku 14.

9. Potpore na temelju ovog članka moraju biti u skladu s člancima od 206. do 210.a Uredbe (EU) br. 1308/2013.
10. Operacije koje se sastoje od ulaganja moraju biti u skladu s pravilima i zahtjevima kako su utvrđeni u članku ove Uredbe koji se primjenjuje na potpore za ulaganja te u članku 4., koji se odnosi na pragove za prijavu.
11. Prihvatljivi su sljedeći troškovi u mjeri u kojoj se odnose na poljoprivredne djelatnosti:
 - (a) troškovi pripreme potpore, izgradnje kapaciteta, osposobljavanja i umrežavanja s ciljem pripreme i provedbe projekta suradnje;
 - (b) troškovi studija dotičnog područja, studija izvedivosti te izrade poslovnog plana ili strategije lokalnog razvoja, osim strategija iz članka 32. Uredbe (EU) 2021/1060;
 - (c) tekući troškovi suradnje;
 - (d) troškovi planiranih operacija, uključujući troškove povezane s animiranjem;
 - (e) troškovi promidžbenih aktivnosti.
12. Potpore su ograničene na razdoblje od najviše sedam godina.
13. Potpore su ograničene na 100 % prihvatljivih troškova.
14. U slučaju operacija iz stavka 11. točke (d) koje se sastoje od ulaganja, potpore su ograničene na maksimalni intenzitet potpore za ulaganja kako je utvrđen u relevantnom članku o potporama za ulaganja.

Odjeljak 2.

Potpore za zaštitu okoliša u poljoprivredi

Članak 33.

Potpore za nedostatke povezane s područjima mreže Natura 2000

1. Potpore za nedostatke povezane s poljoprivrednim površinama mreže Natura 2000 spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
2. Potpore se dodjeljuju godišnje i po hektaru poljoprivrednog zemljišta kako bi se korisnicima nadoknadili dodatni troškovi i izgubljeni prihod nastali zbog nedostataka poljoprivrednih površina na koje izravno utječe provedba Direktive 92/43/EEZ i Direktive 2009/147/EZ.
3. Potpore se dodjeljuju samo u vezi s nepovoljnim položajem koji proizlazi iz zahtjeva koji nadilaze relevantne standarde za dobre poljoprivredne i okolišne uvjete („GAEC standardi”) utvrđene na temelju glave III. poglavlja I. odjeljka 2. Uredbe (EU) 2021/2115 te uvjete utvrđene za održavanje poljoprivredne površine u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom (a) Uredbe (EU) 2021/2115.
4. Potpore se isplaćuju samo za sljedeće poljoprivredne površine:
 - (a) poljoprivredne površine mreže Natura 2000;
 - (b) ostala razgraničena zaštićena prirodna područja s ograničenjima u pogledu okoliša koja se primjenjuju na poljoprivrednu proizvodnju, a koja doprinose provedbi članka 10. Direktive 92/43/EEZ; ta područja ne smiju premašiti 5 % područja mreže Natura 2000 obuhvaćenih teritorijalnim područjem relevantnog strateškog plana u okviru ZPP-a.
5. Intenzitet potpore ograničen je na 100 % troškova iz stavka 2. te ne smije premašiti 500 EUR godišnje po hektaru u početnom razdoblju od najviše pet godina i 200 EUR godišnje po hektaru nakon toga.

Članak 34.

Potpore za poljoprivredno-okolišno-klimatske obveze

1. Potpore za poljoprivredno-okolišno-klimatske obveze spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
2. Potpore se mogu dodijeliti svim poduzetnicima i skupinama poduzetnika koji se dobrovoljno obvežu na provedbu operacija koje se sastoje od jedne ili više obveza iz stavka 1. s ciljem očuvanja i promicanja potrebnih promjena poljoprivrednih praksi koje pozitivno doprinose okolišu i klimi.
3. Države članice pružaju potporu samo za obveze koje nadilaze:
 - (a) relevantne propisane zahtjeve upravljanja i GAEC standarde utvrđene na temelju glave III. poglavlja I. odjeljka 2. Uredbe (EU) 2021/2115;
 - (b) relevantne minimalne zahtjeve za upotrebu gnojiva i sredstava za zaštitu bilja te druge relevantne obvezne zahtjeve utvrđene nacionalnim pravom i pravom Unije;
 - (c) uvjete utvrđene za održavanje poljoprivredne površine u skladu s člankom 4. stavkom 2. točkom (b) Uredbe (EU) 2021/2115.
4. Svi obvezni standardi i zahtjevi iz stavka 3. moraju biti navedeni i opisani u nacionalnoj pravnoj osnovi.
5. Za obveze iz stavka 3. točke (b), ako se nacionalnim pravom propisuju novi zahtjevi koji nadilaze odgovarajuće minimalne zahtjeve utvrđene u pravu Unije, potpore se mogu dodijeliti za obveze kojima se doprinosi ispunjavanju tih zahtjeva na najviše 24 mjeseca od datuma na koji su postale obvezne za gospodarstvo.
6. Države članice dužne su osigurati da poduzetnici koji primaju potporu na temelju ovog članka imaju pristup relevantnom znanju i informacijama potrebnima za provedbu tih operacija te da, kako bi se pomoglo poljoprivrednicima koji se obvežu promijeniti svoj sustav proizvodnje, onima kojima je potrebno bude dostupno primjereno osposobljavanje i pristup stručnom znanju.
7. Obveze u okviru ovog članka moraju se preuzeti na razdoblje od pet do sedam godina. Međutim, ako je to potrebno kako bi se postigli ili održali željeni povoljni učinci na okoliš, države članice za određene vrste obveza mogu odrediti dulje razdoblje, uključujući mogućnost godišnjeg produljenja nakon isteka početnog razdoblja. Države članice mogu odrediti kraće razdoblje od najmanje godinu dana za obveze u pogledu očuvanja, održive upotrebe i razvoja genetskih resursa, za nove obveze koje izravno proizlaze iz obveza izvršenih u početnom razdoblju ili u drugim propisno opravdanim slučajevima.
8. Potpore za poljoprivredno-okolišno-klimatske obveze korisnicima koji nisu poduzetnici koji posluju u sektoru poljoprivrede mogu se dodijeliti u skladu s odjeljkom 7.
9. Obveze za uvođenje ekstenzivnog stočarstva moraju ispunjavati barem sljedeće uvjete:
 - (a) ukupnom površinom gospodarstva namijenjenom ispaši upravlja se i ona se održava tako da se izbjegnu prekomjerna ispaša i nedovoljna ispaša;
 - (b) gustoća stoke određuje se uzimajući u obzir sve pašne životinje koje se drže na poljoprivrednom gospodarstvu ili, ako je riječ o obvezi ograničenja ispiranja hranjivih tvari, sve životinje koje se drže na poljoprivrednom gospodarstvu, a koje su relevantne za dotičnu obvezu.
10. Potporama se mogu pokriti zajednički programi i programi plaćanja na temelju rezultata, kao što su programi sekvestracije ugljika, kako bi se poljoprivrednike potaknulo da ostvare znatno poboljšanje kvalitete okoliša u većem opsegu ili na mjerljiv način. Programima sekvestracije ugljika na temelju rezultata osigurava se poštovanje kriterija kvalitete koji se odnose na kvantifikaciju, dodatnost, dugoročno skladištenje i održivost te se uzima u obzir Komunikacija o održivim ciklusima ugljika ⁽⁴⁵⁾ kad je riječ o certificiranju uklanjanja ugljika.
11. Za obveze preuzete u skladu s ovim člankom države članice moraju predvidjeti klauzulu o reviziji kako bi se osigurala prilagodba obveza u slučaju izmjena relevantnih obveznih zahtjeva, standarda i uvjeta iz stavaka 3., 4. i 9.
12. Potpore se dodjeljuju godišnje kako bi se u potpunosti ili djelomično nadoknadili dodatni troškovi i izgubljeni prihod koji proizlaze iz poljoprivredno-okolišno-klimatskih obveza.

⁽⁴⁵⁾ Komunikacija Komisije od 15. prosinca 2021. o održivim ciklusima ugljika (COM(2021) 800 final).

13. Na temelju ovog članka ne dodjeljuju se potpore za obveze obuhvaćene područjem primjene članka 35.
14. Potpore se isplaćuju po hektaru.
15. Potpore su ograničene na 100 % prihvatljivih troškova i ne smiju premašiti 600 EUR godišnje po hektaru za jednogodišnje usjeve, 900 EUR godišnje po hektaru za specijalizirane višegodišnje usjeve te 450 EUR godišnje po hektaru za ostale vrste upotrebe zemljišta.

Članak 35.

Potpore za ekološki uzgoj

1. Potpore za ekološki uzgoj spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
2. Potpore se mogu dodijeliti svim poduzetnicima ili skupinama poduzetnika koji dobrovoljno pristanu na prelazak na prakse i metode ekološkog uzgoja ili njihovo zadržavanje, kako je definirano u Uredbi (EU) 2018/848.
3. Države članice pružaju potporu samo za obveze koje nadilaze:
 - (a) relevantne propisane zahtjeve upravljanja i GAEC standarde utvrđene na temelju glave III. poglavlja I. odjeljka 2. Uredbe (EU) 2021/2115;
 - (b) relevantne minimalne zahtjeve za upotrebu gnojiva i sredstava za zaštitu bilja ili za dobrobit životinja te druge relevantne obvezne zahtjeve utvrđene nacionalnim pravom i pravom Unije;
 - (c) uvjete utvrđene za održavanje poljoprivredne površine u skladu s člankom 4. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/2115.
4. Svi takvi obvezni standardi i zahtjevi moraju biti navedeni i opisani u nacionalnoj pravnoj osnovi.
5. Za obveze iz stavka 3. točke (b), ako se nacionalnim pravom propisuju novi zahtjevi koji nadilaze odgovarajuće minimalne zahtjeve utvrđene u pravu Unije, potpore se mogu dodijeliti za obveze kojima se doprinosi ispunjavanju tih zahtjeva na najviše 24 mjeseca od datuma na koji su postale obvezne za gospodarstvo.
6. Obveze iz stavka 3. moraju se izvršiti tijekom početnog razdoblja od pet do sedam godina. Kako bi se postigli ili održali određeni željeni povoljni učinci na okoliš, države članice mogu odrediti dulje razdoblje, uključujući mogućnost godišnjeg produljenja nakon isteka početnog razdoblja. Ako se potpore dodjeljuju za prelazak na ekološki uzgoj, države članice mogu odrediti kraće razdoblje od najmanje godinu dana. Kad je riječ o novim obvezama povezanim s održavanjem koje slijede odmah nakon obveze ispunjene u početnom razdoblju, države članice mogu odrediti kraće razdoblje od najmanje godinu dana.
7. Države članice dužne su osigurati da poduzetnici koji provode operacije na temelju ovog članka imaju pristup relevantnom znanju i informacijama potrebnima za provedbu tih operacija te da, kako bi se pomoglo poljoprivrednicima koji se obvežu promijeniti svoj sustav proizvodnje, onima kojima je potrebno bude dostupno primjereno osposobljavanje i pristup stručnom znanju.
8. Za obveze preuzete u skladu s ovim člankom države članice moraju predvidjeti klauzulu o reviziji kako bi se osigurala prilagodba obveza u slučaju izmjena relevantnih obveznih zahtjeva, standarda i uvjeta iz stavka 3.
9. Potpore se dodjeljuju godišnje kako bi se u potpunosti ili djelomično nadoknadili dodatni troškovi i izgubljeni prihod koji proizlaze iz obveza. Potpore na temelju ovog članka ne dodjeljuju se za obveze obuhvaćene člankom 34. ili za troškove obuhvaćene člankom 20.
10. Potpore za ulaganja u primarnu proizvodnju te prerađivanje i stavljanje na tržište ekoloških proizvoda podliježu odredbama članka 14. i 17.
11. Potpore su ograničene na 100 % prihvatljivih troškova i ne smiju premašiti 600 EUR godišnje po hektaru za jednogodišnje usjeve, 900 EUR godišnje po hektaru za specijalizirane višegodišnje usjeve te 450 EUR godišnje po hektaru za ostale vrste upotrebe zemljišta.

Odjeljak 3.

Potpore za ulaganja u očuvanje kulturne i prirodne baštine

Članak 36.

Potpore za ulaganja u očuvanje kulturne i prirodne baštine smještene na poljoprivrednim gospodarstvima ili u šumama

1. Potpore za ulaganja čiji je cilj očuvanje kulturne i prirodne baštine smještene na poljoprivrednim gospodarstvima ili u šumama dodijeljene poduzetnicima koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju relevantne uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
2. Potpore se mogu dodijeliti za ulaganja čiji je cilj očuvanje kulturne i prirodne baštine smještene na poljoprivrednim gospodarstvima ili u šumama.
3. Potpore se dodjeljuju za očuvanje kulturne i prirodne baštine u obliku prirodnih pejzaža i zgrada koje su nadležna javna tijela dotične države članice službeno priznala kao kulturnu ili prirodnu baštinu.
4. Potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove namijenjene za očuvanje kulturne i prirodne baštine:
 - (a) troškove ulaganja u materijalnu imovinu;
 - (b) kapitalizirane radove.
5. Intenzitet potpore ograničen je na 100 % prihvatljivih troškova.
6. Potpore za kapitalizirane radove ograničene su na 10 000 EUR godišnje.

Odjeljak 4.

Potpore za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda u sektoru poljoprivrede

Članak 37.

Potpore za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda u sektoru poljoprivrede

1. Programi potpora za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda spojivi su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 2. točke (b) Ugovora i izuzeti su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
2. Potpore podliježu sljedećim uvjetima:
 - (a) isplaćuju se tek kad nadležno tijelo države članice službeno proglasi da je dotični događaj prirodna nepogoda;
 - (b) ako postoji izravna uzročna veza između prirodne nepogode i štete koju je pretrpio poduzetnik.
3. Potpore se isplaćuju izravno dotičnom poduzetniku odnosno skupini ili organizaciji proizvođača čiji je on član. Ako se potpore isplaćuju skupini ili organizaciji proizvođača, iznos potpore ne smije premašiti iznos potpore za koji taj poduzetnik ispunjava uvjete.
4. Programi potpora povezani s određenom prirodnom nepogodom moraju se uspostaviti se u roku od tri godine, a potpore se moraju isplatiti u roku od četiri godine od datuma nastupanja prirodne nepogode.
5. Prihvatljivi troškovi obuhvaćaju štetu koja je nastala kao izravna posljedica prirodne nepogode, prema procjeni javnog tijela, neovisnog stručnjaka kojeg priznaje davatelj potpore ili osiguravajućeg društva.
6. Šteta koja je nastala kao posljedica prirodne nepogode izračunava se na razini pojedinačnog korisnika
7. Potpore se mogu odnositi na sljedeće:
 - (a) gubitak prihoda zbog potpunog ili djelomičnog uništenja poljoprivredne proizvodnje i sredstava za proizvodnju iz stavka 8.;
 - (b) materijalnu štetu iz stavka 9.

8. Gubitak prihoda izračunava se oduzimanjem:

(a) umnoška količine poljoprivrednih proizvoda proizvedene u godini prirodne nepogode, ili u svakoj sljedećoj godini na koju je utjecalo potpuno ili djelomično uništenje sredstava za proizvodnju, i prosječne prodajne cijene postignute u toj godini;

od

(b) umnoška prosječne godišnje količine poljoprivrednih proizvoda proizvedene u trogodišnjem razdoblju koje je prethodilo prirodnoj nepogodi, ili trogodišnjeg prosjeka za petogodišnje razdoblje koje je prethodilo prirodnoj nepogodi nakon isključivanja najviše i najniže vrijednosti, i prosječne postignute prodajne cijene.

Ako je MSP osnovan manje od tri godine od datuma nastupanja prirodne nepogode, upućivanje na trogodišnje razdoblje iz stavka 8. točke (b) tumači se kao upućivanje na količinu koju je proizveo i prodao prosječni poduzetnik iste veličine kao podnositelj zahtjeva, odnosno mikropoduzeće ili malo ili srednje poduzeće, u nacionalnom ili regionalnom sektoru koji je zahvaćen dotičnom prirodnom nepogodom.

Gubitak prihoda može se izračunati ili na razini godišnje proizvodnje poljoprivrednoga gospodarstva ili na razini uroda ili broja grla.

Taj se iznos može uvećati za druge troškove korisnika koji su izravno povezani s prirodnom nepogodom.

Od tog se iznosa oduzimaju svi troškovi koji nisu nastali zbog prirodne nepogode.

Za izračunavanje godišnje poljoprivredne proizvodnje korisnika mogu se koristiti indeksi ako upotrijebljena metoda izračuna omogućuje određivanje stvarnoga gubitka korisnika u određenoj godini.

9. Materijalna šteta na imovini, kao što su poljoprivredne zgrade, oprema i strojevi, zalihe i sredstva za proizvodnju, nastala zbog prirodne nepogode izračunava se na temelju troškova popravka ili gospodarske vrijednosti zahvaćene imovine prije prirodne nepogode.

Ona ne smije premašiti troškove popravka ili pad poštene tržišne vrijednosti uslijed nepogode, to jest razliku između vrijednosti imovine neposredno prije i neposredno nakon prirodne nepogode.

10. Potpore i ostala plaćanja primljena radi nadoknade gubitaka, uključujući plaćanja na temelju polica osiguranja, ograničeni su na 100 % prihvatljivih troškova.

Odjeljak 5.

Potpore za istraživanje, razvoj i inovacije

Članak 38.

Potpore za istraživanje i razvoj u sektorima poljoprivrede i šumarstva

1. Potpore za projekte istraživanja i razvoja u sektorima i podsektorima poljoprivrede i šumarstva spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Projekt kojem je dodijeljena potpora mora biti od općeg interesa za sve poduzetnike koji posluju u sektoru ili podsektoru iz stavka 1.

3. Prije datuma početka projekta kojem je dodijeljena potpora na javno dostupnoj internetskoj stranici na nacionalnoj ili regionalnoj razini objavljuju se sljedeći podaci:

(a) obavijest da će se projekt kojem je dodijeljena potpora provesti;

(b) ciljevi projekta kojem je dodijeljena potpora;

(c) približan datum objave očekivanih rezultata projekta kojem je dodijeljena potpora;

(d) mjesto na internetu gdje će se objaviti očekivani rezultati projekta kojem je dodijeljena potpora;

(e) obavijest da će rezultati projekta kojem je dodijeljena potpora biti besplatno dostupni svim poduzetnicima koji posluju u dotičnom sektoru ili podsektoru.

4. Rezultati projekta kojem je dodijeljena potpora moraju biti dostupni na javno dostupnoj internetskoj stranici od datuma završetka projekta kojem je dodijeljena potpora ili od datuma na koji se bilo kakve informacije o tim rezultatima daju članovima bilo koje organizacije, ovisno o tome što nastupi prije. Rezultati moraju ostati dostupni na internetu tijekom razdoblja od najmanje pet godina od datuma završetka projekta kojem je dodijeljena potpora.

5. Potpore se dodjeljuju izravno organizaciji za istraživanje i/ili širenje znanja.
6. Potpore ne smiju uključivati plaćanja poduzetnicima koji posluju u sektoru poljoprivrede ili šumarstva na temelju cijene poljoprivrednih proizvoda ili proizvoda šumarstva.
7. Prihvatljivi troškovi su sljedeći:
 - (a) troškovi osoblja koji se odnose na istraživače, tehničare i ostalo pomoćno osoblje zaposleno na projektu;
 - (b) troškovi instrumenata i opreme, u opsegu i u razdoblju u kojima se upotrebljavaju za projekt; ako se ti instrumenti i oprema ne upotrebljavaju za projekt tijekom njihova čitavog vijeka trajanja, prihvatljivima se smatraju samo troškovi amortizacije tijekom trajanja projekta, izračunani na temelju općeprihvaćenih računovodstvenih načela;
 - (c) troškovi zgrada i zemljišta, u opsegu i u razdoblju u kojima se upotrebljavaju za projekt te pod sljedećim uvjetima:
 - i. za zgrade se prihvatljivima smatraju samo troškovi amortizacije tijekom trajanja projekta, izračunani na temelju općeprihvaćenih računovodstvenih načela;
 - ii. za zemljišta su prihvatljivi troškovi ustupanja na komercijalnoj osnovi ili stvarno nastali kapitalni troškovi;
 - (d) troškovi ugovornih istraživanja, znanja i патената koji su kupljeni ili pribavljeni na temelju licencije od drugih strana po tržišnim uvjetima, kao i troškovi savjetodavnih i jednakovrijednih usluga koje se koriste isključivo za projekt;
 - (e) dodatni režijski troškovi i ostali izdaci za poslovanje, uključujući troškove materijala, potrošne robe i sličnih proizvoda, nastali izravno kao posljedica projekta.
8. Ako određena organizacija za istraživanje i/ili širenje znanja obavlja i gospodarske djelatnosti, financiranje, troškovi i prihodi od tih djelatnosti navode se zasebno.
9. Poduzetnici koji mogu imati utjecaj na organizaciju za istraživanje i/ili širenje znanja, na primjer kao vlasnici udjela ili članovi, ne mogu imati povlašten pristup njezinim istraživačkim kapacitetima ni rezultatima njezina rada.
10. Intenzitet potpore ograničen je na 100 % prihvatljivih troškova.

Članak 39.

Potpore za troškove poduzetnika koji sudjeluju u projektima operativne skupine EIP-a

1. Potpore za troškove poduzetnika koji sudjeluju u projektima operativne skupine EIP-a obuhvaćenima člankom 127. Uredbe (EU) 2021/2115 spojuje su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
2. Za projekte operativne skupine EIP-a prihvatljivi su sljedeći troškovi:
 - (a) troškovi pripreme potpore, izgradnje kapaciteta, osposobljavanja i umrežavanja s ciljem pripreme i provedbe projekta operativne skupine EIP-a;
 - (b) provedba odobrenih operacija;
 - (c) priprema i provedba aktivnosti suradnje za skupinu;
 - (d) tekući troškovi povezani s upravljanjem provedbom projekta operativne skupine EIP-a;
 - (e) rad u zajednici EIP-a radi olakšavanja razmjene informacija i promidžbe projekata među dionicima te podupiranja potencijalnih korisnika u pripremi operacija i izradi prijava.
3. Intenzitet potpore ne smije premašiti maksimalne stope potpore predviđene za svaku vrstu operacije u Uredbi (EU) 2021/2115.

Članak 40.

Ograničeni iznosi potpora poduzetnicima koji imaju korist od projekata operativne skupine EIP-a

1. Potpore za poduzetnike koji sudjeluju u projektima operativne skupine EIP-a ili imaju korist od tih projekata, kako su navedene u članku 39. stavku 1. ove Uredbe, spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
2. Ukupni iznos potpore dodijeljene po projektu operativne skupine EIP-a ne smije premašiti 500 000 EUR.

O d j e l j a k 6 .

P o t p o r e u k o r i s t š u m a r s t v a

Članak 41.

P o t p o r e z a p o š u m l j a v a n j e i s t v a r a n j e š u m s k i h p o d r u č j a

1. Potpore za pošumljavanje i stvaranje šumskih područja spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
2. Potpore za pošumljavanje i stvaranje šumskih područja pokrivaju troškove uspostave i godišnju premiju po hektaru.

Potporama za pošumljavanje i stvaranje šumskih područja mogu se pokriti operacije ulaganja.

3. Potpore za pošumljavanje i stvaranje šumskih područja povezane s operacijama ulaganja pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove:
 - (a) izgradnju, stjecanje, uključujući *leasing*, ili poboljšanje nepokretne imovine, pri čemu je kupnja zemljišta prihvatljiva samo do 10 % ukupnih prihvatljivih troškova dotične operacije, uz iznimku kupnje zemljišta ako se potpora dodjeljuje na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a;
 - (b) nabavu ili *leasing* strojeva i opreme do tržišne vrijednosti imovine;
 - (c) opće troškove povezane s izdacima iz točaka (a) i (b), kao što su naknade za usluge arhitekata i inženjera, naknade za konzultacije te naknade povezane sa savjetovanjem o okolišnoj i gospodarskoj održivosti, uključujući studije izvedivosti; studije izvedivosti prihvatljivi su izdaci čak i ako na temelju njihovih rezultata nisu nastali izdaci u skladu s točkama (a) i (b);
 - (d) stjecanje, razvoj ili naknade za korištenje računalnog softvera, usluga u oblaku i sličnih rješenja te stjecanje patenata, licencija, autorskih prava i žigova;
 - (e) troškove uspostave planova gospodarenja šumama ili jednakovrijednih instrumenata.

Potporama dodijeljenima na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a koje se pružaju u obliku financijskih instrumenata mogu se pokriti prihvatljivi troškovi osim onih iz prvog podstavka, pod uvjetom da su ti troškovi u potpunosti prihvatljivi na temelju relevantnog strateškog plana u okviru ZPP-a i da se potpore provode nakon što je Komisija odobrila relevantni strateški plan.

Osim ako se potpora pruža na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a u obliku financijskih instrumenata, obrtni kapital ne smatra se prihvatljivim troškom.

4. Potpore za operacije ulaganja za koje je potrebna procjena utjecaja na okoliš u skladu s Direktivom 2011/92/EU podliježu uvjetu da je takva procjena izvršena i da je odobrenje za provedbu dotičnog projekta ulaganja dano prije datuma dodjele pojedinačne potpore.

5. Prihvatljivi su sljedeći troškovi uspostave:
- (a) troškovi sadnog i reprodukcijuskog materijala;
 - (b) troškovi sadnje i troškovi izravno povezani sa sadnjom;
 - (c) troškovi ostalih povezanih operacija, kao što su skladištenje i tretiranje sadnica potrebnim preventivnim i zaštitnim materijalima;
 - (d) troškovi zamjene jedinki koje su uginule tijekom prve godine i zamjene jedinki koje su uginule u malim razmjerima tijekom prvih godina nakon sadnje. Troškovi zamjene jedinki koje su uginule u velikim razmjerima mogu se financirati samo u skladu s člankom 43.
6. Godišnja premija po hektaru pokriva troškove izgubljenog prihoda i troškove održavanja, uključujući rana i kasna čišćenja, za razdoblje od najviše 12 godina od datuma dodjele potpore.
7. Potpore se ne dodjeljuju za sadnju sljedećih stabala:
- (a) stabala za nasade kratkih ophodnji;
 - (b) božićnih drvaca;
 - (c) brzorastućih stabala za proizvodnju energije;
 - (d) vrsta koje nisu autohtone na tom području, osim ako se potpora pruža na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a;
 - (e) ulaganja u pošumljavanje koja nisu u skladu s klimatskim i okolišnim ciljevima prema načelima održivoga gospodarjenja šumama, kako su navedena u Paneuropskim smjernicama za pošumljavanje i ponovno pošumljavanje ⁽⁴⁶⁾.
8. Zasađene vrste moraju biti prilagođene okolišnim i klimatskim uvjetima područja te ispunjavati minimalne okolišne zahtjeve iz točke (12).
9. Na područjima na kojima je pošumljavanje teško zbog nepovoljnih pedoklimatskih uvjeta može se pružiti potpora za sadnju trajnih drvenastih vrsta poput šiblja ili gromolikog bilja primjerenih lokalnim uvjetima.
10. Za potpore za velika poduzeća moraju se dostaviti relevantne informacije iz plana gospodarjenja šumama ili jednakovrijednog instrumenta u skladu s Općim smjernicama za održivo gospodarjenje šumama u Europi ⁽⁴⁷⁾.
- Taj se zahtjev ne primjenjuje na općine koje su autonomna tijela lokalne vlasti s godišnjim proračunom manjim od 10 milijuna EUR i s manje od 5 000 stanovnika.
11. Intenzitet potpore ograničen je na 100 % prihvatljivih troškova.
12. U kontekstu potpore za pošumljavanje i stvaranje šumskih područja primjenjuju se sljedeći minimalni okolišni zahtjevi:
- (a) pri odabiru vrsta za sadnju, područja i metoda koje će se koristiti izbjegavaju se neprimjereno pošumljavanje osjetljivih staništa poput tresetišta i močvarnih područja te negativni utjecaji na područja visoke ekološke vrijednosti, uključujući poljoprivredne površine velike prirodne vrijednosti. U skladu s Direktivom 92/43/EEZ i Direktivom 2009/147/EZ na područjima mreže Natura 2000 dopušta se samo pošumljavanje koje je u skladu s ciljevima upravljanja dotičnim područjima i koje je odobrilo tijelo države članice nadležno za provedbu mreže Natura 2000;
 - (b) pri odabiru vrsta, sorti, ekotipova i podrijetla stabala vodi se računa o potrebi za otpornošću na klimatske promjene i prirodne nepogode te o pedološkom i hidrološkom stanju dotičnog područja, kao i o potencijalnom invazivnom karakteru dotičnih vrsta u lokalnim uvjetima kako ih definiraju države članice. Od korisnika se zahtijeva da štiti šumu i brine se za nju barem tijekom razdoblja za koje je plaćena premija za izgubljeni poljoprivredni prihod i održavanje. To, prema potrebi, uključuje njegu, prorjeđivanje ili ispašu u interesu budućeg razvoja šume i reguliranja sukobljavanja s travnatim biljem te izbjegavanje prekomjernog rasta niskog raslinja sklonog zapaljenju. Za brzorastuće vrste države članice određuju minimalno i maksimalno vrijeme prije sječe. Minimalno vrijeme ne smije biti kraće od 8 godina, a maksimalno vrijeme ne smije biti dulje od 20 godina;

⁽⁴⁶⁾ <https://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/08/Pan-EuropeanAfforestationReforestationGuidelines.pdf>

⁽⁴⁷⁾ Opće smjernice za održivo gospodarjenje šumama u Europi, donesene na Drugoj ministarskoj konferenciji o zaštiti šuma u Europi, održanoj u Helsinkiju 16. i 17. lipnja 1993. (https://www.foresteurope.org/docs/MC/MC_helsinki_resolutionH1.pdf).

- (c) ako se zbog teških uvjeta u pogledu tla ili teških okolišnih ili klimatskih uvjeta, uključujući uništavanje okoliša, ne može očekivati da će sadnja višegodišnjih drvenastih vrsta dovesti do stvaranja šumskog pokrova kako je definiran u skladu s primjenjivim nacionalnim zakonodavstvom, dotična država članica korisniku može dopustiti da stvori neki drugi drvenasti vegetacijski pokrov, kao što su šiblje ili grmoliko bilje prilagođeni lokalnim uvjetima. Korisnik osigurava razinu brige i zaštite jednaku onoj koja je primjenjiva na šume;
- (d) u slučaju operacija pošumljavanja kojima nastaju šume čija veličina premašuje određeni prag, koji određuju države članice, operacija se sastoji od jedne od sljedećih aktivnosti:
- i. sadnje ekološki prilagođenih vrsta ili vrsta otpornih na klimatske promjene na dotičnom biogeografskom području, za koje je procjena učinaka pokazala da ne predstavljaju prijetnju za bioraznolikost i usluge ekosustava te da nemaju negativan utjecaj na zdravlje ljudi;
 - ii. sadnje mješavine drvenastih vrsta koja uključuje najmanje 10 % širokolisnih stabala po površini ili najmanje tri drvenaste vrste ili sorte, od kojih ona najmanje brojna pokriva barem 10 % površine.

Članak 42.

Potpore za poljoprivredno-šumarske sustave

1. Potpore za poljoprivredno-šumarske sustave spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
2. Potpore za poljoprivredno-šumarske sustave pokrivaju troškove uspostave, regeneracije ili obnove i godišnju premiju po hektaru.
3. Potporama za poljoprivredno-šumarske sustave mogu se pokriti operacije ulaganja.
4. Osim ako se potpora pruža u obliku financijskih instrumenata, potpore za poljoprivredno-šumarske sustave povezane s operacijama ulaganja pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove:
 - (a) izgradnju, stjecanje, uključujući *leasing*, ili poboljšanje nepokretne imovine, pri čemu je kupnja zemljišta prihvatljiva samo do 10 % ukupnih prihvatljivih troškova dotične operacije, uz iznimku kupnje zemljišta ako se potpora dodjeljuje na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a;
 - (b) nabavu ili *leasing* strojeva i opreme do tržišne vrijednosti imovine;
 - (c) opće troškove povezane s izdacima iz točaka (a) i (b), kao što su naknade za usluge arhitekata i inženjera, naknade za konzultacije te naknade povezane sa savjetovanjem o okolišnoj i gospodarskoj održivosti, uključujući studije izvedivosti; studije izvedivosti prihvatljivi su izdaci čak i ako nisu nastali izdaci u skladu s točkama (a) i (b);
 - (d) stjecanje, razvoj ili naknade za korištenje računalnog softvera, usluga u oblaku i sličnih rješenja te stjecanje patenata, licencija, autorskih prava i žigova;
 - (e) troškove uspostave planova gospodarenje šumama ili jednakovrijednih instrumenata.

Osim ako se potpora pruža na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a u obliku financijskih instrumenata, obrtni kapital ne smatra se prihvatljivim troškom.

5. Potpore za operacije ulaganja za koje je potrebna procjena utjecaja na okoliš u skladu s Direktivom 2011/92/EU podliježu uvjetu da je takva procjena izvršena i da je odobrenje za provedbu dotičnog projekta ulaganja dano prije datuma dodjele pojedinačne potpore.

Prvi podstavak ne primjenjuje se na potpore koje se daju u obliku financijskih instrumenata.

6. Prihvatljivi su sljedeći troškovi uspostave, regeneracije ili obnove poljoprivredno-šumarskog sustava:
 - (a) troškovi sadnje stabala, uključujući troškove sadnog materijala, sadnje, skladištenja i tretiranja sadnica potrebnim preventivnim i zaštitnim materijalima;
 - (b) troškovi prenamjene postojećih šuma ili drugih šumskih površina, uključujući troškove sječe stabala, prorjeđivanja i obrezivanja te zaštite od pašnih životinja;

- (c) ostali troškovi izravno povezani s uspostavom, regeneracijom ili obnovom poljoprivredno-šumarskog sustava, kao što su troškovi studija izvedivosti, plana uspostave, ispitivanja tla, pripreme i zaštite tla;
- (d) troškovi silvopastoralnog uzgoja, odnosno sustava ispaše, zalijevanja te zaštitnih objekata;
- (e) troškovi potrebnog tretiranja povezanog s uspostavom, regeneracijom ili obnovom poljoprivredno-šumarskog sustava, uključujući zalijevanje i obrezivanje;
- (f) troškovi ponovne sadnje tijekom prve godine nakon uspostave, regeneracije ili obnove poljoprivredno-šumarskog sustava.

7. Godišnja premija po hektaru pokriva troškove održavanja poljoprivredno-šumarskog sustava i isplaćuje se za razdoblje od najviše 12 godina od datuma dodjele potpore.

Prihvatljivi troškovi održavanja mogu se odnositi na uspostavljene pojaseve stabala, plijevljenje, obrezivanje i prorjeđivanje te zaštitne mjere i ulaganja kao što su ograde ili pojedinačne zaštitne cijevi.

8. Države članice određuju strukturu i sastav poljoprivredno-šumarskog sustava uzimajući u obzir sljedeće:

- (a) lokalne pedoklimatske i okolišne uvjete;
- (b) šumske vrste;
- (c) potrebu da se osigura održivo korištenje zemljišta za poljoprivredu.

9. Maksimalni intenzitet potpore ograničen je na 100 % prihvatljivih troškova.

Članak 43.

Potpore za sprečavanje i uklanjanje štete nanosene šumama

1. Potpore za sprečavanje i uklanjanje štete nanosene šumama uslijed šumskih požara, prirodnih nepogoda, nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnim nepogodom, drugih nepovoljnih klimatskih prilika, organizama štetnih za bilje, katastrofalnih događaja te događaja povezanih s klimatskim promjenama spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 2. točke (b) odnosno članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove:

- (a) uspostavu zaštitne infrastrukture, uključujući troškove održavanja protupožarnih prosjeka;
- (b) lokalne aktivnosti manjih razmjera za sprečavanje požara ili drugih prirodnih opasnosti, uključujući troškove korištenja životinja za ispašu, kao što su staje, pojilice, ograde i prijevoz životinja;
- (c) uspostavu i poboljšanje kapaciteta za praćenje šumskih požara, štetnih organizama i bolesti te komunikacijske opreme;
- (d) obnovu šumskog potencijala oštećenog požarima, prirodnim nepogodama, nepovoljnim klimatskim prilikama koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom, drugim nepovoljnim klimatskim prilikama, organizmima štetnima za bilje, katastrofalnim događajima i događajima povezanim s klimatskim promjenama.

3. Potpore se ne dodjeljuju za djelatnosti povezane s poljoprivredom na područjima koja su obuhvaćena obvezama iz članka 34.

4. Za potpore za sprečavanje požara prihvatljiva su samo šumska područja obuhvaćena planom zaštite šuma koji je izradila dotična država članica.

5. U slučaju obnove šumskog potencijala iz stavka 2. točke (d), na potpore se primjenjuju sljedeći uvjeti:

- (a) da nadležna tijela dotične države članice službeno priznaju nastupanje požara, prirodne nepogode, nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom, druge nepovoljne klimatske prilike, organizma štetnog za bilje, katastrofalnog događaja ili događaja povezanog s klimatskim promjenama te da korisnici dostave dokaze o primjerenim alatima za upravljanje rizicima od mogućeg budućeg nastupanja dotičnog štetnog događaja, ako je to primjereno;
- (b) da nadležna tijela dotične države članice službeno priznaju da su provedene mjere u skladu s Uredbom (EU) 2016/2031 za borbu protiv određenog organizma štetnog za bilje odnosno njegovo iskorjenjivanje ili sprečavanje njegova širenja;

(c) u slučaju potpore iz članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora, da korisnici dostave dokaze da će takva obnova uključivati mjere prilagodbe klimatskim promjenama, osim ako takve mjere potpore čine neizostavan dio programa i primjenjuju se na sve korisnike.

6. U slučaju potpora za sprečavanje štete na šumi uslijed organizama štetnih za bilje, rizik od pojave organizma štetnog za bilje mora biti potkrijepljen znanstvenim dokazima i mora ga potvrditi javna znanstvena organizacija.

Uz program potpora ili jednokratnu potporu koju prijavljuje relevantna država članica uključuje se popis vrsta organizama štetnih za bilje koji uzrokuju ili mogu uzrokovati štetu.

7. Djelatnosti ili projekti kojima je dodijeljena potpora moraju biti u skladu s planom zaštite šuma koji je izradila država članica.

U slučaju obnove šumskog potencijala iz stavka 2. točke (d), za potpore za velika poduzeća moraju se dostaviti relevantne informacije iz plana gospodarenja šumama ili jednakovrijednog instrumenta u skladu s Općim smjernicama za održivo gospodarenje šumama u Europi. Taj se zahtjev ne primjenjuje na općine koje su autonomna tijela lokalne vlasti s godišnjim proračunom manjim od 10 milijuna EUR i s manje od 5 000 stanovnika.

8. Potpore se ne dodjeljuju za gubitak prihoda uslijed požara, prirodnih nepogoda, nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom, drugih nepovoljnih klimatskih prilika, organizama štetnih za bilje, katastrofalnih događaja i događaja povezanih s klimatskim promjenama.

9. Intenzitet potpore ograničen je na 100 % prihvatljivih troškova.

Potpore dodijeljene za prihvatljive troškove iz stavka 2. točke (d) i ostala plaćanja koja je primio korisnik, uključujući plaćanja na temelju drugih nacionalnih mjera ili mjera Unije ili na temelju polica osiguranja za iste prihvatljive troškove, ograničeni su na 100 % prihvatljivih troškova.

Članak 44.

Potpore za ulaganja za poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava

1. Potpore za ulaganja za poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegovog članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Ulaganja moraju biti usmjerena na postizanje obveza za okolišne ciljeve, za pružanje usluga ekosustava, za povećanje vrijednosti javnog prostora šuma i šumskih površina na dotičnom području ili za poboljšanje potencijala ekosustava za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu klimatskim promjenama, bez isključivanja dugoročnih gospodarskih koristi. Vrste koje nisu autohtone na tom području isključene su, osim ako se potpora pruža na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a.

3. Potpore za ulaganja za koja je potrebna procjena utjecaja na okoliš u skladu s Direktivom 2011/92/EU podliježu uvjetu da je takva procjena izvršena i da je odobrenje za provedbu dotičnog projekta ulaganja dano prije datuma dodjele pojedinačne potpore. Međutim, potpore u obliku financijskih instrumenata izuzete su od tog uvjeta.

4. Osim ako se potpora pruža u obliku financijskih instrumenata, potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove:

(a) izgradnju, stjecanje, uključujući *leasing*, ili poboljšanje nepokretne imovine, pri čemu je kupnja zemljišta prihvatljiva samo do 10 % ukupnih prihvatljivih troškova dotične operacije, uz iznimku kupnje zemljišta ako se potpora dodjeljuje na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a;

(b) nabavu ili *leasing* strojeva i opreme do tržišne vrijednosti imovine;

(c) opće troškove povezane s izdacima iz točaka (a) i (b), kao što su naknade za usluge arhitekata i inženjera, naknade za konzultacije te naknade povezane sa savjetovanjem o okolišnoj i gospodarskoj održivosti, uključujući studije izvedivosti; studije izvedivosti prihvatljivi su izdaci čak i ako na temelju njihovih rezultata nisu nastali izdaci u skladu s točkama (a) i (b);

- (d) stjecanje, razvoj ili naknade za korištenje računalnog softvera, usluga u oblaku i sličnih rješenja te stjecanje patenata, licencija, autorskih prava i žigova;
- (e) troškove uspostave planova gospodarenje šumama ili jednakovrijednih instrumenata;
- (f) troškove sadnog i reprodukcijuskog materijala;
- (g) troškove sadnje i troškove izravno povezane sa sadnjom;
- (h) troškove ostalih povezanih operacija, kao što su skladištenje i tretiranje sadnica potrebnim preventivnim i zaštitnim materijalima;
- (i) troškove zamjene jedinki koje su uginule tijekom prve godine i zamjene jedinki koje su uginule u malim razmjerima tijekom prvih godina nakon sadnje. Troškovi zamjene jedinki koje su uginule u velikim razmjerima mogu se financirati samo u skladu s člankom 43.

5. Osim ako se potpora pruža u obliku financijskih instrumenata, troškovi koji nisu navedeni u stavku 4. točkama (a) i (b), povezani s ugovorima o *leasingu*, kao što su marža davatelja *leasinga*, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i naknade za osiguranje, ne smatraju se prihvatljivim troškovima.

Osim ako se potpora pruža na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a u obliku financijskih instrumenata, obrtni kapital ne smatra se prihvatljivim troškom.

6. Intenzitet potpore ograničen je na 100 % prihvatljivih troškova.

Članak 45.

Potpore za nedostatke specifične za određeno područje koji proizlaze iz određenih obveznih zahtjeva

1. Potpore za nedostatke specifične za određeno područje koji proizlaze iz zahtjeva u okviru provedbe Direktive 92/43/EEZ ili Direktive 2009/147/EZ koje se dodjeljuju posjednicima šuma, upraviteljima šuma i njihovim udruženjima spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Potpore se dodjeljuju godišnje i po hektaru šumskog područja kako bi se korisnicima nadoknadili dodatni troškovi i izgubljeni prihod nastali zbog nedostataka šumskih područja iz stavka 3., u vezi s provedbom Direktive 92/43/EEZ i Direktive 2009/147/EZ.

3. Potpore se isplaćuju samo za sljedeća šumska područja:

(a) šumska područja mreže Natura 2000;

(b) obilježja krajobraza koja doprinose provedbi članka 10. Direktive 92/43/EEZ, koja ne smiju činiti više od 5 % područja u okviru mreže Natura 2000 obuhvaćenih teritorijalnim područjem primjene dotičnog strateškog plana.

4. Potpore se mogu dodijeliti posjednicima šuma, upraviteljima šuma i njihovim udruženjima.

5. Intenzitet potpore ograničen je na 100 % troškova iz stavka 2. te ne smije premašiti 500 EUR godišnje po hektaru u početnom razdoblju od najviše pet godina i 200 EUR godišnje po hektaru nakon toga.

Članak 46.

Potpore za šumarsko-okolišno-klimatske usluge i očuvanje šuma

1. Potpore za šumarsko-okolišne i klimatske usluge i očuvanje šuma spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Potpore pokrivaju samo dobrovoljne obveze upravljanja čiji je cilj postizanje jednog ili više specifičnih ciljeva povezanih s klimom i okolišem iz članka 6. stavka 1. Uredbe (EU) 2021/2115 koji nadilaze relevantne obvezne zahtjeve utvrđene u nacionalnom zakonodavstvu u području šumarstva ili u drugom relevantnom nacionalnom zakonodavstvu ili zakonodavstvu Unije.

3. Svi obvezni zahtjevi iz stavka 2. moraju biti navedeni i opisani u nacionalnoj pravnoj osnovi.

4. Obveze se preuzimaju na razdoblje od pet do sedam godina. Međutim, ako je to potrebno i opravdano, države članice za određene vrste obveza mogu odrediti dulje razdoblje.
5. Za obveze preuzete u skladu s ovim člankom države članice moraju predvidjeti klauzulu o reviziji kako bi se osigurala prilagodba obveza u slučaju izmjena relevantnih obveznih zahtjeva iz stavka 2.
6. Potporama se korisnicima u potpunosti ili djelomično nadoknađuju dodatni troškovi i izgubljeni prihod nastali zbog preuzimanja obveza iz stavka 2.
7. Intenzitet potpore ograničen je na 100 % prihvatljivih troškova i ne smije premašiti 200 EUR godišnje po hektaru.
8. Ako je potpora predviđena u strateškom planu, najveći iznos predviđen u stavku 7. može se povećati u iznimnim slučajevima, uzimajući u obzir specifične okolnosti kako je predviđeno u tom strateškom planu.

Članak 47.

Potpore za razmjenu znanja i informativne aktivnosti u sektoru šumarstva

1. Potpore za razmjenu znanja i informativne aktivnosti u korist poduzetnika koji posluju u sektoru šumarstva spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

Države članice osiguravaju da su mjere koje se podupiru na temelju ovog članka usklađene s opisom AKIS-a iz strateškog plana u okviru ZPP-a.

2. Potpore pokrivaju mjere strukovnog osposobljavanja i stjecanja vještina, uključujući tečajeve, radionice i prenošenje znanja, demonstracijske aktivnosti, informativne aktivnosti te promicanje inovacija.

Osim toga, potporama se mogu pokriti kratkoročne razmjene u gospodarenju šumama i posjeti šumama koji su posebno usmjereni na metode ili tehnologije održivog šumarstva, razvoj novih poslovnih prilika i novih tehnologija te poboljšanje otpornosti šuma.

Potporama za demonstracijske aktivnosti mogu se pokriti relevantni troškovi ulaganja.

3. Potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove:

(a) troškove organizacije i provedbe razmjene znanja ili informativnih aktivnosti;

(b) u slučaju demonstracijskih projekata povezanih s ulaganjima:

i. izgradnju, stjecanje, uključujući *leasing*, ili poboljšanje nepokretne imovine, pri čemu je kupnja zemljišta prihvatljiva samo do 10 % ostalih ukupnih prihvatljivih rashoda dotične operacije, uz iznimku kupnje zemljišta ako se potpora dodjeljuje na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a;

ii. nabavu ili *leasing* strojeva i opreme do tržišne vrijednosti imovine;

iii. opće troškove povezane s izdacima iz točaka i. i ii., kao što su naknade za usluge arhitekata i inženjera, naknade za konzultacije te naknade povezane sa savjetovanjem o okolišnoj i gospodarskoj održivosti, uključujući studije izvedivosti; studije izvedivosti prihvatljivi su izdaci čak i ako na temelju njihovih rezultata nisu nastali izdaci u skladu s točkama i. i ii.;

iv. stjecanje, razvoj ili naknade za korištenje računalnog softvera, usluga u oblaku i sličnih rješenja te stjecanje patenata, licencija, autorskih prava i žigova;

(c) troškove putovanja, smještaja i dnevnica sudionika;

Obrtni kapital ne smatra se prihvatljivim troškom.

4. Troškovi iz stavka 3. točke (b) prihvatljivi su samo u mjeri u kojoj su nastali za demonstracijski projekt za vrijeme trajanja demonstracijskog projekta.

5. Prihvatljivi su samo troškovi amortizacije tijekom demonstracijskog projekta, izračunani na temelju općeprihvaćenih računovodstvenih načela.

6. Potpore iz stavka 3. točke (a) ne smiju uključivati izravna plaćanja korisnicima. Te se potpore isplaćuju provoditelju razmjene znanja i informativnih aktivnosti.
7. Subjekti koji pružaju usluge razmjene znanja i informativne aktivnosti moraju imati primjerene kapacitete u smislu kvalificiranog osoblja i redovitog osposobljavanja za izvršavanje takvih zadaća.
8. Potpore su ograničene na 100 % prihvatljivih troškova.

Članak 48.

Potpore za savjetodavne usluge u sektoru šumarstva

1. Potpore za savjetodavne usluge u sektoru šumarstva spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
2. Dotične usluge ne smiju biti trajna ili periodična djelatnost niti smiju biti povezane s troškovima poslovanja poduzetnika. Savjetodavne usluge obuhvaćaju gospodarsku, okolišnu i socijalnu dimenziju te pružaju najnovije tehnološke i znanstvene informacije koje su nastale kao rezultat istraživanja i inovacija.

Države članice osiguravaju da su mjere koje se podupiru na temelju ovog članka usklađene s opisom AKIS-a iz strateškog plana u okviru ZPP-a.
3. Države članice osiguravaju da sustav savjetodavnih usluga obuhvaća barem pitanja povezana s provedbom Direktive 92/43/EEZ, Direktive 2000/60/EZ, Direktive 2008/50/EZ, Direktive 2009/147/EZ, Uredbe (EU) 2016/2031, članka 55. Uredbe (EZ) br. 1107/2009 i Direktive 2009/128/EZ.
4. Potpore moraju imati oblik subvencionirane usluge.

Tijela odabrana za pružanje savjetodavnih usluga moraju imati primjerene resurse u smislu kvalificiranog osoblja koje se redovito usavršava te savjetodavnog iskustva i pouzdanosti u područjima za koja pružaju savjetovanje.
5. Države članice osiguravaju da pružatelj savjetodavne usluge bude nepristran i da ne bude u sukobu interesa.
6. Ako je to opravdano i primjereno, savjetovanje se može dijelom održati grupno, uzimajući u obzir položaj pojedinačnih korisnika savjetodavnih usluga.
7. Potpore su ograničene na 100 % prihvatljivih troškova i ne smiju premašiti 200 000 EUR po poduzetniku tijekom bilo kojeg trogodišnjeg razdoblja.

Članak 49.

Potpore za ulaganja u infrastrukturu povezanu s razvojem, modernizacijom ili prilagodbom sektora šumarstva

1. Potpore za ulaganja u infrastrukturu povezanu s razvojem, modernizacijom ili prilagodbom sektora šumarstva spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
2. Potpore za ulaganja za koja je potrebna procjena utjecaja na okoliš u skladu s Direktivom 2011/92/EU podliježu uvjetu da je takva procjena izvršena i da je odobrenje za provedbu dotičnog projekta ulaganja dano prije datuma dodjele pojedinačne potpore.

Prvi podstavak ne primjenjuje se na potpore koje se daju u obliku financijskih instrumenata.

3. Za potpore za velika poduzeća moraju se dostaviti relevantne informacije iz plana gospodarenja šumama ili jednakovrijednog instrumenta u skladu s Općim smjernicama za održivo gospodarenje šumama u Europi.

Taj se zahtjev ne primjenjuje na općine koje su autonomna tijela lokalne vlasti s godišnjim proračunom manjim od 10 milijuna EUR i s manje od 5 000 stanovnika.

4. Potporama se mogu pokriti ulaganja u infrastrukturu povezanu s razvojem, modernizacijom ili prilagodbom šuma. Ako se potpora dodjeljuje izvan strateškog plana u okviru ZPP-a, uključuje samo sljedeće:

(a) pristup šumskom zemljištu;

- (b) okrupnjavanje i poboljšanje zemljišta;
 - (c) opskrbu održivom energijom, energetska učinkovitost te opskrbu vodom i štednju vode;
 - (d) korištenje stoke umjesto strojeva;
 - (e) uspostavu privremenih objekata za skladištenje.
5. Potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove:
- (a) izgradnju, stjecanje, uključujući *leasing*, ili poboljšanje nepokretne imovine, pri čemu je kupnja zemljišta prihvatljiva samo do 10 % ostalih ukupnih prihvatljivih rashoda dotične operacije, uz iznimku kupnje zemljišta za očuvanje okoliša ako se potpora dodjeljuje na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a;
 - (b) nabavu ili *leasing* strojeva i opreme, uključujući korištenje stoke umjesto strojeva, do tržišne vrijednosti imovine;
 - (c) opće troškove povezane s izdacima iz točaka (a) i (b), kao što su naknade za usluge arhitekata i inženjera, naknade za konzultacije te naknade povezane sa savjetovanjem o okolišnoj i gospodarskoj održivosti, uključujući studije izvedivosti; studije izvedivosti prihvatljivi su izdaci čak i ako na temelju njihovih rezultata nisu nastali izdaci u skladu s točkama (a) i (b);
 - (d) stjecanje, razvoj ili naknade za korištenje računalnog softvera, usluga u oblaku ili sličnih rješenja te stjecanje patenata, licencija, autorskih prava i žigova;
 - (e) troškove uspostave planova gospodarenja šumama i jednakovrijednih instrumenata.
6. Osim ako se potpora pruža na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a u obliku financijskih instrumenata, sljedeći troškovi ne smatraju se prihvatljivima:
- (a) troškovi koji nisu navedeni u stavku 5. točkama (a) i (b), povezani s ugovorima o *leasingu*, kao što su marža davatelja *leasinga*, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i naknade za osiguranje i
 - (b) obrtni kapital.
7. Intenzitet potpore ograničen je na 65 % prihvatljivih troškova.
- Intenzitet potpore može se povećati na najviše 80 % za sljedeća ulaganja:
- (a) ulaganja povezana s jednim ili više specifičnih okolišnih i klimatskih ciljeva iz članka 14. stavka 3. točaka (e), (f) i (g);
 - (b) ulaganja u najudaljenije regije ili manje egejske otoke.
8. Intenzitet potpore može se povećati na 100 % za neproduktivna ulaganja, okrupnjavanje i poboljšanje zemljišta te ulaganja za šumske ceste koje su besplatno otvorene za javnost i doprinose multifunkcionalnim aspektima šume.

Članak 50.

Potpore za ulaganja u šumarske tehnologije te u preradu, mobilizaciju i stavljanje na tržište proizvoda šumarstva

1. Potpore za ulaganja u šumarske tehnologije te u preradu, mobilizaciju i stavljanje na tržište proizvoda šumarstva spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
2. Potpore za ulaganja za koja je potrebna procjena utjecaja na okoliš u skladu s Direktivom 2011/92/EU podliježu uvjetu da je takva procjena izvršena i da je odobrenje za provedbu dotičnog projekta ulaganja dano prije datuma dodjele pojedinačne potpore.

3. Za potpore za velika poduzeća moraju se dostaviti relevantne informacije iz plana gospodarenja šumama ili jednakovrijednog instrumenta u skladu s Općim smjernicama za održivo gospodarenje šumama u Europi.
4. Potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove:
 - (a) izgradnju, stjecanje, uključujući *leasing*, ili poboljšanje nepokretne imovine, pri čemu je kupnja zemljišta prihvatljiva samo do 10 % ostalih ukupnih prihvatljivih rashoda dotične operacije, uz iznimku kupnje zemljišta za očuvanje okoliša ako se potpora dodjeljuje na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a;
 - (b) nabavu ili *leasing* strojeva i opreme do tržišne vrijednosti imovine;
 - (c) opće troškove povezane s izdacima iz točaka (a) i (b), kao što su naknade za usluge arhitekata i inženjera, naknade za konzultacije te naknade povezane sa savjetovanjem o okolišnoj i gospodarskoj održivosti, uključujući studije izvedivosti; studije izvedivosti prihvatljivi su izdaci čak i ako na temelju njihovih rezultata nisu nastali izdaci u skladu s točkama (a) i (b);
 - (d) stjecanje, razvoj ili naknade za korištenje računalnog softvera, usluga u oblaku ili sličnih rješenja te stjecanje patenata, licencija, autorskih prava i žigova;
 - (e) troškove uspostave planova gospodarenja šumama i jednakovrijednih instrumenata.
5. Osim ako se potpora pruža na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a u obliku financijskih instrumenata, sljedeći troškovi ne smatraju se prihvatljivima:
 - (a) troškovi povezani s ugovorima o *leasingu*, kao što su marža davatelja *leasinga*, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i naknade za osiguranje i
 - (b) obrtni kapital.
6. Ulaganja povezana s povećanjem gospodarske vrijednosti šuma moraju biti opravdana u odnosu na očekivana poboljšanja šuma na jednom ili više gospodarstava i mogu uključivati ulaganja u strojeve za žetvu i žetvene prakse povoljne za tlo i resurse.
7. Ulaganja povezana s korištenjem drva kao sirovine ili izvora energije ograničena su na sve radne operacije prije industrijske prerade.
8. Intenzitet potpore ograničen je na 65 % prihvatljivih troškova.
9. Intenzitet potpore može se povećati na najviše 80 % za sljedeća ulaganja:
 - (a) ulaganja povezana s jednim ili više specifičnih okolišnih i klimatskih ciljeva iz članka 14. stavka 3. točaka (e), (f) i (g);
 - (b) ulaganja u najudaljenije regije ili manje egejske otoke.

Članak 51.

Očuvanje genetskih resursa u šumarstvu

1. Potpore za očuvanje genetskih resursa u šumarstvu u vezi sa šumarsko-okolišno-klimatskim uslugama te očuvanjem šuma spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
2. Za potrebe ovog članka primjenjuju se sljedeće definicije:
 - (a) „očuvanje *in situ*” znači očuvanje genetskog materijala u ekosustavima i prirodnim staništima te održavanje i obnova održive populacije vrsta u njihovu prirodnom okruženju;
 - (b) „očuvanje na šumarskom gospodarstvu” znači očuvanje *in situ* i razvoj na razini šumarskoga gospodarstva;
 - (c) „očuvanje *ex situ*” znači očuvanje genetskog materijala za šumarstvo izvan njegova prirodnog staništa;
 - (d) „zbirka *ex situ*” znači zbirka genetskog materijala za šumarstvo koja se drži izvan njegova prirodnog staništa.

3. Potpora pokriva troškove sljedećih operacija:
 - (a) ciljane mjere: mjere kojima se promiče očuvanje *in situ* i očuvanje *ex situ*, karakterizacija, prikupljanje i korištenje genetskih resursa u šumarstvu, uključujući internetske popise genetskih resursa koji se trenutačno čuvaju *in situ*, uključujući očuvanje na šumarskom gospodarstvu, te zbirki i baza podataka *ex situ*;
 - (b) usklađene mjere: mjere kojima se promiče razmjena informacija među nadležnim organizacijama država članica radi očuvanja, karakterizacije, prikupljanja i korištenja genetskih resursa u šumarstvu Unije;
 - (c) popratne mjere: informativne aktivnosti, diseminacije i savjetovanja u kojima sudjeluju nevladine organizacije i drugi relevantni dionici te osposobljavanje i pripremanje tehničkih izvješća.
4. Potpore su ograničene na 100 % prihvatljivih troškova.

Članak 52.

Početne potpore za skupine i organizacije proizvođača u sektoru šumarstva

1. Početne potpore za skupine i organizacije proizvođača u sektoru šumarstva spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegovog članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe. Članovi skupine ili organizacije proizvođača ne smiju biti velika poduzeća, osim općina.
2. Umjesto pružanja potpora skupinama ili organizacijama proizvođača, potpore u visini do ukupnog iznosa potpore na koji bi dotična skupina ili organizacija proizvođača imala pravo u skladu s ovim člankom mogu se dodijeliti izravno proizvođačima kao nadoknada za njihove doprinose troškovima vođenja skupina ili organizacija tijekom prvih pet godina od osnivanja dotične skupine ili organizacije.
3. Potpore pokrivaju sljedeće troškove:
 - (a) troškove najma primjerenih prostora po tržišnim cijenama;
 - (b) troškove nabave uredske opreme;
 - (c) troškove administrativnog osoblja i kvalificiranog upravitelja šuma;
 - (d) režijske troškove te pravne i administrativne troškove;
 - (e) troškove stjecanja računalnog hardvera i stjecanje ili naknade za korištenje računalnog softvera, usluga u oblaku i sličnih rješenja;
 - (f) u slučaju kupnje prostora, iznos koji odgovara troškovima najma po tržišnim cijenama.
4. Potpore se ne isplaćuju za troškove nastale nakon pete godine nakon što je nadležno tijelo države članice službeno priznalo skupinu ili organizaciju proizvođača na temelju njezina poslovnog plana, osim za zajednička djelovanja u području okoliša i klime kojima se nastoje postići ciljevi iz članka 6. Uredbe (EU) 2021/2115.
5. Ako se potpora isplaćuje u godišnjim obrocima, države članice zadnji obrok isplaćuju tek nakon što provjere je li taj poslovni plan ispravno proveden.
6. Intenzitet potpore ograničen je na 100 % prihvatljivih troškova.

Članak 53.

Potpore za okrupnjavanje šumskog zemljišta

1. Potpore za okrupnjavanje šumskog zemljišta spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegovog članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
2. Potpore se dodjeljuju za pravne i administrativne troškove, uključujući troškove izmjere, i ograničene su na te troškove.

3. Potpora je ograničena na 100 % stvarno nastalih troškova.

Članak 54.

Potpore za suradnju u sektoru šumarstva

1. Potpore za suradnju u sektoru šumarstva spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.
2. Potpore se dodjeljuju samo za promicanje suradnje koja doprinosi postizanju jednog ili više ciljeva iz članka 6. Uredbe (EU) 2021/2115.
3. Oblici suradnje obuhvaćeni ovim člankom uključuju najmanje dva subjekta neovisno o tome posluju li u sektoru šumarstva ili u sektoru šumarstva i poljoprivrede. Suradnja mora ponajprije koristiti sektoru šumarstva ili sektoru šumarstva i poljoprivrede.
4. Prihvatljivi su sljedeći oblici suradnje:
 - (a) suradnja među različitim poduzetnicima u sektoru šumarstva i drugim subjektima koji posluju u sektorima poljoprivrede i šumarstva te doprinose postizanju jednog ili više specifičnih ciljeva iz članka 6. Uredbe (EU) 2021/2115, uključujući skupine proizvođača i zadruge;
 - (b) stvaranje klastera i mreža.
5. Potpore se ne dodjeljuju za suradnju koja uključuje samo istraživačka tijela.
6. Potpore se mogu dodijeliti za suradnju koja se odnosi osobito na sljedeće aktivnosti:
 - (a) pilot-projekte;
 - (b) razvoj novih proizvoda, praksi, procesa i tehnologija u sektoru šumarstva;
 - (c) suradnju među malim subjektima u sektoru šumarstva u organizaciji zajedničkih radnih postupaka i zajedničkom korištenju objekata i resursa;
 - (d) horizontalnu i vertikalnu suradnju među subjektima u lancu opskrbe radi uspostave i razvoja kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta;
 - (e) promidžbene aktivnosti u lokalnom kontekstu povezane s razvojem kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta;
 - (f) zajedničko djelovanje s ciljem ublažavanja klimatskih promjena ili prilagodbe tim promjenama;
 - (g) provedbu strategija lokalnog razvoja, osim onih iz članka 32. Uredbe (EU) 2021/1060, pogotovo putem skupina javnih i privatnih partnera, osim onih iz članka 31. stavka 2. točke (b) te uredbe.
7. Potpore se dodjeljuju samo za nove oblike suradnje te za postojeće oblike ako se započinje nova djelatnost.
8. Potpore za uspostavu i razvoj kratkih lanaca opskrbe, kako su navedene u stavku 6. točkama (d) i (e), pokrivaju samo lance opskrbe u kojima između posjednika/upravitelja šume i potrošača djeluje najviše jedan posrednik.
9. Operacije koje se sastoje od ulaganja i izravnih troškova specifičnih projekata povezanih s provedbom plana gospodarenja šumama ili jednakovrijednog instrumenta moraju biti u skladu s pravilima i zahtjevima kako su utvrđeni u članku ove Uredbe koji se primjenjuje na potpore za ulaganja te u članku 4., koji se odnosi na pragove za prijavu.
10. Prihvatljivi su sljedeći troškovi u mjeri u kojoj se odnose na šumarske djelatnosti:
 - (a) troškovi studija dotičnog područja, studija izvedivosti te izrade poslovnog plana ili strategije lokalnog razvoja, osim strategija iz članka 32. Uredbe (EU) 2021/1060;
 - (b) tekući troškovi suradnje, kao što je plaća „koordinatora“;
 - (c) troškovi planiranih operacija;
 - (d) troškovi promidžbenih aktivnosti;

(e) troškovi izrade planova gospodarenja šumama ili jednakovrijednih instrumenata.

11. Potpore su ograničene na razdoblje od najviše sedam godina.

12. Potpore su ograničene na 100 % prihvatljivih troškova.

Odjeljak 7.

Potpore u korist MSP-ova u ruralnim područjima

Članak 55.

Potpore za osnovne usluge i infrastrukturu u ruralnim područjima

1. Potpore za osnovne usluge i infrastrukturu u ruralnim područjima dodijeljene na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako se provode nakon što je Komisija odobrila relevantni strateški plan u okviru ZPP-a i ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Potpore moraju ispunjavati oba navedena uvjeta:

(a) dodijeljene su na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a u skladu s Uredbom (EU) 2021/2115 u jednom od sljedećih oblika:

i. kao potpore koje sufinancira EPFRR;

ii. kao dodatno nacionalno financiranje uz potpore koje sufinancira EPFRR;

(b) identične su kao relevantna mjera predviđenoj u strateškom planu u okviru ZPP-a navedenom u točki (a).

3. Potpore pokrivaju:

(a) ulaganja u izgradnju, poboljšanje ili proširenje svih vrsta infrastrukture, pri čemu su prihvatljivi troškovi ograničeni na 2 milijuna EUR („mala infrastruktura”), osim ulaganja u energiju iz obnovljivih izvora, energetske učinkovitost i širokopojasnu infrastrukturu, koja nisu prihvatljiva;

(b) ulaganja u uspostavu, poboljšanje ili proširenje lokalnih osnovnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući socijalne usluge, aktivnosti za slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti, te u popratnu infrastrukturu;

(c) ulaganja za javnu upotrebu u rekreacijsku infrastrukturu, informiranje turista i malu turističku infrastrukturu;

(d) ulaganja povezana s održavanjem, obnovom i unapređenjem kulturne i prirodne baštine sela, ruralnih krajobraza i mjesta visoke prirodne vrijednosti, uključujući povezane društveno-gospodarske aspekte, te s aktivnostima za jačanje svijesti o okolišu;

(e) ulaganja usmjerena na premještanje djelatnosti i prenamjenu zgrada ili drugih objekata smještenih unutar ili blizu ruralnih naselja, s ciljem poboljšanja kvalitete života ili povećanja okolišne učinkovitosti dotičnog naselja.

4. Operacije obuhvaćene ulaganjima iz stavka 3. prihvatljive provode se u skladu s planovima razvoja općina i sela u ruralnim područjima i njihovih osnovnih usluga, ako takvi planovi postoje, te moraju biti u skladu sa svim relevantnim strategijama lokalnog razvoja. Takvi planovi nisu obvezni za ulaganja koja se podupiru financijskim instrumentima.

5. Potpore pokrivaju sljedeće prihvatljive troškove:

(a) troškove izrade i ažuriranja planova razvoja i upravljanja koji se odnose na ruralna područja i njihove osnovne usluge te na mjesta visoke prirodne vrijednosti;

(b) troškove izrade studija povezanih s kulturnom i prirodnom baštinom, ruralnim krajobrazima i mjestima visoke prirodne vrijednosti;

(c) troškove ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu;

(d) troškove povezane s aktivnostima za jačanje svijesti o okolišu.

I troškovi kapitaliziranih radova mogu biti prihvatljivi za potporu iz stavka 3. točke (d).

Obrtni kapital ne smatra se prihvatljivim troškom. Potpore se ne dodjeljuju kao operativne potpore.

6. Za aktivnosti iz stavka 3. točaka od (a) do (d) intenzitet potpore ograničen je na 100 % prihvatljivih troškova.

Kako se ne bi premašio maksimalni intenzitet potpore, za aktivnosti iz stavka 3. točaka (b), (c) i (d) neto prihodi oduzimaju se od prihvatljivih troškova *ex ante* na temelju razumnih predviđanja ili s pomoću mehanizma povrata sredstava. Alternativno, za potpore koje ne premašuju 1 milijun EUR maksimalni intenzitet potpore može se odrediti na 80 % prihvatljivih troškova.

7. Za ulaganja iz stavka 3. točke (e) intenzitet potpore ne smije premašiti 100 % stvarno nastalih troškova za takve djelatnosti ako se premještanje djelatnosti ili prenamjena zgrada ili drugih objekata sastoji od rastavljanja, premještanja i ponovne izgradnje postojećih objekata.

Ako premještanje djelatnosti ili prenamjena zgrada ili drugih objekata dovodi do modernizacije tih objekata ili povećanja proizvodnog kapaciteta, uz rastavljanje, premještanje i ponovnu izgradnju postojećih objekata iz prvog podstavka, intenziteti potpore ne smiju premašiti maksimalni intenzitet potpore utvrđen na karti regionalnih potpora koja je na snazi u trenutku dodjele potpore na dotičnom području za troškove povezane s modernizacijom objekata ili povećanjem proizvodnog kapaciteta. Sama zamjena postojeće zgrade ili objekata novom, modernom zgradom ili objektima bez temeljne promjene proizvodnje ili proizvodne tehnologije ne smatra se modernizacijom.

Članak 56.

Potpore za pokretanje poslovanja za nepoljoprivredne djelatnosti u ruralnim područjima

1. Potpore za pokretanje poslovanja za nepoljoprivredne djelatnosti u ruralnim područjima spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Potpore moraju ispunjavati oba navedena uvjeta:

(a) dodijeljene su na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a u skladu s Uredbom (EU) 2021/2115 u jednom od sljedećih oblika:

i. potpore koje sufinancira EPFRR;

ii. dodatno nacionalno financiranje uz potpore iz točke i.;

(b) identične su kao relevantna mjera predviđenoj u strateškom planu u okviru ZPP-a navedenom u točki (a).

3. Potpore se dodjeljuju sljedećim kategorijama korisnika:

(a) poljoprivrednicima ili članovima poljoprivrednog kućanstva u ruralnim područjima koji proširuju djelatnost na nepoljoprivredne djelatnosti;

(b) mikropoduzećima i malim poduzećima u ruralnim područjima;

(c) fizičkim osobama u ruralnim područjima.

4. Ako je član poljoprivrednog kućanstva iz stavka 3. točke (a) pravna osoba ili skupina pravnih osoba, taj se član mora baviti poljoprivrednom djelatnošću na poljoprivrednom gospodarstvu u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu.

5. Potpore su uvjetovane podnošenjem poslovnog plana nadležnom tijelu dotične države članice.

U poslovnom planu mora biti opisano sljedeće:

(a) početno gospodarsko stanje korisnika;

(b) ključne etape i ciljne vrijednosti razvoja novih djelatnosti korisnika;

- (c) podaci o mjerama potrebnima za razvoj djelatnosti korisnika, kao što su podaci o ulaganjima, osposobljavanju, savjetovanju.

Poslovni plan traje najdulje pet godina.

6. Isplata zadnjeg obroka uvjetovana je ispravnom provedbom poslovnog plana iz stavka 5. Države članice iznos potpora određuju uzimajući u obzir društveno-gospodarsko stanje područja obuhvaćenog strateškim planom u okviru ZPP-a.

7. Potpore su ograničene na 100 000 EUR po korisniku.

Članak 57.

Potpore za poljoprivrednike koji prvi put sudjeluju u sustavima kvalitete za pamuk i prehrambene proizvode

1. Potpore za poljoprivrednike koji prvi put sudjeluju ili su u prethodnih pet godina sudjelovali u sustavima kvalitete za pamuk i prehrambene proizvode spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Potpore moraju ispunjavati oba navedena uvjeta:

(a) dodijeljene su na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a u skladu s Uredbom (EU) 2021/2115 u jednom od sljedećih oblika:

- i. potpore koje sufinancira EPFRR;
- ii. dodatno nacionalno financiranje uz potpore iz točke i.;

(b) identične su kao relevantna intervencija predviđena u strateškom planu u okviru ZPP-a navedenom u točki (a).

3. Potpore se dodjeljuju onima koji prvi put sudjeluju u jednoj od sljedećih vrsta sustava kvalitete:

(a) sustavi kvalitete za pamuk i prehrambene proizvode uspostavljeni na temelju Uredbe (EU) br. 1151/2012;

(b) sustavi kvalitete za pamuk i prehrambene proizvode, uključujući programe certificiranja, za koje države članice priznaju da su u skladu sa sljedećim kriterijima:

i. posebnost konačnog proizvoda proizvedenog u skladu s tim sustavima kvalitete proizlazi iz jasnih obveza da se zajamči jedno ili više od sljedećega:

- specifične karakteristike proizvoda,
- specifične metode uzgoja ili proizvodnje,
- kvaliteta konačnog proizvoda koja znatno nadilazi komercijalne standarde za robu u pogledu javnog zdravlja, zdravlja životinja ili bilja, dobrobiti životinja ili zaštite okoliša;

ii. sustav je otvoren svim proizvođačima;

iii. sustav uključuje obvezujuće specifikacije konačnog proizvoda, a usklađenost s navedenim specifikacijama potvrđuju javna tijela ili neovisno inspekcijsko tijelo;

iv. sustav je transparentan i jamči potpunu sljedivost poljoprivrednih proizvoda;

(c) dobrovoljni programi certificiranja prehrambenih proizvoda za koje dotična država članica priznaje da ispunjavaju zahtjeve utvrđene u Komunikaciji Komisije o smjernicama EU-a za najbolju praksu u dobrovoljnim programima certificiranja za poljoprivredne proizvode i hranu ⁽⁴⁸⁾.

4. Potpore se dodjeljuju u obliku godišnjeg poticaja, čija se razina određuje u skladu s razinom fiksnih troškova nastalih sudjelovanjem u sustavima kvalitete.

5. Potpore se dodjeljuju za razdoblje od najviše sedam godina.

6. Ako je početno sudjelovanje u sustavu kvalitete započelo prije podnošenja zahtjeva za potporu, maksimalno razdoblje od sedam godina smanjuje se za broj godina koje su protekle od početnog sudjelovanja do trenutka podnošenja zahtjeva za potporu.

⁽⁴⁸⁾ SL C 341, 16.12.2010., str. 5.

7. Potpore su ograničene na 3 000 EUR po korisniku godišnje.

Članak 58.

Potpore za informativne i promidžbene aktivnosti povezane s pamukom i prehrambenim proizvodima obuhvaćenima sustavom kvalitete

1. Potpore za informativne i promidžbene aktivnosti povezane s pamukom i prehrambenim proizvodima obuhvaćenima sustavom kvalitete spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Potpore moraju ispunjavati oba navedena uvjeta:

(a) dodijeljene su na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a u skladu s Uredbom (EU) 2021/2115 u jednom od sljedećih oblika:

i. potpore koje sufinancira EPFRR;

ii. dodatno nacionalno financiranje uz potpore iz točke i.;

(b) identične su kao relevantna mjera predviđenoj u strateškom planu u okviru ZPP-a navedenom u točki (a).

3. Potpore se dodjeljuju skupinama proizvođača koji provode informativne i promidžbene aktivnosti.

4. Za potpore su prihvatljive samo informativne i promidžbene aktivnosti koje se provode na unutarnjem tržištu.

5. Potpore se dodjeljuju za informativne i promidžbene aktivnosti povezane s pamukom i prehrambenim proizvodima obuhvaćenima sustavom kvalitete i za koje se dodjeljuje potpora u skladu s člankom 57.

6. Prihvatljivi su troškovi za aktivnosti sa sljedećim karakteristikama:

(a) osmišljene su na način da se potrošače potakne na kupnju prehrambenih proizvoda ili pamuka obuhvaćenih sustavom kvalitete iz članka 57. stavka 3.;

(b) ističu posebne značajke ili prednosti dotičnog prehrambenog proizvoda ili pamuka, a posebno kvalitetu, posebnu metodu proizvodnje, visoke standarde dobrobiti životinja i poštovanje okoliša povezane s dotičnim sustavom kvalitete.

7. Mjerama iz stavka 6. potrošače se ne smije poticati na kupnju određenog prehrambenog proizvoda ili pamuka zbog njihova podrijetla, osim prehrambenih proizvoda i pamuka obuhvaćenih sustavima kvalitete iz glave II. Uredbe (EU) br. 1151/2012.

8. Podrijetlo prehrambenog proizvoda ili pamuka može se navesti pod uvjetom da je naznaka podrijetla podređena glavnoj poruci.

9. Informativne i promidžbene aktivnosti povezane s određenim poduzetnicima ili trgovačkim markama nisu prihvatljive za potporu.

10. Intenzitet potpore ograničen je na 70 % prihvatljivih troškova.

Članak 59.

Potpore za suradnju u ruralnim područjima

1. Potpore za suradnju u ruralnim područjima spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz njegova članka 108. stavka 3. ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Potpore moraju ispunjavati oba navedena uvjeta:

(a) dodijeljene su na temelju strateškog plana u okviru ZPP-a u skladu s Uredbom (EU) 2021/2115 u jednom od sljedećih oblika:

i. potpore koje sufinancira EPFRR;

ii. dodatno nacionalno financiranje uz potpore iz točke i.;

(b) identične su kao relevantna mjera predviđenoj u strateškom planu u okviru ZPP-a navedenom u točki (a).

3. Oblici suradnje obuhvaćeni ovim člankom uključuju najmanje dva subjekta i mogu obuhvaćati poduzetnike koji posluju u sektoru poljoprivrede, poduzetnike koji posluju u lancu opskrbe hranom i druge subjekte, uključujući skupine proizvođača, zadruge i međustrukovne organizacije, ako je njihova suradnja korisna za ruralna područja.
4. Prihvatljivi su sljedeći oblici suradnje:
 - (a) suradnja između poduzetnika i drugih subjekata kako je navedeno u stavku 3. ovog članka;
 - (b) stvaranje klastera i mreža.
5. Potpore se ne dodjeljuju za suradnju koja uključuje samo istraživačka tijela.
6. Potpore se mogu dodijeliti za suradnju koja se odnosi na sljedeće aktivnosti:
 - (a) pilot-projekte;
 - (b) razvoj novih proizvoda, praksi, procesa i tehnologija u sektoru hrane;
 - (c) suradnju među malim subjektima u organizaciji zajedničkih radnih postupaka i zajedničkom korištenju objekata i resursa te za razvoj i/ili stavljanje na tržište turističkih usluga povezanih s ruralnim turizmom;
 - (d) horizontalnu i vertikalnu suradnju među subjektima u lancu opskrbe radi uspostave i razvoja kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta;
 - (e) promidžbene aktivnosti u lokalnom kontekstu povezane s razvojem kratkih lanaca opskrbe i lokalnih tržišta;
 - (f) zajednička djelovanja s ciljem ublažavanja klimatskih promjena ili prilagodbe tim promjenama;
 - (g) zajedničke pristupe okolišnim projektima i postojećim okolišnim praksama, uključujući učinkovito upravljanje vodama, upotrebu energije iz obnovljivih izvora i očuvanje poljoprivrednih krajobrazu;
 - (h) horizontalnu i vertikalnu suradnju među subjektima u lancu opskrbe povezanu s održivom opskrbom biomasom koja se koristi u proizvodnji hrane i energije te industrijskim procesima;
 - (i) provedbu strategija lokalnog razvoja, osim onih koje su definirane u članku 2. točki 19. Uredbe (EU) br. 1303/2013, usmjerenih na jedan ili više prioriteta Unije u području ruralnog razvoja, posebno od strane skupina javnih i privatnih partnera, osim onih koji su navedeni u članku 32. stavku 2. točki (b) Uredbe (EU) br. 1303/2013;
 - (j) diversifikaciju poljoprivrednih djelatnosti u djelatnosti koje se odnose na zdravstvenu zaštitu, društvenu integraciju, poljoprivredu koju podupire zajednica i obrazovanje o okolišu i hrani;
 - (k) provedbu strategija za pametna sela.
7. Potpore se dodjeljuju samo za nove oblike suradnje te za postojeće oblike ako se započinje nova djelatnost.
8. Potpore za pilot-projekte iz stavka 6. točke (a) i potpore za razvoj novih proizvoda, praksi, procesa i tehnologija u sektoru hrane iz stavka 6. točke (b) mogu se dodijeliti i pojedinačnim subjektima ako je ta mogućnost predviđena u nacionalnim strateškim planovima. Rezultati pilot-projekata iz stavka 6. točke (a) i aktivnosti iz stavka 6. točke (b) koje provode pojedinačni subjekti moraju se objaviti.
9. Potpore za uspostavu i razvoj kratkih lanaca opskrbe, kako su navedene u stavku 6. točkama (d) i (e), pokrivaju samo lance opskrbe u kojima između poljoprivrednika i potrošača djeluje najviše jedan posrednik.
10. Potpore na temelju ovog članka moraju biti u skladu s člancima od 206. do 210.a Uredbe (EU) br. 1308/2013.
11. Potpore su ograničene na razdoblje od najviše sedam godina.

12. Prihvatljivi su sljedeći troškovi:

- (a) troškovi pripreme potpore, izgradnje kapaciteta, osposobljavanja i umrežavanja s ciljem pripreme i provedbe projekta suradnje;
- (b) troškovi studija dotičnog područja, studija izvedivosti te izrade poslovnog plana ili strategije lokalnog razvoja, osim strategija iz članka 32. Uredbe (EU) 2021/1060;
- (c) troškovi animiranja dotičnog područja kako bi se omogućila provedba kolektivnog teritorijalnog projekta; u slučaju klastera animiranje može podrazumijevati i umrežavanje postojećih članova te primanje novih članova;
- (d) tekući troškovi suradnje, kao što je plaća koordinatora;
- (e) izravni troškovi specifičnih projekata povezanih s provedbom poslovnog plana, plana zaštite okoliša, strategije lokalnog razvoja osim one iz članka 32. Uredbe (EU) 2021/1060 ili drugih aktivnosti usmjerenih na inovacije, uključujući testiranje;
- (f) troškovi promidžbenih aktivnosti.

13. Potpore su ograničene na 100 % prihvatljivih troškova.

14. Izravni troškovi na temelju stavka 12. točke (e) koji se odnose na ulaganja ograničeni su na prihvatljive troškove potpora za ulaganja i moraju biti u skladu s uvjetima utvrđenima u odgovarajućim člancima Uredbe (EU) br. 651/2014 i u relevantnim člancima ove Uredbe, uključujući posebne uvjete za pragove za prijavu.

Članak 60.

Potpore za projekte CLLD-a

1. Potpore za troškove MSP-ova koji sudjeluju u projektima CLLD-a navedenima u članku 31. Uredbe (EU) 2021/1060 i označenima kao LEADER u okviru EPFRR-a spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

Potpore za troškove općina koje sudjeluju u projektima CLLD-a navedenima u članku 31. Uredbe (EU) 2021/1060 i označenima kao LEADER u okviru Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj u korist projekata iz stavka 3. ovog članka spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Za projekte CLLD-a prihvatljivi su sljedeći troškovi:

- (a) troškovi pripreme potpore, izgradnje kapaciteta, osposobljavanja i umrežavanja s ciljem pripreme i provedbe strategije CLLD-a;
- (b) provedba odobrenih operacija;
- (c) priprema i provedba aktivnosti suradnje;
- (d) tekući troškovi povezani s upravljanjem provedbom strategije CLLD-a;
- (e) rad na strategiji CLLD-a radi olakšavanja razmjene informacija među dionicima, promidžbe strategije i projekata te podupiranja potencijalnih korisnika u pripremi operacija i izradi prijava.

3. Troškovi općina koje sudjeluju u projektima CLLD-a iz stavka 1. prihvatljivi su za potporu na temelju ovog članka pod uvjetom da nastaju u jednom ili više sljedećih područja:

- (a) istraživanje, razvoj i inovacije;
- (b) okoliš;

- (c) zapošljavanje i osposobljavanje;
- (d) očuvanje kulture i baštine;
- (e) šumarstvo;
- (f) promicanje prehrambenih proizvoda koji nisu navedeni u PRILOGU I. Ugovoru;
- (g) sport.

4. Intenzitet potpore ne smije premašiti maksimalne stope potpore predviđene za svaku vrstu operacije u Uredbi (EU) 2021/2115.

Članak 61.

Ograničeni iznosi potpora za projekte CLLD-a

1. Potpore za poduzetnike koji sudjeluju u projektima CLLD-a ili imaju korist od tih projekata kako su navedene u članku 60. stavku 1. spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

Potpore za općine koje sudjeluju u projektima CLLD-a ili imaju korist od tih projekata kako su navedene u članku 60. stavku 1. spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora i izuzete su od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora ako ispunjavaju uvjete utvrđene u ovom članku te u poglavlju I. ove Uredbe.

2. Troškovi općina koje sudjeluju u projektima CLLD-a iz stavka 1. prihvatljivi su za potporu na temelju ovog članka pod uvjetom da nastaju u jednom ili više sljedećih područja:

- (a) istraživanje, razvoj i inovacije;
- (b) okoliš;
- (c) zapošljavanje i osposobljavanje;
- (d) očuvanje kulture i baštine;
- (e) šumarstvo;
- (f) promicanje prehrambenih proizvoda koji nisu navedeni u PRILOGU I. Ugovoru;
- (g) sport.

3. Ukupni iznos potpore na temelju ovog članka dodijeljene po projektu CLLD-a ne smije premašiti 200 000 EUR.

POGLAVLJE IV.

Prijelazne i završne odredbe

Članak 62.

Zamjena i nastavak primjene Uredbe (EU) br. 702/2014

1. U članku 52. Uredbe (EU) br. 702/2014 navedeno je da se ta uredba primjenjuje do 31. prosinca 2022. Ova Uredba zamijenit će Uredbu (EU) br. 702/2014 kad ona prestane važiti.

2. Međutim, pravila utvrđena u Uredbi (EU) br. 702/2014 nastavljaju se primjenjivati do 31. prosinca 2025. na potpore dodijeljene u skladu s Uredbom (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁹⁾.

Članak 63.

Prijelazne odredbe

1. Ova se Uredba primjenjuje na pojedinačne potpore dodijeljene prije datuma stupanja na snagu ove Uredbe ako te pojedinačne potpore ispunjavaju sve uvjete utvrđene u ovoj Uredbi, osim članka 9.

⁽⁴⁹⁾ Uredba (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005 (SL L 347, 20.12.2013., str. 487.).

2. Svaku potporu koja nije izuzeta od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora Komisija ocjenjuje u skladu sa Smjernicama iz 2023. te sa svim drugim relevantnim okvirima, smjernicama, komunikacijama i obavijestima.

3. Sve pojedinačne potpore dodijeljene prije 1. siječnja 2023. na temelju bilo koje uredbe donesene u skladu s člankom 1. Uredbe (EU) 2015/1588 koja je bila na snazi u trenutku dodjele potpore spojive su s unutarnjim tržištem i izuzete su od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora.

4. Na kraju razdoblja valjanosti ove Uredbe svi programi potpora koji su izuzeti na temelju ove Uredbe ostaju izuzeti tijekom prijelaznog razdoblja od šest mjeseci.

Odstupajući od prvog podstavka, na kraju razdoblja valjanosti ove Uredbe programi potpora obuhvaćeni područjem primjene Uredbe (EU) 2021/2115 koji su sufinancirani iz EPFRR-a ili dodatnim nacionalnim financiranjem za takve sufinancirane mjere ostaju izuzeti tijekom cijelog programskog razdoblja u skladu s Uredbom (EU) 2021/2115.

Članak 64.

Ova Uredba stupa na snagu 1. siječnja 2023.

Primjenjuje se od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2029.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 14. prosinca 2022.

Za Komisiju

Predsjednica

Ursula VON DER LEYEN

PRILOG I.

Definicija MSP-a

Članak 1.

Poduzeće

Poduzeće je svaki subjekt koji se bavi gospodarskom djelatnošću, bez obzira na njegov pravni oblik. To posebno obuhvaća samozaposlene osobe i obiteljska poduzeća koji se bave obrtom ili drugim djelatnostima te partnerstva ili udruženja koja se redovito bave gospodarskom djelatnošću.

Članak 2.

Broj osoblja i financijski pragovi na temelju kojih se određuju kategorije poduzeća

1. Kategorija mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća („MSP-ovi”) sastoji se od poduzeća koja imaju manje od 250 zaposlenih te čiji godišnji promet ne premašuje 50 milijuna EUR i/ili čija godišnja bilanca ne premašuje 43 milijuna EUR.
2. Unutar kategorije MSP-ova malo poduzeće definira se kao poduzeće koje ima manje od 50 zaposlenih te čiji godišnji promet i/ili godišnja bilanca ne premašuje 10 milijuna EUR.
3. Unutar kategorije MSP-ova mikropoduzeće definira se kao poduzeće koje ima manje od 10 zaposlenih te čiji godišnji promet i/ili godišnja bilanca ne premašuje 2 milijuna EUR.

Članak 3.

Vrste poduzeća koje se uzimaju u obzir pri izračunu broja osoblja i financijskih iznosa

1. „Neovisno poduzeće” je svako poduzeće koje nije klasificirano kao partnersko poduzeće u smislu stavka 2. ili kao povezano poduzeće u smislu stavka 3.
2. „Partnerska poduzeća” su sva poduzeća koja nisu klasificirana kao povezana poduzeća u smislu stavka 3. i između kojih postoji sljedeća veza: poduzeće (uzlazno poduzeće) posjeduje, samostalno ili zajedno s jednim ili više povezanih poduzeća u smislu stavka 3., 25 % ili više kapitala ili glasačkih prava drugog poduzeća (silazno poduzeće).

Međutim, određeno poduzeće može se smatrati neovisnim poduzećem, to jest poduzećem koje nema partnerskih poduzeća, čak i ako su sljedeći ulagači dosegili ili premašili prag od 25 %, pod uvjetom da ti ulagači nisu, u smislu odlomka 3., ni samostalno ni zajednički povezani s dotičnim poduzećem:

- (a) javna investicijska društva, društva rizičnog kapitala, pojedinci ili skupine pojedinaca s redovitom djelatnošću ulaganja rizičnog kapitala koji ulažu vlasnički kapital u poduzetnike koji nisu uvršteni na burzu (poslovni anđeli), pod uvjetom da je ukupno ulaganje tih poslovnih anđela u isto poduzeće manje od 1 250 000 EUR;
 - (b) sveučilišta ili neprofitni istraživački centri;
 - (c) institucionalni ulagači, uključujući fondove za regionalni razvoj;
 - (d) autonomna tijela lokalne vlasti s godišnjim proračunom manjim od 10 milijuna EUR i s manje od 5 000 stanovnika.
3. „Povezana poduzeća” su poduzeća među kojima postoji jedna od sljedećih veza:
 - (a) jedno poduzeće ima većinu glasačkih prava vlasnika udjela ili članova u drugom poduzeću;
 - (b) jedno poduzeće ima pravo postaviti ili smijeniti većinu članova upravnog, upravljačkog ili nadzornog tijela drugog poduzeća;
 - (c) jedno poduzeće ima pravo na ostvarivanje vladajućeg utjecaja nad drugim poduzećem na temelju ugovora sklopljenog s tim poduzećem ili na temelju odredbe njegova osnivačkog akta ili statuta;

(d) jedno poduzeće, koje je vlasnik udjela ili član drugog poduzeća, prema dogovoru s drugim vlasnicima udjela ili članovima tog poduzeća samo kontrolira većinu glasačkih prava vlasnika udjela ili članova u tom poduzeću.

Pretpostavlja se da vladajući utjecaj ne postoji ako se ulagači navedeni u stavku 2. drugom podstavku ne uključuju izravno ili neizravno u upravljanje dotičnim poduzećem, ne dovodeći u pitanje njihova prava u svojstvu vlasnika udjela.

Povezanim se smatraju i poduzeća koja su međusobno povezana preko jednog ili više drugih poduzeća, odnosno bilo kojeg ulagača spomenutog u stavku 2., na bilo koji način opisan u prvom podstavku.

Povezanim se smatraju i poduzeća koja jednu od tih povezanosti ostvaruju preko fizičke osobe ili skupine fizičkih osoba koje djeluju zajedno ako svoju djelatnost ili dio svoje djelatnosti obavljaju na istom relevantnom tržištu ili na susjednim tržištima.

„Susjednim tržištem” smatra se tržište proizvoda ili usluga smješteno neposredno uzlazno ili silazno u odnosu na relevantno tržište.

4. Osim u slučajevima utvrđenima u stavku 2. drugom podstavku, poduzeće se ne može smatrati MSP-om ako je 25 % ili više kapitala ili glasačkih prava u dotičnom poduzeću pod izravnom ili neizravnom kontrolom jednog ili više tijela javne vlasti, zajednički ili samostalno.

5. Poduzeća mogu objaviti izjavu u kojoj navode da imaju status neovisnog poduzeća, partnerskog poduzeća ili povezanog poduzeća, pri čemu moraju navesti podatke o pragovima utvrđene u članku 2. Tu izjavu mogu objaviti čak i ako je kapital raspoređen na način da je nemoguće točno odrediti tko ga posjeduje, a u tom slučaju poduzeće može u dobroj vjeri izjaviti da može legitimno pretpostaviti da jedno ili više međusobno povezanih poduzeća ne posjeduju 25 % ili više kapitala u dotičnom poduzeću. Takve izjave objavljuju se ne dovodeći u pitanje provjere i istrage predviđene nacionalnim pravilima ili pravilima Unije.

Članak 4.

Podaci koji se upotrebljavaju za broj osoblja i financijske iznose te referentno razdoblje

1. Za broj osoblja i financijske iznose upotrebljavaju se podaci koji se odnose na zadnje odobreno računovodstveno razdoblje, izračunani na godišnjoj razini. U obzir se uzimaju podaci od datuma zaključenja financijskih izvještaja. Iznos prometa izračunava se bez poreza na dodanu vrijednost (PDV) i drugih neizravnih poreza.

2. Ako na datum zaključenja financijskih izvještaja poduzeće ustanovi da je na godišnjoj razini premašilo ili palo ispod praga broja zaposlenika ili financijskih pragova utvrđenih u članku 2., to neće dovesti do gubitka ili stjecanja statusa srednjeg ili malog poduzeća odnosno mikropoduzeća, osim ako se ti pragovi premaše tijekom dva uzastopna računovodstvena razdoblja.

3. U slučaju novoosnovanih poduzeća čiji financijski izvještaji još nisu odobreni, upotrebljavaju se podaci preuzeti iz procjene *bona fide* izvršene tijekom financijske godine.

Članak 5.

Broj osoblja

Broj osoblja odgovara broju godišnjih jedinica rada, to jest broju osoba koje su tijekom cijele razmatrane referentne godine u punom radnom vremenu radile u dotičnom poduzeću ili u njegovo ime. Rad osoba koje nisu radile punu godinu, rad osoba koje su radile u nepunom radnom vremenu neovisno o njegovu trajanju te rad sezonskih radnika računaju se kao dijelovi godišnjih jedinica rada. Osoblje se sastoji od:

(a) zaposlenika;

(b) osoba koje rade za podređeno poduzeće, a smatraju se zaposlenicima prema nacionalnom pravu;

(c) vlasnika-upravitelja;

(d) partnera koji se bave redovitom djelatnošću u poduzeću i imaju korist od njegovih financijskih pogodnosti.

Pripravnici i studenti uključeni u strukovno osposobljavanje na temelju ugovora o pripravništvu ili ugovora o strukovnom osposobljavanju ne ubrajaju se u osoblje. Trajanje roditeljnog ili roditeljskog dopusta ne uračunava se.

Članak 6.

Utvrđivanje podataka poduzeća

1. U slučaju neovisnog poduzeća, podaci, uključujući broj osoblja, utvrđuju se isključivo na temelju financijskih izvještaja tog poduzeća.

2. Podaci, uključujući broj osoblja, poduzeća koje ima partnerska poduzeća ili povezana poduzeća utvrđuju se na temelju financijskih izvještaja i drugih podataka poduzeća, odnosno, ako postoje, konsolidiranih financijskih izvještaja poduzeća ili konsolidiranih financijskih izvještaja u koje je poduzeće uključeno konsolidacijom.

Podacima iz prvog pododlomka dodaju se podaci svakog poduzeća koje je partnersko poduzeće dotičnom poduzeću i koje se nalazi neposredno uzlazno ili silazno od njega. Zbrajanje je razmjerno postotnom udjelu u kapitalu ili glasačkim pravima (ovisno o tome što je veće). U slučaju unakrsnog vlasništva primjenjuje se veći postotak.

Podacima iz prvog i drugog podstavka dodaje se 100 % podataka svakog poduzeća koje je izravno ili neizravno povezano s dotičnim poduzećem ako ti podaci već nisu uključeni konsolidacijom financijskih izvještaja.

3. Za potrebe primjene stavka 2. podaci partnerskih poduzeća dotičnog poduzeća dobivaju se iz njihovih financijskih izvještaja i drugih njihovih podataka, i to konsolidiranih ako postoje. Njima se dodaje 100 % podataka poduzeća koja su povezana s tim partnerskim poduzećima, osim ako su podaci iz njihovih financijskih izvještaja već uključeni konsolidacijom.

Osim toga, za potrebe primjene stavka 2. podaci poduzeća koja su povezana s dotičnim poduzećem dobivaju se iz njihovih financijskih izvještaja i drugih njihovih podataka, i to konsolidiranih ako postoje. Njima se razmjerno dodaju podaci svih mogućih partnerskih poduzeća tog povezanog poduzeća koja se nalaze neposredno uzlazno ili silazno od njega, osim ako su ti podaci već uključeni u konsolidirane financijske izvještaje u postotku koji je barem razmjerni postotku utvrđenom u stavku 2. drugom podstavku.

4. Ako u konsolidiranim financijskim izvještajima nema podataka o osoblju za dotično poduzeće, brojevi podaci o osoblju izračunavaju se razmjernim zbrajanjem podataka njegovih partnerskih poduzeća i dodavanjem podataka njegovih povezanih poduzeća.

PRILOG II.

Informacije o državnim potporama izuzetima na temelju uvjeta iz ove Uredbe koje se trebaju dostaviti putem računalnog sustava Komisije kako je utvrđeno u članku 11.

DIO I.

Referentna oznaka potpore	(ispunjava Komisija)	
Država članica		
Referentni broj države članice		
Regija	Naziv regije/regija (NUTS (1))	Status regionalnih potpora (2) ☐ Najudaljenije regije ☐ Manji egejski otoci ☐ Drugo
Davatelj potpore	Ime	
	Poštanska adresa	
	Internetska adresa	
Naziv mjere potpore	
Nacionalna pravna osnova (upućivanje na mjerodavnu nacionalnu službenu publikaciju)	
Internetska poveznica na cjeloviti tekst mjere potpore	
Vrsta mjere	☐ Program	
	☐ Jednokratna potpora	Ime korisnika i skupine (3) kojoj pripada
Izmjena postojećeg programa potpora ili jednokratne potpore	Referentna oznaka potpore koju je dodijelila Komisija	
	☐ Produljenje	
	☐ Izmjena	
Trajanje (4)	☐ Program	od dd.mm.gggg. do dd.mm.gggg.

Datum dodjele	☐ Jednokratna potpora	dd.mm.gggg.
Zahvaćeni gospodarski sektor(i)	☐ Navesti na razini skupine prema NACE-u ⁽⁵⁾	
Vrsta korisnika	☐ MSP	
	☐ Veliki poduzetnici	
Proračun	<i>Program: Ukupni iznos ⁽⁶⁾ u nacionalnoj valuti... (puni iznosi)</i>	
	<i>Jednokratna potpora Ukupni iznos ⁽⁷⁾ u nacionalnoj valuti... (puni iznosi)</i>	
	☐ Za jamstva ⁽⁸⁾	Nacionalna valuta... (puni iznosi)
Instrument potpore	☐ Bespovratna sredstva/subvencija kamatne stope	
	☐ Subvencionirane usluge	
	☐ Zajam/povratni predujmovi	
	☐ Jamstvo (s upućivanjem na odluku Komisije ako je to primjenjivo ⁽⁹⁾)	
	☐ Porezna pogodnost ili porezno izuzeće	
	☐ Drugo (navesti) Navesti kojoj bi općenitoj kategoriji u nastavku najbolje odgovarao s obzirom na učinak/funkciju: ☐ Bespovratna sredstva ☐ Zajam ☐ Jamstvo ☐ Porezna pogodnost	

☐ U slučaju sufinanciranja iz fondova EU-a	Imena fondova EU-a:	Iznos financiranja (po fondu EU-a)	Nacionalna valuta... (puni iznosi)
---	---------------------------------------	--	--

(¹) NUTS – Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku. Regija se obično navodi na razini NUTS 2.
(²) Navesti dodjeljuje li se potpora poduzetniku koji posluje na jednom od unaprijed utvrđenih područja. U protivnom odabrati kućicu „drugo”.
(³) Za potrebe pravila o tržišnom natjecanju utvrđenih u Ugovoru i za potrebe ove Uredbe poduzetnikom se smatra svaki subjekt koji se bavi gospodarskom djelatnošću, bez obzira na njegov pravni status i na način njegova financiranja. Sud je odlučio da bi se subjekti koji su pod kontrolom (pravno ili *de facto*) istog subjekta trebali smatrati jednim poduzetnikom.
(⁴) Razdoblje u kojem se davatelj potpore može obvezati na dodjelu potpore.
(⁵) NACE Rev. 2 – Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti u Europskoj zajednici. Sektor se obično navodi na razini skupine.
(⁶) Ako je riječ o programu potpora: navesti ukupni iznos planiranog proračuna na temelju programa ili procijenjeni porezni gubitak tijekom njegova cijelog trajanja za sve instrumente potpore sadržane u programu.
(⁷) Ako je riječ o jednokratnoj potpori: navesti ukupni iznos potpore ili porezni gubitak.
(⁸) Za jamstva navesti (maksimalni) iznos zajmova obuhvaćenih jamstvom.
(⁹) Ako je to primjenjivo, upućivanje na odluku Komisije o odobravanju metodologije za izračun bruto ekvivalenta bespovratnog sredstva, u skladu s člankom 5. stavkom 3. točkom (c) podtočkom ii. ove Uredbe.

DIO II.

koje se trebaju dostaviti putem Komisijina elektroničkog sustava za obavješćivanje kako je utvrđeno u članku 11.

Navesti na temelju koje se odredbe Uredbe o skupnom izuzeću za poljoprivredu provodi mjera potpore.

Glavni ciljevi (Može biti više ciljeva; u tom slučaju navesti sve ciljeve)	Maksimalni intenzitet potpore u %	Maksimalni iznos potpore u nacionalnoj valuti u punim iznosima
☐ Potpore za ulaganja u poljoprivredno gospodarstvo povezano s primarnom poljoprivrednom proizvodnjom (članak 14.)		
☐ Potpore za okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta (članak 15.)		
☐ Potpore za ulaganja u premještanje poljoprivrednih zgrada (članak 16.)		
☐ Potpore za ulaganja povezana s preradom i stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda (članak 17.)		
☐ Početne potpore za mlade poljoprivrednike i početne potpore za poljoprivredne djelatnosti (članak 18.)		
☐ Početne potpore za skupine i organizacije proizvođača u sektoru poljoprivrede (članak 19.)		
☐ Potpore za sudjelovanje proizvođača poljoprivrednih proizvoda u sustavima kvalitete (članak 20.)		
☐ Potpore za razmjenu znanja i informativne aktivnosti (članak 21.)		

☐ Potpore za savjetodavne usluge (članak 22.)		
☐ Potpore za usluge zamjene na poljoprivrednom gospodarstvu (članak 23.)		
☐ Potpore za promidžbene mjere za poljoprivredne proizvode (članak 24.)		
☐ Potpore za otklanjanje štete nastale zbog nepovoljnih klimatskih prilika koje se mogu izjednačiti s prirodnom nepogodom (članak 25.)		
	Vrsta nepovoljne klimatske prilike koja se može izjednačiti s prirodnom nepogodom:	☐ mraz ☐ oluja ☐ tuča ☐ led ☐ obilna ili dugotrajna kiša ☐ uragan ☐ jaka suša ☐ drugo Navesti:
	Datum nastupanja događaja:	od dd.mm.gggg. do dd.mm.gggg.
☐ Potpore za troškove sprečavanja, kontrole i iskorjenjivanja bolesti životinja i organizama štetnih za bilje i potpore za otklanjanje štete nastale zbog bolesti životinja ili organizama štetnih za bilje (članak 26.)		
☐ Potpore sektoru stočarstva i potpore za uginulu stoku (članak 27.)		
☐ Potpore za plaćanje premija osiguranja i za financijske doprinose uzajamnim fondovima (članak 28.)		
☐ Potpore za otklanjanje štete koju su prouzročile zaštićene životinje (članak 29.)		
☐ Potpore za očuvanje genetskih resursa u poljoprivredi (članak 30.)		
☐ Potpore za obveze povezane s dobrobiti životinja (članak 31.)		
☐ Potpore za suradnju u sektoru poljoprivrede (članak 32.)		
☐ Potpore za nedostatke povezane s područjima mreže Natura 2000 (članak 33.)		

☐ Potpore za poljoprivredno-okolišno-klimatske obveze (članak 34.)		
☐ Potpore za ekološki uzgoj (članak 35.)		
☐ Potpore za ulaganja u očuvanje kulturne i prirodne baštine smještene na poljoprivrednim gospodarstvima ili u šumama (članak 36.)		
☐ Potpore za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda u sektoru poljoprivrede (članak 37.)	Vrsta prirodne nepogode:	☐ potres ☐ lavina ☐ odron tla ☐ poplava ☐ tornado ☐ uragan ☐ erupcija vulkana ☐ požar ☐ drugo Navesti:
	Datum nastupanja prirodne nepogode:	od dd.mm.gggg. do dd.mm.gggg.
☐ Potpore za istraživanje i razvoj u sektorima poljoprivrede i šumarstva (članak 38.)		
☐ Potpore za troškove poduzetnika koji sudjeluju u projektima operativne skupine EIP-a (članak 39.)		
☐ Ograničeni iznosi potpora poduzetnicima koji imaju korist od projekata operativne skupine EIP-a (članak 40.)		
☐ Potpore za pošumljavanje i stvaranje šumskih područja (članak 41.)		
☐ Potpore za poljoprivredno-šumarske sustave (članak 42.)		
☐ Potpore za sprečavanje i uklanjanje štete nanosene šumama (članak 43.)		
☐ Potpore za ulaganja za poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava (članak 44.)		
☐ Potpore za nedostatke specifične za određeno područje koji proizlaze iz određenih obveznih zahtjeva (članak 45.)		

☐ Potpore za šumarsko-okolišne i klimatske usluge i očuvanje šuma (članak 46.)		
☐ Potpore za razmjenu znanja i informativne aktivnosti u sektoru šumarstva (članak 47.)		
☐ Potpore za savjetodavne usluge u sektoru šumarstva (članak 48.)		
☐ Potpore za ulaganja u infrastrukturu povezanu s razvojem, modernizacijom ili prilagodbom sektora šumarstva (članak 49.)		
☐ Potpore za ulaganja u šumarske tehnologije te u prerađu, mobilizaciju i stavljanje na tržište proizvoda šumarstva (članak 50.)		
☐ Očuvanje genetskih resursa u šumarstvu (članak 51.)		
☐ Početne potpore za skupine i organizacije proizvođača u sektoru šumarstva (članak 52.)		
☐ Potpore za okrupnjavanje šumskog zemljišta (članak 53.)		
☐ Potpore za suradnju u sektoru šumarstva (članak 54.)		
☐ Potpore za osnovne usluge i infrastrukturu u ruralnim područjima (članak 55.)		
☐ Potpore za pokretanje poslovanja za nepoljoprivredne djelatnosti u ruralnim područjima (članak 56.)		
☐ Potpore za poljoprivrednike koji prvi put sudjeluju u sustavima kvalitete za pamuk i prehrambene proizvode (članak 57.)		
☐ Potpore za informativne i promidžbene aktivnosti povezane s pamukom i prehrambenim proizvodima obuhvaćenima sustavom kvalitete (članak 58.)		
☐ Potpore za suradnju u ruralnim područjima (članak 59.)		
☐ Potpore za projekte CLLD-a (članak 60.)		
☐ Ograničeni iznosi potpora za projekte CLLD-a (članak 61.)		

PRILOG III.

Odredbe o objavljivanju informacija kako je utvrđeno u članku 9. stavku 1.

Države članice organiziraju svoje sveobuhvatne internetske stranice o državnim potporama na kojima će se objavljivati informacije iz članka 9. stavka 1. i to na način kojim se omogućuje jednostavan pristup tim informacijama. Informacije se moraju objaviti u formatu podatkovne tablice u kojem je moguće pretraživanje, izdvajanje i jednostavna objava podataka na internetu, na primjer u formatu CSV ili XML. Internetske stranice o državnim potporama moraju biti dostupne svim zainteresiranim stranama bez ograničenja. Za pristup internetskim stranicama o državnim potporama nije potrebna prethodna registracija korisnika.

Objavljuju se sljedeće informacije o svakoj dodjeli potpore kako je utvrđeno u članku 9. stavku 1. točki (c):

- (a) identifikacijski broj potpore ⁽¹⁾;
- (b) identifikacijska oznaka korisnika ⁽²⁾;
- (c) vrsta poduzeća (MSP/veliko poduzeće) na datum dodjele potpore;
- (d) regija na razini NUTS II ⁽³⁾ u kojoj se korisnik nalazi i, ako je primjenjivo, najudaljenije regije ili manji egejski otoci;
- (e) sektor djelatnosti na razini skupine prema NACE-u ⁽⁴⁾;
- (f) instrument potpore, izražen u punom iznosu u nacionalnoj valuti ⁽⁵⁾;
- (g) instrument potpore ⁽⁶⁾ (bespovratna sredstva/subvencija kamatne stope, zajam/povratni predujam/nadoknativa bespovratna sredstva, jamstvo, porezna pogodnost ili porezno izuzeće, rizično financiranje, drugo (navesti));
- (h) datum dodjele potpore;
- (i) cilj potpore ⁽⁷⁾;
- (j) davatelj potpore.

⁽¹⁾ Koji je Komisija odredila u okviru postupka iz članka 9. stavka 1. ove Uredbe.

⁽²⁾ Budući da postoji legitiman interes za transparentnost u pružanju informacija javnosti, Komisija je usporedila potrebe za transparentnošću i prava na temelju pravila o zaštiti podataka te je zaključila da je objava imena korisnika potpore opravdana ako je korisnik potpore fizička osoba ili pravna osoba koja ima ime fizičke osobe (vidjeti C-92/09, *Volker und Markus Schecke i Eifert*, t. 53.), uzimajući u obzir članak 49. stavak 1. točku (g) Uredbe (EU) 2016/679. Pravilima o transparentnosti nastoji se postići bolja usklađenost, veća odgovornost, stručni pregled te, u konačnici, učinkovitija javna potrošnja. Taj cilj ima prednost pred pravima na zaštitu podataka fizičkih osoba koje primaju javnu potporu.

⁽³⁾ NUTS – Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku. Regija se obično navodi na razini NUTS 2.

⁽⁴⁾ Uredba (EZ) br. 1893/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 2006. o utvrđivanju statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti NACE Revision 2 (SL L 393, 30.12.2006., str. 1.).

⁽⁵⁾ Bruto ekvivalent bespovratnog sredstva.

⁽⁶⁾ Ako se potpora dodjeljuje putem više instrumenata potpore, iznos potpore navodi se po instrumentu potpore.

⁽⁷⁾ Ako potpora ima više ciljeva, iznos potpore navodi se po ciljevima.